ÖFVERSTÅTHÅLLAREEMBETETS

OCH

KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

UNDERDÅNIGA UTLÅTANDEN

ÖFVER

SKATTEREGLERINGSKOMITÉNS

DEN 17 AUGUSTI 1881 AFGIFNA

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING

ANGÅENDE

BEVILLNING AF FAST EGENDOM SAMT AF INKOMST.

STOCKHOLM 1882
KONGL. BOKTRYCKERIET
P. A. NORSTEDT & SÖNER

Underdåniga utlåtanden öfver Skattereglerings komiténs förslag till Förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, afgifna af:

1:o. Öfverståthållareembetet i Stockholm.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

I skrifvelse af den 28 Oktober sistlidet år har Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt från Öfverståthållareembetet infordrat underdånigt utlåtande öfver ett af den af Eders Kongl. Maj:t tillsatta Skattereglerings komité under den 17 förutgångne Augusti afgifvet underdånigt förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst; och får Öfverståthållareembetet sådant utlåtande härmed i underdånighet afgifva.

Af såväl den underdåniga skrifvelse, med hvilken komiterade till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnat det föreliggande förslaget, som ock af hvad komiterade yttrat i »allmän motivering» för samma förslag framgår, att komiterade grundat sitt arbete på den förutsättningen, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär, hvilka hittills hållit jordbruksnäringen i en undantagsställning, varda afskrifna. Det är alltså endast under denna förutsättning komiterade ansett sig böra förorda de nya eller förändrade grunder för bevillningsafgifternas beräkning, hvilka förslaget, jemfördt med nu gällande bevillningsstadga, innehåller

och hvilka hufvudsakligen bestå deri, att bevillning för jordbruksfastighet skulle, likasom för annan fastighet, utgöras med fem öre för hvarje fulla etthundra kronor af fastighetens uppskattade värde (§ 1 i förslaget), samt att till sådan *inkomst*, för hvilken bevillning bör erläggas, skall räknas jemväl den inkomst och förmån af jordbruksfastighet, som egaren genom bedrifvande af jordbruksrörelse, försäljning af skog, utarrendering eller på annat sätt förvärfvar, så ock hyresinkomst eller hyresvärde af annan fastighet; allt till så stor del, som öfverstiger ett belopp af fem för hundra af taxeringsvärdet, hvilket belopp anses vara genom fastighetsbevillning beskattadt (§ 7 c i förslaget).

Hvad förstnämnda förändring beträffar, så, om i betraktande tages *dels* att, när fast egendoms värde beräknas efter dess afkastning, afseende fästes å de grundskatter och öfriga utskylder, som utom allmänna bevillningen skola af samma egendom utgöras, så att värdet å en med dylika skattebidrag jemförelsevis högre belastad egendom skäligen minskas i förhållande till det värde, som åsättes en af skatter och andra utskylder mindre betungad, fastän till storlek och beskaffenhet för öfrigt dermed jemförlig egendom (§ 6 i nu gällande och § 3 i den föreslagna instruktionen för taxeringsförrättningarne); — *dels* att värdet å jordbruksfastighet i allmänhet kan antagas till följd af, bland annat, brist på en säker och objektiv ledning vid dess bestämmande, blifva vid taxeringen beräknadt lägre än det verkliga värdet, under det att deremot de vanligen så högt som möjligt upptagna brandförsäkringsvärdena å fastigheter i stad såväl som de ännu högre belopp, hvartill spekulationen på detta område ofta uppbringar köpeskillingen för dessa senare fastigheter, föranleda till jemförelsevis höga bevillningsvärden å desamma; — *dels och* att den inkomst af arbete, som jordbruksrörelsens utöfvande af vare sig fastighetens egare eller brukare inbringar, är från inkomstbevillning frikallad; — synes denna förändring i beskattningsgrunden vara af rättvisa och billighet påkallad utan afseende derå, huruvida grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär må komma att

afskrifvas eller icke. Och hvad angår den senare af ofvan angifna förändringar i beskattningsgrunderna, så kan den visserligen under tider, då hushyrorna i stad äro högt uppdrifna, leda dertill, att egare af stadsfastighet får erlägga skatt både för sjelfva fastigheten och dessutom för en del af fastighetens afkastning, men lärer väl sällan, om någonsin, komma i tillämpning i fråga om den egentliga jordbruksrörelsen, hvars afkastning i regeln icke anses motsvara ens fem procent å egendomens saluvärde, ännu mindre derutöfver; — hvadan den likställighet skatteföremålen emellan, hvilken komiterade förmält sig åsyfta, genom *denna* förändring ingalunda skulle komma att befrämjas utan snarare aflägsnas. Om grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären komma att afskrifvas, torde derföre, enligt Öfverståthållareembetets förmenande, en ytterligare och i verkligheten mera betydande förhöjning i bevillningen af jordbruksfastighet, i synnerhet af sådan som nu drager grundskatter, rustning eller rotering, böra ega rum.

Vid några af de särskilda bestämmelserna i det ifrågavarande förslaget har Öfverståthållareembetet funnit sig böra framställa här nedan intagna erinringar.

Den här ofvan redan påpekade, i § 7 c af förslaget intagna föreskrift derom, att till inkomst af kapital eller arbete, för hvilken bevillning bör erläggas, skall räknas den inkomst och förmån af jordbruksfastighet, som *egaren* genom bedrifvande af jordbruksrörelse, försäljning af skog, utarrendering eller på annat sätt förvärfvar, så ock hyresinkomst eller hyresvärde af annan fastighet: allt till så stor del, som öfverstiger ett belopp af fem för hundra af taxeringsvärdet, anser Öfverståthållareembetet — utom i hvad den afser inkomst genom försäljning af skog eller torf — icke böra i bevillningsstadgan ingå. Det är nemligen uppenbart, att denna föreskrift, så vidt den angår inkomst genom bedrifvandet af jordbruksrörelse — såsom redan här förut blifvit framhållet och jemväl af komiterade synes vara förutsedt — nästan aldrig komme att tillämpas. Utom det att afkastningen

af jordbruksfastighet sällan erkännes uppgå till ett värde, som motsvarar fem för hundra af det i fastigheten nedlagda kapital, skola de i § 9 mom. 2 af förslaget medgifna afdrag vid inkomstens beräkning alltid erbjuda anledning att icke påföra bevillning för sådan inkomst. Det »kraftiga korrektiv» mot otillbörlig sänkning af fastighets taxeringsvärde, hvilket komiterade trott sig finna i föreskriften om skyldighet för fastighetsegaren att utgöra bevillning för inkomst af jordbruksrörelse (»allmän motivering» pag. 72), är fullkomligt illusoriskt med hänsyn dertill, att samme taxeringsmän, som bestämma taxeringsvärdet å fastigheten, äfven hafva att bedöma, huruvida fastighetens afkastning må anses uppgå till så högt belopp, att särskild inkomstbevillning derför bör erläggas; ty en taxeringsmans benägenhet för en otillbörligt låg taxering skall utan tvifvel göra sig gällande lika väl i det ena afseendet som i det andra. Den ifrågavarande föreskriften torde derföre snarare komma att motverka än uppmuntra till samvetsgrannhet i taxeringen; och den skulle knappast kunna undgå att blifva betraktad såsom allenast en till sin principiela rigtighet erkänd pålaga för jordbruket, hvilken aldrig komme att utgöras men genom hvars påbjudande i bevillningsstadgan utkräfvandet af ökad bevillning af andra beskattningsföremål kunde få ett visst utsende af billighet.

Deremot synes den inkomst, egare af jordbruksfastighet bereder sig genom försäljning af skog eller torf, böra, på sätt föreslaget är, beskattas genom inkomstbevillning, men ej hänföras till sådan afkastning af jorden, som borde föranleda till högre taxeringsvärde å fastigheten, helst dennas värde oftare minskas än ökas genom dylik försäljning.

Då, enligt § 10 mom. 2 b i förslaget, kyrkor, akademier och vetenskapliga samfund, allmänna skolor och undervisningsverk, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar jemte andra fromma stiftelser frikallas från utgörande af inkomstbevillning för all annan inkomst än dels den i § 7 b, c och e nämnda, dels ock den, som erhålles genom uthyrning af lägenhet

i bevillningsfri fastighet, synes följdrigtigheten fordra, att sagde skattskyldiga frikallas äfven från utgörandet af bevillning för de i § 7 b, c och e omförmälda inkomster.

Likaså vill det synas, som om *tillfälligt* understöd (§ 7 f) ej skäligen kan hänföras till inkomst, derför bevillning bör af understödstagaren utgöras, utan snarare vara att anse såsom en i de flesta fall af den enskilda välgörenheten beroende gåfva, hvilken — såsom utgörande en inkomst af gifvarens, men icke af emottagarens, kapital eller arbete — icke lärer böra föranleda till en emot gåfvobeloppet svarande minskning i den inkomst, för hvilken gifvaren har att utgöra bevillning.

I enlighet med hvad Öfverståthållareembetet redan anfört i fråga om föreskrifterna i § 7 c, anser Öfverståthållareembetet ordet »jordbruks-»(rörelse) böra utgå ur § 9 mom. 3.

Beträffande det så kallade *existensminimum*, eller det inkomstbelopp, som skall vara från inkomstbevillning fritaget, innehåller § 10 mom. 1 i förslaget, att bevillning *icke* eger rum när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster, deri inbegripna äfven hustruns, understiga 500 kronor. Rörande denna fråga har Öfverståthållareembetet icke skäl att frångå den åsigt, Öfverståthållareembetet i sitt under den 29 November 1877 afgifna underdåniga utlåtande öfver ett af den Förberedande Skattejemkningskomitén afgifvet förslag till ny bevillningsstadga uttalat derom, att detta belopp, åtminstone i folkrikare städer, icke bör sättas lägre än till 600 kronor. Skulle emellertid denna åsigt ej vinna afseende, men det ovilkorliga fastställandet af ett lika existensminimum för hela riket likväl anses leda till orättvisa, så torde det af Öfverståthållareembetet afsedda syftemål härutinnan — nemligen att lagstiftningen ej måtte påbjuda en skatt, som till följd af sin obillighet mångenstädes ej kan uttagas, samt att, åtminstone i de fall, der skatteförmågan och till följd deraf äfven statens berättigade anspråk på skattebidrag äro minst, möjlighet beredes att någorlunda lämpa skatten efter förmågan att utgöra den — kunna vinnas, om stadgadt blefve (§ 10 mom. 1 p. 3), att der särdeles

ömmande omständigheter (talrik familj, långvarig sjuklighet, särskild olyckshändelse och dylikt) förekomma, så ock der lefnadskostnaderna i orten äro mycket höga i jemförelse med dessa kostnader inom riket i allmänhet, må det belopp, för hvilket bevillningsfrihet är medgifven, ökas med högst 300 kronor; skolande i hvarje fall skälet till lindringen i taxeringslängden anmärkas.

Vid bestämmandet af »existensminimum» har komitén utgått från den åsigten, att skatteförmågan är proportionel till inkomstbeloppen (»speciel motivering» pag. 79; § 10 mom. 1). Detta innebär, enligt Öfverståthållareembetets förmenande, ett stort misstag; ty den verkliga skatteförmågan beror på inkomstens förhållande till de oundgängliga lefnadskostnaderna eller, med andra ord, till de utgifter, som med den gifna inkomsten nödvändigt måste för lifvets uppehälle bestridas. I en ort, der lifsförnödenheterna äro billiga, kan derföre en lägre inkomst medföra större skatteförmåga, än en högre inkomst inom en ort, der lifsförnödenheterna äro mycket dyrare. Detta är en sanning, som icke borde lemnas å sido vid lagstiftningen om beskattning för inkomst af kapital eller arbete, men hvars betydelse komiterade sökt omintetgöra genom att framhålla »de stora lättnader, sammanboendet i stadssamhällen i månget hänseende — såsom i fråga om inköp, försäljningar, sjukvård m. m. — bereder.» Om, såsom Öfverståthållareembetet vågar påstå, dessa »lättnader» icke äro i stånd till att undanrödja det faktiska förhållandet, att de oundgängliga lifsförnödenheterna äro mycket dyrare i vissa bygder — deribland företrädesvis de större städerna — än inom riket i allmänhet, så lärer väl nyss antydda sanning icke i ringaste mån rubbas eller till sin betydelse i förevarande fråga förringas genom sagda lättnader.

Som något giltigt skäl för lappallmogens frikallande från utgörandet af bevillning för inkomst af kapital ej synes vara för handen, anser Öfverståthållareembetet föreskrift om en sådan befrielse (§ 10 mom. 2 g) icke böra i bevillningsstadgan inflyta.

Fullgörandet af den i § 16 mom. 3 af förslaget intagna föreskrift om skyldighet för styrelse för bolag, hvars lotter eller aktier äro stälda på viss man, att lemna uppgift dels om den utdelning, som året näst förut må hafva egt rum, dels ock, i fall utdelning skett, å delegarnes namn, bostad och delaktighetsbelopp, torde för bemälda styrelser komma att medföra besvär och svårigheter, hvilka icke motvägas af det gagn, sådana uppgifter kunde antagas medföra; hvadan Öfverståthållareembetet anser sig böra afstyrka införandet af ett sådant åliggande.

Det i § 28 föreslagna stadgandet om rättighet för skattskyldig, som är missnöjd med beredningens förslag i hvad det angår *annan* skattskyldig att hos taxeringsnämnden uppgifva de skäl och styrka de förhållanden, på grund hvaraf han anser detta förslag böra ändras eller ogillas, förefaller mindre välbetänkt, såsom lätt föranledande till misshälligheter, hvilka kunna på ett betänkligt sätt bidraga till att göra hela inkomstbeskattningen förhatlig.

Då, enligt § 47, hvarje taxeringsnämnd skall inom sig föreslå *tre* personer till ledamöter i samma års pröfningsnämnd samt, enligt § 49, denna senare nämnd skall bestå af minst *tjugu* ledamöter, hvilka Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger utse bland de af taxeringsnämnderna dertill föreslagna personer, måste deraf följa, att — så framt icke, hvad Stockholms stad angår, Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes d. ä. Öfverståthållareembetets rätt att utse ledamöter i pröfningsnämnden skall inskränkas till uteslutande af *en enda* bland de dertill föreslagna och sålunda blifva allenast en fiktion — minst åtta taxeringsnämnder böra tillsättas för Stockholm. Härvid anser sig Öfverståthållareembetet å nyo böra i underdånighet erinra om hvad Öfverståthållareembetet i sitt ofvan åberopade underdåniga utlåtande af den 29 November 1877 anfört derom, att det stora antal besvärsmål, uppgående till omkring 900 i medeltal årligen, hvilket pröfningskomitén för Stockholms stad har att handlägga, redan nu, då komiténs arbeten fortgått under *mer* än två månader, upptagit komiténs tid så

strängt, att tillfälle icke för komitén gifvits att, annorlunda än undantagsvis, egna sig åt den granskning af hela bevillningstaxeringen, hvilken derjemte åligger komitén och hvars utförande onekligen är ett vigtigt vilkor för en jemlik och rättvis beskattning. I ännu högre grad omöjliggöres en sådan granskning, om, såsom föreslaget är (§§ 48 och 56 mom. 1), pröfningsnämndens arbeten skola fullbordas inom *kortare* tid än två månader. Den af Öfverståthållareembet redan i nyss nämnda utlåtande framhållna önskvärdheten deri, att taxeringsnämndens åligganden finge för Stockholms stad öfverlemnas åt allenast *en* sådan, för hela staden gemensam nämnd — eller *högst två* nämnder — framställer sig derföre med ökad betydelse, i händelse komiterades förslag till bevillningsstadga kommer att blifva lag. Att deremot fördela Stockholm i ett ännu större antal taxeringsdistrikt, än hittills, med hvar sin särskilda taxeringsnämnd, kan icke undgå att i betänklig grad öka ett redan befintligt missförhållande; och det torde knappast behöfva påpekas, att ju större antalet är af de utaf hvarandra i alla afseenden oberoende taxeringsnämnder, som inom samma stad hafva att verkställa beräkningen af de skattskyldiges sannolika inkomster, desto större blifver antalet besvärsmål till pröfningsnämnden och — såsom en oundviklig följd deraf — desto mera aflägsnas möjligheten för denna senare nämnd att under en knappt tillmätt tid egna besvärsmålen — och ännu mera taxeringen i öfrigt — en sorgfällig pröfning eller granskning. Öfverståthållareembetet anser det vara sin pligt att fortfarande förorda sådana bestämmelser i bevillningsstadgan, att tillsättandet af endast en eller två taxeringsnämnder för Stockholms stad må blifva möjligt. Detta kan ske, om § 35 i den föreslagna bevillningsstadgan erhåller ett tillägg af ungefärligen följande lydelse:

> »För Stockholms stad skola ledamöter i taxeringsnämnden utses till ett antal af två, eller, om Öfverståthållareembetet finner sådant behöfligt, tre för hvart och ett af de beredningsdistrikt, taxeringsdistriktet omfattar;»

hvarjemte en så lydande mening borde i § 49 införas:

»Ledamöterna i pröfningsnämnden för Stockholms stad utses af Öfverståthållareembetet, med iakttagande att dertill ej må väljas person, som icke varit ledamot i taxeringsnämnd derstädes för året.»

Den i § 47 af nu gällande bevillningsstadga intagna bestämmelsen derom, att taxeringskomité eger inom sig välja ordförande, har i § 37 af förevarande förslag bibehållits i fråga om ordförande i taxeringsnämnd. I hvad mån taxeringsnämndens arbete må blifva tillfredsställande och nämndens uppdrag kunna anses nöjaktigt fullgjordt, beror i hög grad derpå, att nämndens förhandlingar ledas af en ordförande, som är i besittning af dertill erforderliga egenskaper. Som emellertid erfarenheten icke sällan visat, hurusom valet af ordförande i taxeringskomité, till föga fromma för komiténs arbete, egt rum under inflytelsen af helt andra hänsyn, än den valdes lämplighet för uppdraget, har Öfverståthållareembetet trott sig böra fästa uppmärksamheten på detta förhållande samt härvid uttala den öfvertygelsen, att det skulle lända till fördel för taxeringsarbetet i Stockholm, om det öfverlemnades åt Öfverståthållareembetet att bland taxeringsnämndens ledamöter utse ordförande, der icke Öfverståthållaren är vid nämndens sammanträde närvarande.

I fråga om pröfningsnämnden innehåller förslaget, bland annat, *att* denna nämnd skall sammanträda under Augusti månad (§ 48); *att* skattskyldig, som finner sig föranlåten anföra besvär öfver den honom af taxeringsnämnd påförda bevillningsafgift, eller framställa anmärkningar i anledning af taxeringsnämnds vidtagna åtgärder och beslut, bör senast innan klockan tolf å åttonde dagen före den, då pröfningsnämnden sammanträder, eller, om åttonde dagen är helgedag, å nästföljande dag, hafva till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inlemnat sin till pröfningsnämnden stälda besvärsskrift (§ 51); samt *att* den, som fört pröfningsnämndens protokoll, åligger att inom September månads utgång, i Stockholm till Öfverståthållareembetet, aflemna utdrag

af nämnda protokoll, utvisande alla af pröfningsnämnden beslutade förändringar i och tillägg till de af taxeringsnämnderna påförda bevillningsafgifter (§ 56 mom. 1).

Om nu, på sätt i § 33 är föreslaget, alla taxeringsnämnderna hafva afslutat sina taxeringsförrättningar före Juni månads utgång — och tidigare lärer detta knappast kunna medhinnas — om vidare den, som fört nämndens protokoll, fjorton dagar efter det taxeringsförrättningarne inom fögderi eller stad blifvit afslutade till vederbörande aflemnat utdrag af sagda protokoll, utvisande alla af nämnden beslutade förändringar i och tillägg till beredningens förslag, samt dessa protokollsutdrag derefter under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga 14 dagar, på lämpligt ställe hållits de skattskyldige till handa (§ 44 i förslaget); — så lärer, om något rådrum skall beredas de skattskyldige att affatta och till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inlemna besvär öfver taxeringsnämndens beslut, pröfningsnämnden icke kunna sammanträda *förr* än omkring den 8 Augusti. Men då, på andra sidan, pröfningsnämnden kan, såsom förhållandet hittills varit med pröfningskomitén för Stockholms stad, få att handlägga 900 eller ännu flera besvärsmål, kan sådant icke utan åsidosättande af nödig omsorg vid detta synnerligt grannlaga arbete fullgöras så tidigt, att det fullständiga utdraget af nämndens protokoll skulle kunna vara färdigt före September månads utgång, så framt icke pröfningsnämnden får *senast* omkring den 8 Augusti börja sina sammanträden. Huruledes landskamreraren eller kamreraren vid Öfverståthållareembetets afdelning för uppbördsärenden, hvilken har att såsom kronans ombud öfvervara pröfningsnämndens sammankomster och som kan påräkna att få del af taxeringsprotokollen och taxeringslängderna först omkring tre veckor efter det taxeringsförrättningarne afslutats (§ 46 i förslaget) — det vill säga mot slutet af Juli månad — skall blifva i stånd till att under de få dagar, honom för sådant ändamål blifva förunnade, åstadkomma den »sorgfälliga beredning», som, jemlikt § 53 i förslaget, skall åligga

honom i och för de anmärkningar och framställningar, hvartill ej allenast besvärsmålen utan hela den verkstälda bevillningstaxeringen för länet må gifva honom skälig anledning för iakttagande af kronans rätt; — detta är en fråga, som Öfverståthållareembetet icke — äfven om bemälde kamrer kunde under tiden frikallas från alla andra tjensteåligganden — tilltror sig kunna tillfredsställande besvara. Deremot lärer det för en hvar vara uppenbart, att debitering samt utskrifning, kollationering och utdelning af mer än 60,000 debetsedlar icke, utan åsidosättande af erforderlig noggrannhet i detta arbete, kan medhinnas under den korta tiden af två eller tre veckor. Den stora fördel, de skattskyldige i Stockholm hittills åtnjutit och fortfarande åtnjuta derutinnan, att de erhålla sina debetsedlar innan tiden för besvärs anförande hos pröfningskomitén utlöper, måste alltså uppoffras, om förslaget i hvad det afser tiden för pröfningsnämndens sammanträdande skulle vinna tillämpning för Stockholms stad. Visserligen hafva komiterade i speciel motivering till § 48 (sid. 85) anfört, hurusom den undantagsställning, Stockholms stad hittills intagit i fråga om tiden för pröfningsnämndens verksamhet och hvilken, vid de af komiterade föreslagna bestämmelser i syfte att påskynda taxeringsarbetets afslutning, skulle vara mer än någonsin hinderlig, desto mindre borde få fortfara, enär antagligen redan en obetydligare tillökning i arbetskrafter skulle kunna afhjelpa nuvarande »missförhållanden» och leda till ett önskadt resultat. Men *huru* komiterade tänkt sig att dessa så kallade missförhållanden — hvilka uteslutande bestå i det stora antalet besvärsmål till pröfningskomitén och i debetsedlarnes utfärdande innan tiden för sagda besvärs ingifvande går till ända — skulle undanrödjas genom en obetydligare tillökning i arbetskrafter, derom innehåller hvarken författningsförslaget eller motiveringarne för detsamma någon antydan; och den erfarenhet, som står Öfverståthållareembetet till buds i dessa frågor, lemnar icke heller någon anvisning på möjligheten att afhjelpa dessa hinder för Stockholms stads pröfningsnämnds afslutande redan i Sep-

tember månad, eller lika tidigt som pröfningsnämndernas för riket i öfrigt. Ty äfven om det skulle, i strid mot Öfverståthållareembetets åsigt, anses lämpligt att beröfva de skattskyldiga i Stockholm förmånen af debetsedlarnes tidigare emottagande, återstå alltid de många besvärsmålen till pröfningsnämnden, hvilkas antal icke lärer kunna förminskas genom någon mer eller mindre obetydlig tillökning i arbetskrafter hos vare sig stadens uppbördsverk eller beskattningsnämnderna.

Emellertid, och under förutsättning att de i § 71 mom. 3 af förslaget omförmälda ersättningsbelopp blifva stälda till Stockholms stads pröfningsnämnds förfogande för bestridandet af de för taxeringsarbetets nöjaktiga utförande och fortskyndande erforderliga utgifter, tror Öfverståthållareembetet att den af komiterade åsyftade, och utan tvifvel önskvärda, tidigare afslutning af taxeringsarbetet skulle, äfven hvad Stockholms stad beträffar, kunna ernås, om stadgadt blefve:

att pröfningsnämnden för Stockholms stad skall sammanträda under September och Oktober månader (§ 48 i förslaget);

att paragrafvis utskrifna utdrag af pröfningsnämndens för Stockholms stad protokoll i hvad det innefattar nämndens beslut uppå anförda besvär, så ock beträffande de af nämnden eljest beslutna förändringar i och tillägg till de af taxeringsnämnderna påförda bevillningsafgifter eller beräknade fastighetsvärden, skola af den som fört pröfningsnämndens protokoll senast från och med den 15 November, vid bot af fem kronor för hvarje dag, hvarmed den sålunda bestämda tiden öfverskrides, hållas de skattskyldiga till handa under viss tid af minst fjorton dagar, hvarom kungörelse bör på vanligt sätt ofördröjligen utfärdas; börande i denna kungörelse upptagas namn och befattning, yrke eller titel för de skattskyldiga, hvilkas bevillning pröfningsnämnden bestämt till högre belopp, än det af taxeringsnämnden beräknade. Sagda protokollsutdrag skola jemväl innehålla underrättelse om hvad den, som med pröfningsnämndens beslut icke åtnöjes, har att iakttaga (§ 56 mom. 1 i förslaget);

att, om skattskyldig, kronans ombud eller kommun är missnöjd med pröfningsnämndens för Stockholms stad beslut, må klagan deröfver föras genom besvär, som, stälda till öfverskattenämnden, skola till Öfverståthållareembetet ingifvas före klockan tolf den 15 nästa December månad, eller, om denna dag är helgedag, å nästa söcknedag derefter, vid påföljd att etc. — — — (§ 61 mom. 1 i förslaget);

att, sedan öfver inkomna besvär utlåtande blifvit från vederbörande infordradt, handlingarne skola tillika med de upplysningar och erinringar, som besvären anses påkalla, af Öfverståthållareembetet till öfverskattenämnden insändas före den 15 näst följande Februari; samt

att de i § 57 af förslaget omförmälda afskrifter af mantals- och taxeringslängderna samt af taxerings- och pröfningsnämndernas protokoll skola, hvad Stockholms stad angår, genom Öfverståthållareembetets försorg öfversändas till öfverskattenämnden före Februari månads slut.

Härvid torde Öfverståthållareembetet få erinra att, enligt § 5 i det af Eders Kongl. Maj:t under den 15 Oktober 1880 i nåder fastställda reglemente för uppbördsverket i Stockholms stad, hafva uppbördskommissarierna att inom fjorton dagar efter skatteårets utgång till Öfverståthållareembetet öfverlemna uppbördsböcker, hvilka skola fullständigt upptaga, bland annat, mantals- och taxeringslängderna för uppbördsdistriktet och hvilka, sedan de, efter inom Öfverståthållareembetets afdelning för uppbördsärenden undergången granskning såväl till summeringen som äfven i afseende å böckernas öfverensstämmelse med originalmantals-, taxerings- och debiteringslängderna, tjenat till ledning för den Öfverståthållareembetet åliggande kontroll å uppbörden, skola till verificerande af kronoräkenskapen insändas till Kammarrätten. Dessa uppbördsböcker, hvilka alltså skola, jemte annat, innehålla detsamma som förut nämnda afskrifter af mantals- och taxeringslängderna, torde lämpligen kunna till öfverskattenämnden insändas i stället för meranämnda afskrifter, och detta så mycket

hellre, som den granskning, uppbördsböckerna undergå inom Öfverståthållareembetets afdelning för uppbördsärenden, bör blifva en borgen för deras rigtiga öfverensstämmelse med originalmantals- och taxeringslängderna. Att emellertid denna granskning icke medhinnes så tidigt, att uppbördsböckerna kunna till öfverskattenämnden insändas förr än närmare slutet af Februari månad, synes icke böra utgöra något hinder för öfverskattenämnden att inom den i förslaget bestämda tid verkställa den på nämnden ankommande granskning af bevillningstaxeringen.

Genom det i § 51 föreslagna stadgande derom, huruledes skattskyldig, som finner sig föranlåten anföra besvär öfver den honom af taxeringsnämnd påförda bevillningsafgift, »eller framställa anmärkningar i anledning af taxeringsnämnds vidtagna åtgärder och beslut», skall söka ändring derutinnan, har, med följdrigtig tillämpning af den i § 28 af förslaget mera bestämdt uttalade grundsats, rättighet tillerkänts skattskyldig att äfven hos pröfningsnämnden öfverklaga beskattningsnämnds beslut rörande *annan* skattskyldigs taxering. Öfverståthållareembetet anser sig uppå de skäl, Öfverståthållareembetet här förut anfört i fråga om nyss nämnda § 28, äfven böra i underdånighet afstyrka införandet af en sålunda utsträckt besvärsrätt rörande taxeringsnämndernas beslut och åtgärder.

Hvad för öfrigt beträffar de föreslagna stadgandena angående anförandet af besvär hos öfverskattenämnden, har Öfverståthållareembetet icke förbisett att, äfven om tiden för sådana besvärs ingifvande till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller Öfverståthållareembetet utsträckes till den 15 December under skatteåret, såsom Öfverståthållareembetet här ofvan föreslagit i fråga om Stockholms stad, har i sjelfva verket, så framt de i § 9 mom. 3 af förslaget omförmälda slag af inkomster fortfarande skola, på sätt föreslaget är, *taxeras* för det *löpande året*, skattskyldig, som fått bevillning sig påförd för sådan inkomst till högre belopp, än det, hvartill inkomsten sedermera visar sig uppgå, beröfvats möjligheten att genom besvärs anförande förskaffa sig

full rättvisa; åtminstone kan detta inträffa i de fall, der ledning icke kan tagas af förhållandena under nästföregående år. Ett sådant missförhållande kan, der frågan gäller höga belopp, blifva för den skattskyldige i betänklig grad betungande; och om det också icke kan anses sannolikt — ehuru, enligt hvad erfarenheten visat, icke helt och hållet omöjligt — att detta förhållande någon gång *kunde* missbrukas till en skattskyldigs förtryckande eller en misshaglig affärsrörelses förqväfvande, så återstår alltid härutinnan någonting, som må hända icke rigtigt tillfredsställer rättskänslan. Som emellertid sådana fall torde förekomma endast undantagsvis och mera sällan, har Öfverståthållareembetet, med hänsyn till omöjligheten att undvika dessa svårigheter utan uppoffring af det föresatta målet: taxeringsärendenas tidiga afslutning, ansett sig endast böra på detta sätt fästa uppmärksamheten på denna sak.

Enär det utan tvifvel är att anse såsom i hög grad eftersträfvansvärdt, att den slutliga handläggningen af taxeringsmålen för ett gifvet år må kunna ega rum, innan det näst följande årets beskattningsnämnder afslutat sina arbeten, vill det synas som om en öfverskattenämnd såsom sista instans, näst efter pröfningsnämnden, kunde vara lämplig. Men i fråga om sammansättningen af en sådan öfverskattenämnd har Öfverståthållareembetet icke något giltigt skäl att frånträda de åsigter, Öfverståthållareembetet härom uttalat i det underdåniga utlåtandet af den 29 November 1877 öfver den Förberedande Skattejemkningskomiténs förslag till bevillningsstadga. I speciel motivering till det nu ifrågavarande förslaget hafva komiterade anfört, att då under alla föregående skeden taxeringen egt rum under former, som snarare närma sig jurys än domstols verksamhet, torde det med skäl kunna ifrågasättas, huru vida icke enahanda behandlingssätt vore att föredraga äfven i högsta instans, samt att komiténs förslag blifvit i öfverensstämmelse dermed affattadt. Öfverståthållareembetet, som är af helt och hållet motsatt åsigt i denna fråga, anser deremot att, *just emedan* taxeringen under alla föregående

skeden egt rum under nyss angifna former, är det af så mycket större vigt, att den enskildes rätt icke må äfven i sista instansen i mer eller mindre mån prisgifvas åt det enskilda godtfinnandet eller det personliga tycket, hvilka äro nästan oskiljaktiga från juryinrättningen. I öfverensstämmelse med denna uppfattning tror Öfverståthållareembetet fortfarande, att alla de egentliga eller så att säga ordinarie ledamöterna i öfverskattenämnden böra, likasom nämndens ordförande, tillsättas af Kongl. Maj:t. Tillgång till en önskvärd kännedom om de lokala förhållandena i rikets olika delar kunde derjemte beredas nämnden, om hvar och en pröfningsnämnd egde inom sig till ledamöter i öfverskattenämnden utse två personer, hvilka, på kallelse af öfverskattenämnden, hade att deltaga i denna senare nämnds öfverläggningar och beslut i beskattningsärenden rörande det län, af hvars pröfningsnämnd bemälde ledamöter blifvit utsedda.

Enligt § 62 mom. c i förslaget skulle till öfverskattenämndens åligganden höra att, efter vederbörandes hörande, pröfva och afgöra de anmärkningar, som under kronoräkenskapernas granskning i Kammarrätten förekomma emot de fastighetsvärden och inkomstbelopp, som taxerings- och pröfningsnämnderna på grund af den dessa nämnder tillhörande taxering fastställt, eller emot de af bemälda nämnder för öfrigt vidtagna beslut, samt verkställa den taxering, hvartill berörda pröfning kan föranleda.

Den åt Kammarrättens revisionsafdelning genom ett sådant stadgande tillerkända rättighet att göra anmärkningar emot bevillningstaxeringen skulle kunna i mycket väsentlig grad bidraga till åstadkommandet af en likformig tillämpning af bevillningsstadgans föreskrifter samt till rättelse af felaktigheter och förbiseenden vid bevillningstaxeringen. Under den tid, då Kammarrättens revisionspersonal ännu trodde sig ega befogenhet att framställa anmärkningar i nu antydda syfte, visade det sig, att både många och svåra missförhållanden i bevillningstaxeringen blefvo af revisionspersonalen uppdagade; och det bör vara lätt insedt, att de revisorer i Kammarrätten, hvilka år efter år sysselsätta

sig med en i många afseenden detaljerad granskning af kronoräkenskaperna för hela riket, och hvilka hafva lätt tillfälle att sins emellan samråda i härvid förekommande frågor, skola vara i tillfälle att äfven åt en rigtig tillämpning af bevillningsstadgans föreskrifter rörande taxeringen egna en långt noggrannare uppmärksamhet än den, som kunde vara att förvänta genom några få, med en magtpåliggande pröfning af talrika besvärs- och anmärkningsmål upptagna ledamöters i öfverskattenämnden granskning af taxerings- eller pröfningsnämnds åtgärder. Men då granskningen af kronoräkenskaperna icke lärer kunna i Kammarrätten ega rum förr än närmare slutet af året näst efter det år, räkenskaperna omfatta, och då de anmärkningar, som vid denna granskning kunna uppkomma i fråga om bevillningstaxeringen, sannolikt blifva mycket talrika — och äfven *böra* blifva det, så framt en dylik anmärkningsrätt skall ega någon betydelse — så lärer häri komma att framställa sig ett hinder för uppnåendet af det af komiterade eftersträfvade syftemål, »att beforda bevillningsmålens för ett föregående år slutliga afgörande innan nästföljande års beredning börjar sina arbeten». (Allmän motivering pag. 74).

Såsom allmänt omdöme om det föreliggande förslaget till bevillningsstadgå anser sig Öfverståthållareembetet böra uttala den öfvertygelsen, att ehuru förslaget, jemfördt med nu gällande bevillningsstadga, i åtskilliga delar utmärker sig för en redigare uppställning och med större tydlighet affattade föreskrifter, kan detsamma, om det blir lag, icke antagas komma att i någon afsevärd mån leda till en mera rättvis och jemnt fördelad beskattning, än den nu gällande bevillningsstadgan, samt att detsamma icke heller lärer komma att tillföra staten någon väsentlig tillökning i skatt. Åstadkommandet af en rigtig taxering beror, enligt Öfverståthållareembetets förmenande, i främsta rummet på en sådan sammansättning af beskattningsnämnderna, att sakkunskap och opartiskhet blifva de vid nämndernas särdeles grannlaga arbete bestämmande faktorerna; och i denna vigtiga punkt inne-

fattar förslaget icke någon egentlig skiljaktighet från nu gällande bevillningsstadga.

Slutligen har Öfverståthållareembetet, med afseende å de särskilda föreskrifter Öfverståthållareembetet här ofvan förordat för Stockholms stad, ansett sig böra framhålla, huru som olika bestämmelser för Stockholm i vissa delar återfunnits i hittills gällande bevillningsförordningar, samt att detta icke kan hafva haft till syfte att bereda de skattskyldige i hufvudstaden fördelen af lindrigare skatter, eller att eljest gynna dem framför rikets skattskyldiga invånare i öfrigt; utan hafva dessa särskilda bestämmelser haft till syftemål att möjliggöra och underlätta bevillningsstadgans ändamålsenliga och, så vidt ske kunnat, tillfredsställande tillämpning äfven vid de inom Stockholm rådande förhållanden, hvilkas i många afseenden betydande olikhet emot förhållandena inom öfriga delar af riket städse blifvit af lagstiftarne både insedd och beaktad. Och redan det jemförelsevis ansenliga belopp, hvartill den på taxering beroende bevillningen från Stockholms stad utgått och utgår, vittnar om att dessa särskilda stadganden för Stockholm varit välbetänkta. Då nu, så vidt Öfverståthållareembetet har sig bekant, några väsentliga förändringar i nyss antydda olika förhållanden inom Stockholms stad icke inträffat eller äro att förvänta, har Öfverståthållareembetet så mycket hellre trott sig böra påyrka förutnämnda särskilda bestämmelser i vissa delar af bevillningsstadgan, som dessa särskilda föreskrifter icke innefatta vare sig någon rubbning i de grunder, hvarpå hela detta beskattningssystem hvilar, eller någon afvikelse i sak från dessa grunders tillämpning, hvartill kommer att meranämnda undantagsföreskrifter, på sätt Öfverståthållareembetet tror sig hafva visat, icke lägga hinder i vägen för den tidigare afslutning af beskattningsmålen, hvilken komiterade eftersträfvat. Deremot skulle den, enligt Öfverståthållareembetets förmenande, mycket underordnade fördel, som genom undantagsbestämmelsernas uteslutande ur bevillningsstadgan vunnes deruti, att en viss likformighet i några uteslutande formela

föreskrifter ernåddes, blifva synnerligen dyrköpt, emedan förmånen af en rigtig och tillfredsställande tillämpning af bevillningsstadgan — hvilken förmån Öfverståthållareembetet ställer framför den formela likformigheten — komme att derigenom äfventyras, på samma gång den af de skattskyldige inom Stockholm hittills åtnjutna fördelen, att bekomma debetsedlarne innan tiden för besvärs anförande hos pröfningsnämnden tilländagår, upphörde.

Öfverståthållareembetet framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåte

GUST. AF UGGLAS.

Stockholm den 13 April 1882.

Karl Seth.

2:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Till följd af erhållen föreskrift får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver Skattereglerings komiténs förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Då komiterade icke grundat sitt förslag på en allmän inkomstskatt, har naturligtvis nu gällande bestämmelse om bevillning särskildt af fastighet samt särskildt af kapital och arbete blifvit bibehållen; men komiterade hafva vid tillämpningen framstält ganska genomgripande förslag, dels att bevillning för inkomst af kapital och arbete påföres egare och brukare af fast egendom för

inkomst af jordbruks- och skogsrörelse, dels ock att, i fråga om jordbruksrörelsens afkastning, afdrag till visst belopp kan ega rum.

I betraktande af de skäl, som af reservanter inom komitén blifvit anförda, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke biträda någotdera af nyssnämnda förslag; dock torde bevillning böra påföras egare eller brukare af fast egendom »för skogsrörelse till afsalu» äfvensom för de binäringar, som må idkas. För berörda, mer eller mindre tillfälliga inkomst lärer bevillningen icke böra utgå genom ökadt fastighetsvärde.

Uti 10 § är hemställdt, att bevillning för inkomst af kapital eller arbete icke eger rum, när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster understiga 500 kronor; att om dessa inkomster icke uppgå till 1,200 kronor, äro 450 kronor, och om de icke uppgå till 2,000 kronor, äro 300 kronor fria från bevillning.

Vid jemförelse af dessa förslag synes rättvisa och billighet fordra, att bevillning icke bör ega rum för sammanräknad inkomst, understigande 600 kronor; hvarjemte af samma skäl till de upptagna »ömmande omständigheter», som för högre inkomstbelopp kunna föranleda medgifvandet af ytterligare bevillningsfrihet, torde böra läggas »på orten allmänt gällande hög hushyra», helst denna utgift för kroppsarbetaren ställer sig väsentligt olika på olika ställen.

Äfven om man anser fullgoda skäl förefinnas derför, att en öfverskattenämnd skall inrättas, synas dessa skäl icke böra föranleda till ett stadgande af så omfattande beskaffenhet, 62 § innehåller. Sedan de skattskyldiges bevillning undergått granskningen i pröfningsnämnden, torde hithörande frågor endast genom besvär böra komma under öfverskattenämndens handläggning;

åberopande Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande jemväl sitt underdåniga yttrande i detta hänseende den 17 Juli 1877.

Likaledes tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande åberopa hvad reservanter inom komitén anfört beträffande förslaget, att öfverskattenämndens medlemmar skulle till väsentlig del utses af Riksdagen.

Förslaget innehåller, att taxeringsnämndernas arbeten skola vara afslutade inom Juni månads utgång (§ 33) och att pröfningsnämnderna sammanträda i Augusti månad (§ 48), besvären vara ingifna såsom nu inom åtta dagar före nämndens sammanträde (§ 51); att pröfningsnämndens längder jemte dit insända längder skola inom tre veckor efter nämndens sista sammanträde vara till vederbörande afsända (§ 56); samt att besvär till öfverskattenämnden skola vara till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ingifna före den 15 November (§ 61).

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillåter sig härvid erinra att, äfven om taxeringsnämndernas arbeten å alla orter i riket kunna vara afslutade inom Juni månad, tidsbestämmelserna för ärendenas beredning hos pröfningsnämnden, omkring en månad för längdernas granskning, åtta dagar för besvärsmålens beredning, tre veckor för uppsättning och expedition af alla pröfningsnämndens beslut, äro allt för knappa, helst med de arbetskrafter, som stå länsstyrelserna till buds; att Augusti månad, till följd af då pågående skördearbeten och i städerna bosatta personers frånvaro från sina hem, icke är lämplig tid för pröfningsnämndens sammanträde, samt att besvärstiden till öfverskattenämnden, då debetsedlarnes innehåll före besvärstidens slut ännu icke lärer kunna vara allmänt kändt, sannolikt skulle allt för ofta afskära en möjligen befogad besvärstalan.

I öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra anmäla:

vid § 4 mom. b, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förenar sig uti Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätts underdåniga utlåtande den 30 November 1877;

vid § 5 att, äfven om förslaget kan vara användbart för landet, synes det icke vara tillämpligt i stad, der det torde möta kanske oöfvervinnelig svårighet att i vissa fall bestämma hvad med brukningsdel afses;

vid § 11, att uti instruktionen för taxeringsmyndigheterna torde böra införas bestämmelse derom, att, om taxeringsnämnd, som

taxerar bolag eller person för inkomst af rörelse, förmenar att beskattning för samma rörelse bör ega rum jemväl inom annan utom distriktet belägen kommun, anmälan om förhållandet med uppgift om påförd beskattning bör göras hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som det lärer åligga att lemna erforderligt meddelande till vederbörande beskattningsmyndighet;

vid § 27, att bevillningsberedningens förslag och protokoll, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, böra på landet aflemnas till kronoombudet, som derigenom erhåller tillfälle att före taxeringsnämndens sammanträde taga kännedom af handlingarne;

vid § 38, att protokollsföringen vid taxeringsnämndens sammanträde å landet bör enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt åligga häradsskrifvaren, och kronofogden derifrån befrias;

samt att förslaget om gemensam mantals- och taxeringslängd skulle, om det godkändes, föranleda dertill att längden på många ställen blefve så stor, att svårighet för dess transporterande och begagnande komme att uppstå. Vid mantalsskrifningen kan ofta förrättaren icke bedöma, huruvida personer, som införas i mantalslängden, komma att påföras bevillning, och skulle förrättaren följaktligen, enligt förslaget, böra i längden lemna erforderligt utrymme för anteckning om bevillning, hvarigenom betydlig tillökning i längdens omfång föranledes.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar

W. STRÅLE.

I. Törnebladh.

Stockholm i Landskontoret den 27 Januari 1882.

3:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Upsala län.

Underdånigt utlåtande.

Sedan den af Eders Kongl. Maj:t tillsatta Skattereglerings-komitén under den 17 Augusti sistlidna år afgifvit underdånigt förslag till förordning angående bevillning af fastighet och af inkomst, samt Eders Kongl. Maj:t medelst nådig remiss den 7 påföljande Oktober anbefalt Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt att öfver samma förslag infordra Öfverståthållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i länen underdåniga utlåtanden samt dermed jemte eget underdånigt yttrande till Eders Kongl. Maj:t inkomma, har Kongl. Kammarrätten genom skrifvelse den 28 i sistnämnda månad anmodat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att underdånigt utlåtande öfver omförmälda förslag afgifva senast den 1 instundande Februari.

Då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till följd häraf, efter den granskning af ifrågavarande förslag, som den vid årsskiftet af trägna göromål strängt upptagna tiden medgifvit, nu går att afgifva sitt underdåniga yttrande i ämnet, har det icke kunnat undgå att i främsta rummet synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmärkningsvärdt, att, efter hvad komiténs underdåniga skrifvelse tyckes antyda, komiténs pluralitet ansett nu gällande bevillningsförordnings 2:dra artikel, hvars bestämmelser eljest i tid och otid plägat klandras, tarfva de af nämnda pluralitet föreslagna ändringar endast för det fall, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda afskrifna. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande delar väl så till vida denna mening, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hyser den på temligen lång erfarenhet grundade öfvertygelse, att det icke så mycket är förändring i nu gällande bevillningsförordnings be-

stämmelser rörande skattskyldigheten, som erfordras för vinnande af det mål med dessa bestämmelser åsyftas, eller åstadkommande af en jemn och rättvis beskattning, som fastmer en förstärkt kontroll deröfver, att dessa bestämmelser verkligen efterlefvas. Men, detta oaktadt, och ehuru det väl torde böra antagas vara komiténs mening, att dess förslag till förändrad beskattning å jordbruket skulle förfalla, i händelse ofvanberörda förutsättning icke skulle blifva verklighet, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för sin del förklara, det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande äfven för detta fall icke kan se någon våda, ledande till förhöjd beskattning af jordbruksfastigheten, deruti, att, på sätt komitén i förslagets 1:sta paragraf hemstält, jemväl för jordbruksfastighet bevillningen bestämmes att utgå med 5 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet.

Följden häraf skulle, såsom nämndt är, efter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande, icke blifva förhöjning i bevillningen af dylik fastighet; ty är, enligt grunderna för nu gällande bevillningsförordning, jordbruksfastigheten för det närvarande rätteligen taxerad, efter beräkning af en, efter afdrag för grundskatterna, behållen afkastning af 3 procent å det af fastigheten representerade kapital, skulle, då ju jordbruksfastighetens afkastning i sjelfva verket fortfarande är densamma, effekten af ett sådant stadgande allenast blifva den, att fastighetskapitalet ansåges gifva 2 procent högre afkastning än förut antagits, och fastighetens taxeringsvärde följaktligen borde nedsättas med 40 procent. En fastighet, hvars afkastning beräknas till 3,000 kronor och som enligt nu gällande bevillningsförordning rätteligen taxeras till 100,000 kronor, skulle sålunda, derest berörda förslag blefve lag, uppskattas till allenast 60,000 kronor — i båda fallen med en bevillning af 30 kronor. En sådan förändring torde, oberoende af alla förutsättningar, vara till fullo påkallad af redan för handen varande förhållanden, då ju erfarenheten, snart sagdt vid hvarje fastighets taxering, nogsamt utvisar, huruledes numera egaren af jordbruksfastighet påräknar att af sitt i fastig-

heten nedlagda kapital draga fullt så hög vinst, som det, annorledes placeradt, skulle lemna honom. Särskildt var den senaste fastighetstaxeringen i detta län rik på dylika exempel. Den stora godsegaren lika väl som egaren af en liten hemmansdel ansågo sammanstämmande den behållna afkastningen af deras jord icke böra beräknas till mindre än fem procent å jordvärdet, och detta följaktligen i motsvarande mån nedsättas under hvad taxeringsmynheterna, med iakttagande af grunderna för bevillningsförordningen, föreslagit. Då härtill kommer, att en sådan förändring skulle utjemna det nuvarande missförhållandet i beskattningen af olika slag af fastighet, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ega goda skäl att tillstyrka komiténs i 1:sta paragrafen afgifna förslag till bevillning af fast egendom, äfven för den händelse, att grundskatter samt rustning och rotering icke varda afskrifna.

Deremot tror sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för sin del icke böra instämma i komitépluralitetens förslag om utgörande af bevillning för inkomst genom bedrifvande af jordbruksrörelse, och det icke ens om ofvanberörda förutsättning skulle varda uppfyld. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande är nemligen fullkomligt öfvertygad derom, att en sådan bestämmelse vore alldeles omöjlig att ens med någon grad af rättvisa och billighet genomföra under de förhållanden, hvarunder jordbruksnäringen för det närvarande bedrifves och sannolikt under en ganska lång framtid kommer att bedrifvas här i riket, samt att detta stadgande skulle vara mer än någon föreskrift i nu gällande bevillningsförordning egnadt att framkalla missnöje och klagomål öfver orättvis beskattning, och det säkerligen i de flesta fall med stora skäl.

Huru billig och oskyldig en slik bestämmelse än vid första påseendet kan synas vara, torde den dock vid tillämpningen visa sig komma att leda till oupphörliga orättvisor och än mer aflägsna det mål, dermed afsetts att uppnå, eller jemnhet i beskattningen, då ju jordbruksrörelsen är mer än någon annan näring

beroende ej blott af individuela egenskaper hos dess idkare, utan äfven, och väsentligen, af en mängd mer eller mindre tillfälliga, delvis oberäkneliga yttre omständigheter, som, snart sagdt, omöjliggöra fastställande af en något så när allmängiltig grund för beräknande af den inkomst, som af denna rörelse vinnes. På samma gång Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derföre tror, att det skulle vara både oklokt och obilligt att åsätta den jordbruksrörelse, som består i bedrifvande af eget jordbruk, bevillning för inkomst, har likväl Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke någon invändning att göra emot den i 7 § mom. c föreslagna beskattning för öfriga der uppräknade inkomster och förmåner af jordbruksfastighet likasom af hyresinkomst af annan fastighet, i den mån dessa inkomster öfverskjuta hvad genom fastighetsbevillningen blifvit beskattadt.

Beträffande de utaf komitén föreslagna mindre förändringar i nu gällande stadganden angående grunderna för inkomstens beräknande, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke böra göra vidare anmärkning än i fråga om den medgifna rätten till afdrag för ränta å lånt rörelsekapital, hvilken bestämmelse, såsom orättvis, då den ju saknar motsvarighet vid beräknande af andra skattskyldiges, till exempel löntagares, behållna inkomst, samt synnerligen egnad att locka till oärlighet vid afgifvande af uppgift härutinnan, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för sin del anser böra utgå.

Deremot anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande komiténs förslag angående förhöjning af det bevillningsfria exsistensminimum, om ock någon gång ledande till svårighet i tillämpningen, dock vara af nutidens förhöjda lefnadskostnader högeligen påkalladt.

Då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nu öfvergår till den del af komitéförslaget, som afhandlar taxeringsmyndigheternas sammansättning och befogenhet, kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke återhålla det generela omdöme härom, att, ehuru det vill synas, som om komiterade sträfvat efter att

tillfredsställa det känbara behofvet af förstärkt kontroll öfver bevillningsstadgans rätta tillämpning, komitéförslaget dock, i Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes tanke, är mindre lyckligt härutinnan, då ju enligt detsamma de förberedande taxeringsmyndigheterna, der likväl den egentliga sak- och personkännedomen måste anses vara starkast representerad, försvagats, så till vida att deras arbetstid förkortats, medan den förstärkning komiterade trott sig bereda medelst den föreslagna öfverskattenämnden samt det återinförda stadgandet om rätt för Kammarrättens revision att göra anmärkningar vid den af taxeringsmyndigheterna verkstälda uppskattning af inkomst- och taxeringsvärden, torde vara, minst sagdt, tvifvel underkastad.

Det synes ligga i öppen dag att, då, på sätt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nyss antydt, den närmaste personliga kännedomen om de särskilda beskattningsföremålen ovilkorligen måste förefinnas hos ledamöterna af bevillningsberedningarne och taxeringsnämnderna i de särskilda orterna, beskattningen ock i det allra väsentligaste måste stödja sig på dessa taxeringsmyndigheters förslag. Bemödandet att tillfredsställa det kända behofvet af ökad kontroll å bevillningsstadgans tillämpning hade derföre, efter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande, bort gå i den rigtning, att man i möjligaste mån sökt göra sig förvissad om, att dessa myndigheter lemna fullt tillförlitliga förslag, i hvilket hänseende den förändring i bestämmelserna om deras sammansättning må hända icke varit ur vägen, att, till förekommande af allt för stor ensidighet dervid, länsstyrelserna erhållit bemyndigande att utse en eller flera ledamöter i hvarje beredning och taxeringsnämnd. I alla händelser kan dock det föreslagna förkortandet af dessa taxeringsmyndigheters arbetstid på intet vis vara egnadt att framkalla en bättre arbetsprodukt af dem, desto mindre som, hvad särskildt bevillningsberedningarne angår, om deras arbeten skola vara afslutade före den 15 Maj, dervid näppeligen torde kunna räknas biträde af de Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underlydande tjenstemän, hvilka ovil-

korligen måste anses vara de till ordförande i beredningarne lämpligaste, nemligen kronofogdar och häradsskrifvare. Enahanda torde resultatet blifva af den föreslagna förändringen i nu gällande föreskrifter rörande pröfningsnämnden. Tiden för dess sammanträde har tillbakaflyttats till Augusti månad, med skärpt föreskrift för kronans ombud derstädes om förberedande granskning af taxeringshandlingarne, hvilka likväl icke, enligt förslaget, behöfva vara för ombudet tillgängliga förr än under senare hälften af Juli månad. Huru under denna knappt tillmätta tid en *sorgfällig* beredning skall af bemälda, af tjenstegöromål strängt upptagna kronoombud kunna medhinnas, torde städse komma att förblifva en olöst gåta. Men följden häraf måste ock komma att blifva den, att pröfningsnämndens åtgörande vid taxeringen varder inskränkt till behandling af de i regeln fåtaliga personers beskattningsförhållanden, hvilka vilja och medhinna att underställa dem denna nämnds pröfning.

Detta försvagande af de trenne nämnda beskattningsmyndigheterna, hvartill likväl af komiténs förslag i öfrigt ingen synlig anledning kunnat uppletas, har komitén, på sätt ofvan nämnts, sökt godtgöra med sitt nya förslag om en öfverskattenämnd för hela riket samt återinförande af befogenhet för Kammarrättens revision att under kronoräkenskapernas granskning göra anmärkning mot taxeringen.

Hvad först öfverskattenämnden beträffar, vill det förefalla mer än besynnerligt, huru man af denna, enligt komiténs förslag, så ytterst lösligt sammansatta myndighet skall, för så vidt den betraktas i sin ena egenskap af ett slags gemensam taxeringsnämnd för hela riket, kunna vänta en arbetsprodukt, för hvars åstadkommande den första förutsättningen, en detaljerad och noggrann personlig kännedom om de särskilda beskattningsföremålen, i regeln torde komma att alldeles saknas. Och ser man hän på dess af komitén gifna uppdrag att såsom sista instans i beskattningsmål ersätta Kammarrätten, möter redan i dess oansvarighet en osökt anledning till tvekan om denna institutions lämplighet

för detta uppdrag, hvarförutan de föreslagna bestämmelserna om dess sammansättning och arbetssätt lemna bra ringa garanti derför, att principfrågor i beskattningsmål varda, såsom sig bör, afgjorda efter objektiva rättsgrunder, eller att den konseqvens och kontinuitet i dylika måls behandling, man eger af en högsta instans fordra, kan inom denna nämnd bevaras.

Då det förefaller mindre nödvändigt att till de trenne nuvarande beskattningsnämnderna lägga ännu en, och då den föreslagna öfverskattenämndens lämplighet att utgöra sista instans i beskattningsmål på nyss anförda skäl måste åtminstone betviflas, ser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för den skull sakna all anledning att i underdånighet tillstyrka de af komitépluraliteten i detta hänseende föreslagna ändringar i nu gällande bevillningsförordning.

Vidkommande åter förslaget om upphäfvande af den i sistberörda förordnings 78 § gifna bestämmelsen, att under kronoräkenskapernas granskning anmärkningar icke må göras emot de taxerings- och inkomstbelopp, som beskattningskomitéerna fastställt, finner Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande detta förslag icke vara så motiveradt, att berörda, högst välgrundade bestämmelse kan anses böra på grund deraf borttagas, desto mindre om de förberedande beskattningsnämnderna bibehållas vid den dem för det närvarande tillmätta arbetstid, och i synnerhet derest en förstärkt kontroll stadgas öfver deras sammansättning och arbetssätt.

Förutom de erinringar, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda i underdånighet ansett sig böra göra emot vissa delar af det ifrågavarande förslaget till förordning angående bevillning af fast egendom och af inkomst, och i afseende å hvilka erinringar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som haft tillfälle, snart sagdt, endast till antydande af sin mening, hufvudsakligen ansluter sig till den af Herr Professoren Rydin afgifna reservation, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke trott sig böra framställa några anmärkningar emot de öfriga mindre

väsentliga ändringar i nu gällande bevillningsförordning, som af komitén föreslagits.

Upsala i Landskontoret den 31 Januari 1882.

A. HAMILTON.

Joh. Malmberg.

4:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Södermanlands län.

Underdånigt memorial.

Eders Kongl. Maj:t har behagat genom nådig remiss den 7 Oktober sistlidet år, meddelad Kammarrätten, anbefalla Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att inkomma med underdånigt utlåtande öfver ett af Skattereglerings komitén under den 17 nästlidne Augusti afgifvet underdånigt förslag till förordning angående bevillning af fastighet och af inkomst; och får Eders Kongl. Majt:s Befallningshafvande, till åtlydnad af denna föreskrift, i underdånighet anföra följande.

§ 1. Förslaget att höja bevillningen för jordbruksfastighet från nu utgående 3 öre per hundra kronor af värdet till likhet med hvad som för närvarande utgår för andra fastigheter eller 5 öre, hvilket, med beräkning af fem procent i inkomst af jordbruksvärdet, äfven motsvarar den bibehållna inkomstbevillningen af en procent, synes leda till mera skenbar än verklig jemlikhet i beskattningen, då komitén icke ansett sig böra taga hänsyn till den minskning i inkomst af jordbruksfastighet, som ränta å fastigheten vidlådande skuld medför, om hvars betydliga belopp de officiela uppgifterna rörande beviljade och dödade inteckningar i

fast egendom lemnar upplysning till ledning för omdömet; hvaremot, enligt komiterades förslag, idkare af handel, fabriker och annan i § 7 d uppräknad näring och rörelse äro berättigade till afdrag för ränta å allt i rörelsen begagnadt lånt kapital, med det undantag endast, att gäld vidlåder sådan fastighet, som för fabriken eller rörelsen begagnas (§ 9 mom. 2). Då det i slutet af nu gällande instruktion för taxeringsförrättningarne är på goda, af erfarenheten i allmänhet bekräftade skäl antaget, att behållna medelafkastningen af jordegendom, sedan ränta å rörelsekapitalet äfven afdragits, endast uppgår till 3 procent af taxeringsvärdet, och följaktligen i missväxt och mindre goda år understiger denna procent; då jordbrukaren är utsatt för täflan med de spanmålsproducerande rika och fruktbara länderna, särdeles Ryssland och Amerika, utan att åtnjuta något väsentligt skydd genom tullar, under det en stor del af näringsidkarne äro hugnade med ett sådant skydd; då det under sådana förhållanden endast blifver i högst få fall, såsom ock herrar komiterade antydt, (sid. 72, 10:de och följande raderna uppifrån i betänkandet) någon inkomst af jordbruket att beskatta utöfver den, fastighetsbevillningen representerar, och jordbrukaren sålunda blott sällan kan erhålla någon lindring för utgifven ränta å lånt rörelsekapital ens till medgifne (§ 9 mom. 2 b) 20 procent eller derunder af fastighetsvärdet; så följer af allt detta, att jordbruksidkaren vid utgörandet af sin bevillning skulle komma att i allmänhet icke åtnjuta något slags afdrag för ränta å lånt kapital och ofta genom den åsatta fastighetsbevillningen finge skatta för större behållen inkomst, än den han verkligen åtnjuter, under det näringsidkaren (§ 7 d 1:o och 3:o) alltid får afdrag för lånt rörelsekapital, icke får skatta för mer än sitt verkliga inkomstbelopp och endast i det fallet erlägga fastighetsbevillning utöfver inkomsten å värdet af densamma, då rörelsen antingen gått med förlust eller icke lemnat behållning, motsvarande denna inkomst. Tages vidare i betraktande, att enligt nådiga kungörelsen den 15 September 1863 de numera bevillningen oftast flerdubbelt öfverstigande kommunal-

utskylderna*) blifvit för jordbruksfastighet till dubbelt belopp förhöjda och utgå med 20 fyrk på bevillningskronan, men för annan fastighet och annat beskattningsföremål med endast 10 fyrk för bevillningskronan efter II Art. Bevillningsstadgan, så skulle genom bifall till komiterades förevarande förslag äfven en väsentlig förhöjning i jordbrukarens afgifter till kommunen uppstå, medan öfrige skattskyldige deri bereddes en motsvarande minskning.

Hvad beträffar andra fastigheter, för hvilka komiterade bibehållit nu utgående bevillning, 5 öre per 100 kronor af värdet,är det med dem väl enahanda förhållande, eller att intecknade skulder äfven vidlåda dessa, utan att egarne äro tillagde någon rätt till afdrag i bevillningen för den minskning i inkomst räntan å dessa skulder medför, men det torde dock kunna för gifvet antagas, att dessa fastigheter i medeltal lemna åtminstone 5 procent af värdet i behållning, och de äro i kommunalafgifter likställda med andra beskattningsföremål, hvarförutan något allmännare yrkande om förändring i dessa fastigheters beskattning ej heller är framställdt; hvarföre ock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, äfven med hänsyn till ofvan anmärkta, särskildt för jordbruket missgynnande förhållanden, icke anser skäl förekomma, som böra föranleda till någon ändring i den af komiterade bibehållna beskattningsgrunden.

I sammanhang härmed torde den af komiterade i § 7 c föreslagna inkomstbevillning af jordbruks- och annan fastighet, till så stor del, »som öfverstiger ett belopp af fem för hundra af taxeringsvärdet, hvilket belopp anses vara genom fastighetsbevill-

*) Att kommunalutskylderna i en del landsförsamlingar tillvuxit ganska betydligt, derpå torde exempelvis få anföras Kjula socken inom länet, der, enligt senaste länskalender, dessa utskylder uppgå till 95 öre per fyrk eller 19 gånger bevillningskronan för jordbruksfastighet och till 60 öre per fyrk eller 6 gånger samma krona för andra beskattningsföremål. Skulle förslaget varda antaget, blefve sistnämnda slag af skattskyldige befriade med mer än $^1/_3$ af det på dem nu belöpande kommunalutskyldsbeloppet, som komme att öfvertagas af jordinnehafvarne; men blefve åter grunden för utgörande af dessa utskylder likställd, inträffade åter, att jordbruksfastighetsegarne finge lindring i dessa utskylder, till tunga för öfrige skattskyldige.

ning beskattadt», böra närmare tagas i betraktande. Enligt den i § 3 föreslagna bestämmelse skall fast egendom uppskattas för 3 år i sänder till sitt verkliga värde, med ledning af köpeafhandlingar, arrende- eller hyresafgifter, brand- och hypoteksvärderingar samt öfriga om hvarje särskild egendoms storlek, beskaffenhet och *afkastning* erhållna uppgifter. Häraf följer ovedersägligen, att värderingen ytterst hvilar på en medelberäkning af å ena sidan *inkomster* och å andra sidan *utgifter* för de med egendomens skötsel erforderliga arbeten, underhåll af nödiga byggnader och inventarier, grundskatter m. m., samt att behållningen, följaktligen äfven grundad å medelförhållanden och värden, kapitaliserad, utgör nämnda värde. Den bevillning, som för detta värde utgår, motsvarar således den behållna inkomsten af fastighet, såsom äldre skatteförfattningar benämna, i ond och god tid. Att nu i goda år belägga särskild skatt å det uppkomna öfverskottet kan icke vara rättsenligt, då under svåra år, när inkomsten understiger medelberäkningen, motsvarande afdrag ej är medgifvet; och förslaget i detta fall är jemförligt dermed, om de ständiga tiondesättningarne skolat grundas derpå, att jordegarne i goda år fått betala tionde efter skyl, men i medelmåttiga och missväxtår efter det stadgade medelbeloppet; under hvilket förhållande sådana tiondesättningar säkerligen icke kommit till stånd.

Af det anförda torde dock böra följa, att jordbruksalstrens förädling utöfver vanliga förhållandet, och den deraf uppkomna särskilda vinst, bör beskattas såsom inkomst, och torde det vara nödigt, att instruktionen ej saknar hänvisning dertill. Sålunda torde produkternas förädling för försäljning genom mejerier, qvarn- och grynverk, bagerier, bryggerier, idkande af ladugårdsskötsel, i hvad den grundas på köpta foderämnen m. m., böra påföras särskild inkomstskatt.

En fråga som står i sammanhang härmed är beskattning af det kapital, som finnes nedlagdt i kreatur, redskap och andra inventarier, eller förlaget vid jordbruksfastighet, hvilket enligt 1 § i instruktionen ej må tagas i beräkning vid fastighetsvärdets

bestämmande. Det kan ej bestridas, att detta kapital bör antagas lemna inkomst och sålunda äfven underkastas beskattning, men härvid torde de praktiska svårigheterna ej få förbises. Att grunda taxeringen på en speciel beräkning af denna inkomst i hvarje fall låter svårligen utföra sig och blefve med hänsyn till de många små brukningsdelarne i allt fall för mycket tidsödande för beskattningsnämnderna. Det återstår derföre endast den utvägen, att detta kapital, såsom komiterade i § 9 antydt, bestämdes till viss procent af taxeringsvärdet å fastighetens taxeringsvärde, med tillägg af särskildt värde å de i 3 § af instruktionen omförmälda grundskatter, hvilka naturligtvis ej medföra minskning i rörelsekapitalet, ehuru de verka nedsättning i fastighetens taxeringsvärde. Upptoges denna procent till så hög siffra som 20, och antoges afdraget för skuld, § 9 mom. 2 b, till allenast ungefär $^1/_3$ af det hela, kunde en ökad inkomst för staten af omkring 140,000 kronor årligen påräknas; men det kan dock med fog ifrågasättas, om denna inkomst motsvarade allt det ökade arbete med uträkning, debitering och redovisning, bestyrkande och bestämmande af berörda afdrag, svårigheten att finna grund för öfverskattemyndighet vid åsättande af ett sådant afdrag, i händelse taxeringsvärdet af samma myndighet höjes, m. fl. olägenheter, oafsedt de förut anmärkta ogynsamma förhållanden, som för landtbruket i allmänhet förefinnas.

§ 7 d 1:o. Hit torde såväl från e) böra öfverflyttas försäljning af skog, som ock tillägg göras för ej omförmäld försäljning af torf.

§ 7 mom. e. Det torde vara nödigt, att i afseende å ecklesiastika befattningar hänvisning lemnas till Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 18 November 1881, på det nödig enhet vid taxeringen af löneinkomsterna för denna stat må vinnas.

§ 11. Erfarenheten har visat, att en under löpande taxeringsåret utnämnd, äfvensom till högre grad befordrad eller transporterad embets- eller tjensteman samt betjening ofta ej blifvit påförd bevillning för den derigenom vunna nya eller tillökade lönen

dels i följd af bristande kännedom om den befordrades mantalsskrifningsort, dels ock derföre att befordran egt rum efter taxeringsförrättningarnes afslutande. Då dessa omständigheter emellertid ej böra medföra befrielse från bevillingsafgiftens erläggande, synes det vara nödigt, att föreskrift i frågan meddelades, och att sådan inrymdes under § 10.

§ 16 mom. 3. Näst efter ordet uppgift torde böra tilläggas: *för hvarje kommun upprättad* å delegarnes etc.

§ 25. Det är nödigt, att 10 § i gällande nådiga förordning om mantals- och skattskrifningarnes förrättande varder förändrad, så att den ej står i motsägelse till det föreslagna stadgandet om tiden för aflemnandet till bevillningsberedningens ordförande af mantals- och taxeringslängden för året, »den förra i föreskrifven *tid* och *ordning* granskad».

§ 26. Stadgandet så väl i sista mom. af denna § som i 43 § om skyldighet för ledamot i beredningS- och taxeringsnämnd att afträda, då fråga om egen bevillningsskyldighet förekommer, torde böra utsträckas äfven till ledamot i pröfnings- och öfverskattenämnd, samt erhålla plats under titeln: allmänna bestämmelser, möjligen § 69.

§ 29. Då erfarenheten visat, att afsägelse af ordförandeskap i bevillningsberedning allt oftare börjar ske, torde stadgandet, att laga skäl för en sådan afsägelse må utgöras af 2:ne nästföregångna års innehaf af ett sådant uppdrag, böra utgå, emedan svårighet att erhålla lämplig ordförande eljest stundom torde uppstå.

§§ 33, 38. Orden »må kunna» och »att kunna» i 7:de och 2:dra raderna uppifrån torde böra utbytas mot ordet: skola, såsom stående i närmare öfverensstämmelse med § 39.

§ 35, jemförd med §§ 21 och 22. Så vidt afsigten med den föreslagna förändringen i stadgandet om antalet ledamöter i beredningS- och taxeringsnämnden varit den, att om ett beredningsdistrikt utgöres af 2:ne kommuner, 2 ledamöter i beredningen utväljas af hvarje kommun, men om det består af 3 eller 4 kom-

muner, 1 ledamot från hvarje kommun, och att ej flera än 4 kommuner må förenas till ett beredningsdistrikt, torde sådant böra närmare bestämmas; hvarjemte olägenheterna af allt för stort antal ledamöter i en taxeringsnämnd framhållas.

§ 52. Något antagligt skäl till ändring af nu gällande föreskrift synes ej vara anfördt.

§ 55. Enär landskamrerarne med afseende å mängden af dem åliggande öfriga vigtiga embetsgöromål sakna tid att sjelfve upprätta de särskilda längder, som enligt § 56 skola uppgöras öfver de af pröfningsnämnderna vidtagna, ofta rätt omfattande, såsom hela kommuner, taxeringsdistrikt eller fögderier stundom rörande förändringar i taxeringsverket, torde tillägg till denna § göras derom, att till upprättande under landskamrerarens tillsyn af dessa längder må förordnas en eller flere personer, allt som det må erfordras, med afseende å den korta tid, som i mom. 2 § 56 finnes bestämd för fullgörande af detta åliggande.

§ 62. Slutmeningen i b) torde, för att ej föranleda till misstydning, böra lyda: förordna om ny uppskattning, vid nästsammanträdande beskattningsnämnder, af den fasta egendomen inom taxeringsområdet, utan afvaktan af den i § 3 mom. 3 stadgade allmänna omtaxering af fastighet för tre år.

I fråga om organisationen af öfverskattenämnden har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande funnit sig af vunnen erfarenhet böra modificera sin uti underdånigt utlåtande den 6 Oktober 1877 derom yttrade mening i den syftning, som en af herrar ledamöter i komitén, Grefve G. Sparre uttalat, men vidhåller dock sin åsigt om nödvändigheten, att klagan öfver nämndens beslut må hos Eders Kongl. Maj:t kunna i underdånighet föras.

Svårigheten att kunna rätt bedöma de besvär, som hos taxeringsmyndigheterna anmälas öfver beloppet af handlandes, fabriksarbetares och andra i 7 § uppräknade rörelseidkares äfvensom kapitalisters beskattningsbara inkomst, har i alla tider visat sig vara synnerligen stor. De ofta mycket summariska utdrag af den klagandes räkenskaper, som blifva företedda, äro stundom

mera vilseledande för pröfningen, än till rättelse för densamma, emedan det ytterst beror på, huruvida räkenskaperna äro upprättade med hänsyn till taxeringen, eller, hvilket torde vara det vanligaste, uppgjorda efter helt andra syften; och icke sällan föras bland utgifter sådana poster, som tillhöra hushållets eller kapitalets konto, många andra afvikelser att nu ej omförmäla. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har trott, att denna svårighet skulle i icke ringa mån kunna undanrödjas, om pröfningsnämnden finge sig uppdraget att inom länet, å i mån af rörelsens omfång erforderligt antal ställen, utse 2:ne för rättrådighet, skicklighet och insigter i bokföring samt taxeringsväsendet kände män, som hade till åliggande att genomse hans räkenskaper samt göra en specielare uträkning, med ledning af desamma, öfver hans beskattningsbara inkomst, hvilken uträkning den klagande hade att vid sina besvär foga. Desse personer borde i afseende å hemlighållandet af den skattskyldiges affärsförhållanden tillförbindas samma åliggande, som enligt § 69 mom. 2 gäller för ledamot af beredning och annan nämnd.

Mot det framstälda förslaget att sammanföra mantals- och taxeringslängderna har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej något att erinra, men för den händelse stadgandet i 82 § af nu gällande bevillningsstadga skall bibehållas, att endast en debetsedel får utfärdas för de, skattskyldige inom samma taxeringsdistrikt åliggande bevillningsafgifter, är det nödigt att sammanföring af den skattskyldiges alla egendomar inom hvarje socken sker, hvilket dock torde kunna lämpligen ega rum efter slutet af mantals- och taxeringslängden, derom i formuläret i så fall hänvisning lärer lemnas.

Nyköping i Landskontoret den 6 April 1882.

G. LAGERBJELKE.

Johan Lagerbjelke.

5:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län.

Underdånigste memorial.

Till följd af Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätts anmodan i skrifvelse den 28 sistlidne Oktober får Landshöfdingeembetet underdånigst härmed afgifva utlåtande öfver Skattereglerings-komiténs underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Hvad först angår förslaget derom, att bevillning skall utgå från jordbruksfastighet både för uppskattade värdet derå med fem öre för hundra och för behållna inkomsten deraf med en procent, så, och då visshet om rätta beloppet af en sådan inkomst ej ens närmelsevis lärer stå att vinna, hänsluter sig Landshöfdingeembetet fullständigt till Herr Landshöfdingen, Kommendören R. De la Gardies reservation och deraf följaktiga förslag i denna del; och beträffande komiténs förslag i öfrigt tillåter sig Landshöfdingeembetet deremot allenast erinra:

att, enär *verkliga* värdet åtminstone å jordbruksfastighet hvarken genom föreslagna utredningar eller annorledes kan träffas, orden »sitt verkliga» i förslagets 3 § lämpligen torde böra utbytas mot »sitt af beskattningsnämnderna ansedda *rätta* värde»;

att, till åstadkommande af reda och ordning vid de uti §§ 37 och 52 omförmälda ordförandeval, i samma §§ torde få inflyta föreskrifter, att dessa val förrättas af kronoombuden;

att *häradsallmänningar*, enär föreställningen derom, att de förmåner, som från dessa lägenheter härflyta, tagas i beräkning vid uppskattning af deri delaktiga hemman, i verkligheten och i allmänhet ej eger rum, torde böra såsom en ganska väsentlig egendom för bevillning åsättas särskilda värden och för sådant ändamål upptagas i förslagets 5 §; samt

att, på de i Herr Professoren m. m. H. L. Rydins reservation utvecklade skäl, 19 § i förslaget måtte till möjliggörande af en

rättvis inkomstbeskattning ändras derhän, att sjelfdeklaration blir obligatorisk.

Linköpings slott i Landskontoret den 1 Februari 1882.

På Landshöfdingeembetets vägnar:

Adolf Wallenberg. *N. H. Joachimson.*

6:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jönköpings län.

Underdånigt utlåtande.

Genom Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt anbefald att afgifva underdånigt utlåtande öfver Skattereglerings-komiténs den 17 Augusti nästlidet år afgifna förslag till förordning angående bevillning af fastighet och af inkomst, får Landshöfdingeembetet underdånigst anföra följande.

Ifrågavarande förslag afviker från nu gällande bevillningsförordning endast i några hufvudpunkter, nemligen med afseende å införandet af inkomstbevillning för vinst å jordbruksnäring, höjandet af det så kallade existensminimum eller de lägsta årsinkomster, för hvilka befrielse eller minskning i bevillningen bör ega rum, samt antagandet af en öfverskattenämnd, såsom sista instans för bevillningsmålens behandling. Öfriga af komitén föreslagna förändringar i redaktionen af stadgandena samt ordningen dem emellan m. m. torde i allmänhet vara af mindre vigt och derföre icke behöfva särskildt behandlas. Såsom yttrande öfver ifrågavarande förslag vore det må hända tillräckligt att åberopa Professor Rydins vid detsamma fogade reservation, ty deruti äro såväl felen i nu gällande bevillningsförordnings stadganden, hvilka af komiterade hufvudsakligen bibehållits, tydligt uppvisade, som jemväl stafven bruten öfver de af komiterade införda förändrin-

garne. I det Landshöfdingeembetet sålunda vill biträda berörda reservation, anser sig Landshöfdingeembetet likväl med afseende å det nya i komiterades förslag böra yttra några ord.

Främst bland detta nya kommer i ordningen införandet af inkomstbevillning för vinst af jordbruksrörelse. Landshöfdingeembetet har icke kunnat rätt fatta motiven härför. Ty, om man ock erkänner inkonseqvensen deraf, att jordbruket utgör fastighetsbevillning, och öfriga beskattningsföremål inkomstbevillning, i stället för att alla beskattningsföremål borde utgöra ren inkomstskatt, så lärer likväl denna inkonseqvens icke minskas genom den af komiterade föreslagna kombinerade beskattningen å jordbruksnäringen. Snarare torde inkonseqvensen derigenom ökas, hvarföre Landshöfdingeembetet för sin del instämmer i den af flere reservanter emot ifrågavarande beskattningssätt inlagda gensaga, helst Landshöfdingeembetet hyser den öfvertygelsen, att, om någon bevillning för inkomst af jordbruksnäringen skulle vinnas, densamma dock blefve så försvinnande liten, att det med dess påförande så väl för taxeringsmyndigheterna som de skattskyldige förenade trassel och besvär icke i någon nämnvärd mån godtgjordes. Det torde få antagas att det hufvudsakliga skäl, som bestämt komiterades flertal till föreslående af ifrågavarande beskattning af vinsten å jordbruksnäringen, varit samma flertals önskan att gifva hopp om åtminstone någon ersättning för det af komiterade för det nya förslagets antagande förutsatta vilkor, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda afskrifna. Ty den förhöjning i beskattningen å fastighet, som åstadkommes genom bevillningens ökande från 3 till 5 öre, torde, äfven högt beräknad till 400,000 kronor, utgöra allt för ringa ersättning för afskrifningen af en årlig statsinkomst på 10,000,000 kronor. Då dertill komme att, för åstadkommande af denna förhöjning i fastighetsbevillningen, så väl det vanliga frälset, som för närvarande icke är betungadt med någon grundskatt, som det ypperliga frälset, hvilket hvarken utgör grundskatt eller rotering, skulle dertill bidraga, så torde den ersättning, som den nu egent-

ligen onererade jorden skulle utgifva för de ofantliga lättnader, afskrifningen medförde, blifva försvinnande ringa. Derest komiterades flertal verkligen hade önskat att för den förutsatta afskrifningen bereda någon ersättning, hvilken, på samma gång den lemnade statsverket nämnvärd inkomst, jemväl icke hårdare betungade den nu privilegierade jorden, så hade väl komiterade bort föreslå, att fastighetsbevillningen blifvit förhöjd till flera gånger inkomstbevillningens belopp, samt att den privilegierade jorden för den densamma drabbande värdeminskningen på lämpligt sätt erhölle ersättning. Men det synes, som komiterade icke fästat någon vigt derpå, att statsverket erhölle någon som helst ersättning för den ifrågasatta afskrifningen, ty komiterade yttra i motiven till § 71 mom. 1: »att det för komitén varit omöjligt att med någon högre grad af sannolikhet utreda, huru vida allmänna bevillningens afkastning, under tillämpning af de i förordningen föreslagna nya bestämmelser, kunde tänkas i betydligare mån blifva ökad eller minskad». Det måste förefalla anmärkningsvärdt, att komiterade ansett sig kunna såsom vilkor för den föreslagna nya bevillningsförordningens antagande förutsätta en afskrifning af statsinkomst till belopp af 10 millioner kronor årligen, på samma gång komiterade lemnat outredt, hvad resultat den nya förordningen skulle lemna, ja till och med ansett det möjligt, att bevillningens afkastning skulle varda i betydligare mån minskad. För sin del vågar Landshöfdingeembetet tro, att en fullständig utredning med afseende på de resultat, som de nya bestämmelserna må tänkas medföra, måste förutgå, innan de af komiterade förutsatta afskrifningar kunna tagas i öfvervägande.

Det andra i ordningen af komiténs från gamla bevillningsförordningen afvikande vigtigare förslag rörer höjningen af det så kallade existensminimum samt utsträckta lindringar i bevillningen upp till en viss gräns. Landshöfdingeembetet anser för sin del det af komitén i detta afseende framstälda förslag synnerligen otillfredsställande, bland annat på den grund, att många skattskyldige, som nu hafva rättighet att deltaga i beslut om

kommunala angelägenheter, skulle i följd af de nya bestämmelserna blifva beröfvade denna rättighet. Rigtigare synes väl hafva varit, om de lägst taxerade hade fått erlägga bevillning efter en ringare procent än högre taxerade, eller, med andra ord, att ett så kalladt progressivt beskattningssätt med modifikationer för olika boningsplatser hade införts. Då emellertid dessa af komitén föreslagna bestämmelser stå i närmaste sammanhang med den af komiterade uttalade sats, »att skatteförmågan vore proportionel till inkomstbeloppen och lika stor för all inkomst af hvad art den än månde vara», hvilken sats blifvit af Herr Hedin och Professor Rydin i deras reservationer fullständigt gendrifven, så anser Landshöfdingeembetet komiténs förslag i denna del icke erfordra något vidare yttrande.

Slutligen kommer, bland det af komitén framstälda nya, förslaget om en öfverskattenämnd såsom sista instansen för bevillningsmålens behandling, för hvars inrättande komitén ansett många och betydande skäl tala. Professor Rydin har emellertid i sin reservation visat, att dessa skäl näppeligen tåla en närmare granskning. Minst lycklig synes komitén hafva varit med afseende å öfverskattenämndens tillsättning, i det Riksdagen deruti inblandats. För denna Riksdagens inblandning hafva komiterade icke anfört något skäl, hvarken i den allmänna eller speciela motiveringen. Landshöfdingeembetet är sålunda icke i tillfälle att bedöma, hvad som förmått komiterade till detta förslag, hvilket skulle gifva Riksdagen tillfälle till indirekt deltagande i sjelfva uppskattningen eller taxeringen, hvilken dock hittills betraktats såsom en hufvudsakligen kommunal och administrativ angelägenhet, men nu skulle föras in på det politiska området. Men Landshöfdingeembetet skulle icke tveka att tillstyrka antagandet af den så kallade öfverskattenämnden, med någon modifikation i dess sammansättning, om blott utsigt funnes, att nämnden skulle kunna motsvara de förväntningar, som komiterade dervid fästat. Komiterade synas nemligen hafva trott, att nämnden genom de deruti från hvarje län eller pröfningsnämnds distrikt deltagande tvenne

7:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kronobergs län.

Underdånigste memorial.

Enligt föreskrift åligger det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver det af utsedde komiterade uppgjorda förslag till ny förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande af sådan anledning underdånigst anföra följande.

Utan att företaga någon genomgående granskning af ifrågavarande förslag i dess helhet, har det synts Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillräckligt att uttala sitt omdöme rörande de väsentligaste förändringar, komiterade föreslagit i den nu gällande bevillningsstadgan, nemligen:

1:o att bevillningen för jordbruksfastighet skall höjas från 3 till 5 öre för hvarje hundratal af taxeringsvärdet;

2:o att bevillning skall erläggas för inkomst af jordbruksnäring; samt

3:o att besvär i taxeringsfrågor skola i sista instansen upptagas och afgöras af en så kallad öfverskattenämnd.

Hvad de två första förändringarne angår, anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande desamma vara påkallade af rättvisa och billighet mot öfriga skattskyldiga samhällsklasser; men i afseende å sättet för inkomstbevillningens utgörande kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke dela komiterades åsigt, utan instämmer uti det af komiténs ordförande i afgifven reservation framstälda förslag om en viss procent af jordbruksfastighetens taxeringsvärde. Komiterades förslag rörande omförmälda bevillning är, fastän principielt rigtigt, praktiskt outförbart, såsom i åberopade reservation ådagalagts. Det skulle jemväl betinga så stor tidsuppoffring af beredningsnämndernas ordförande, hvilka

ledamöter skulle komma i besittning af både lokalkännedom och sakkunskap. Men för detta ändamåls vinnande borde i nämnden deltaga åtminstone en ledamot för hvarje socken. Ty redan hos pröfningskomitén inträffar i de allra flesta fall, oaktadt emellan 20—30 personer från länets skilda delar deruti deltaga, att sakkännedom brister, och att klagomålen öfver taxeringsförrättningarne derföre måste afgöras slumpvis, så vida icke den klagande varit nog försigtig att förbereda någon ledamot i pröfningskomitén på besvären. Deraf skall lätt inses, att inom öfverskattenämnden, hvarest endast finnas tvenne ledamöter från hvarje län, annan kännedom af beskattningsmålen än den, som vinnes af sjelfva besvärshandlingarne, kommer att helt och hållet saknas. Komiténs hopp, att öfverskattenämnden på grund af lokalkännedom och sakkunskap skulle kunna sjelfständigt ingripa för vinnande af jemlik och rättvis beskattning, torde sålunda blifva fullkomligt illusoriskt. Af samma anledning torde öfverskattenämnden ej heller kunna blifva en jury, ty härtill fordras just lokalkännedom och sakkunskap. Nämnden blefve sålunda inskränkt till rôlen af en domstol i samma mening som Kammarrätten, men säkerligen en mycket sämre sådan, ty de fleste af dess medlemmar saknade helt naturligt de formela insigter, som erfordras vid målens behandling. Om den så kallade öfverskattenämndens olämplighet i öfrigt anser sig Landshöfdingeembetet böra åberopa Professor Rydins reservation.

På grund af hvad Landshöfdingeembetet sålunda anfört, får Landshöfdingeembetet underdånigst tillkännagifva, att Landshöfdingeembetet anser komiténs förslag i dess hufvudpunkter så otillfredsställande, att ny bevillningsförordning icke torde derpå böra grundas.

Jönköping i Landskontoret den 30 Januari 1882.

Landshöfdingeembetet:

A. H. Bagge. *G. H. Gasslander.*

det obehagliga bestyret att efterforska hvarje jordbrukares behållna inkomst i främsta rummet ålåge, att den godtgörelse från det allmännas sida, dem skäligen borde tillkomma, blefve särdeles betydlig, utan att på den korta tid, som för hvarje år är tillmätt åt bevillningsberedningen, något tillfredsställande resultat erhölles, helst de flesta hemmansegare icke sjelfva hafva reda på den vinst, deras jord lemnar. Jemväl torde böra bemärkas, att Kronobergs läns jordbrukande allmoge utgöres till större delen af egare till $^1/_4$ och $^1/_8$ hemmanslotter och derunder, och att den beskattningsbara inkomsten af dessas jordbruk, så vidt den kunde utrönas, åtminstone för flertalet, komme att falla inom det föreslagna existensminimibeloppet 500 kronor, i följd hvaraf, derest grundskatterna afskrifvas, bemälda hemmansegare blefve befriade icke allenast från grundskatten, utan äfven från den bevillning, som skulle utgöra ersättning till statsverket för afskrifningen.

Beträffande den af komiterade föreslagna öfverskattenämnden, så kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke finna, hvarföre en ny, kostsam beskattningsmyndighet skulle inrättas för att afgöra de till antalet jemförelsevis få frågor rörande bevillningen, som nu dragas under Kongl. Kammarrättens pröfning. Visserligen kan icke sistnämnda myndighet i alla frågor, som röra beloppet af den inkomst, för hvilken bevillning bör erläggas, ega erforderlig kännedom — den eger dock stöd af infordrade yttranden i hvarje fråga från vederbörande kronoombud och den utredning, som dervid lemnas —; men enahanda brist skulle äfven komma att vidlåda öfverskattenämnden, alldenstund det icke är troligt eller ens möjligt, att de två personer, hvilka enligt förslaget skulle af hvarje pröfningsnämnd utses att, på statens bekostnad, i berörda nämnd inträda under behandlingen och afgörandet af taxeringsfrågor, som förut handlagts af den pröfningsnämnd, af hvilken de äro valda, kunna med sakkännedom yttra sig. För öfrigt antaga beskattningsärendena, sedan de passerat beredningens-, taxerings- och pröfningsnämnderna, hvarest, i saknad af exakta uppgifter från de skattskyldige, en viss godtycklighet

ej kan undvikas, egenskapen af rättsfrågor, som slutligen böra afgöras med stöd af gällande lag och förebragt bevisning, men icke på subjektiva eller godtyckliga grunder. Öfverskattenämnden, med den sammansättning som föreslagits och den politiska anstrykning den derföre skulle erhålla, torde icke kunna uppfylla de anspråk man uppställer på en rättskipande myndighet, utan torde ett statens embetsverk, såsom för närvarande Kammarrätten, må hända med någon lämplig förstärkning, bättre egna sig för opartisk, lagenlig behandling af ifrågavarande ärenden. Icke heller lära taxeringsnämnderna i orterna, hvilka »efter bästa förstånd, på heder och samvete», med afseende å lokala förhållanden, verkstält sina uppskattningar, anse sig skyldiga att frångå fattade beslut, äfven om öfverskattenämnden funne sig befogad att förordna om ny uppskattning af fast egendom. Och hvad blefve följden om så skedde, eller att en orts taxeringsmyndigheter lemnade öfverskattenämndens beslut om ny uppskattning utan annat afseende, än att de uttalade sitt vidhållande af de förra åtgärderna?

Med anledning dels af komiterades omförmälande, å sidan 73, att det stundom lär vid granskning af kronoräkenskaperna uppdagats origtigheter derutinnan, »att en eller annan skattskyldig antingen alldeles icke eller ock till mindre belopp än som enligt tillgängliga officiela handlingar vederbort påförts bevillning» och dels af komiterades i sammanhang dermed fälda yttrande: »Här är onekligen tillfälle för en öfverskattenämnd att ingripa», torde det icke anses olämpligt framhålla det nogsamt kända förhållandet, att många, om ej de flesta, affärsmän samt industri- och näringsidkare antagligen utgöra lägre bevillning, än som vederbort, derföre att tillförlitlig kännedom om deras verkliga inkomster icke kunnat af beskattningsmyndigheterna vinnas, äfvensom att de anmärkta tillfälliga origtigheterna, hvilka dock kunna rättas, blifva obetydligheter, jemförda med sistnämnda förhållande, hvilket är af permanent beskaffenhet, utan att något ingripande ens af en öfverskattenämnd lär kunna föranleda rättelse.

Enligt förslagets 7 § mom. d 1:o skall inkomst utgöras, bland annat, för penningerörelse, och i § 10 uppräknas de verk och inrättningar med flera, som skola vara frikallade från utgörande af inkomstbevillning; men då hypoteksföreningar, hvilka drifva en särdeles omfattande och vinstgifvande penningerörelse, icke omförmälas hvarken i nu gällande bevillningsstadga eller berörda förslag bland de bevillningsskyldige eller de bevillningsfrie, synes bevillningsstadgan, som utgör den lag, hvarefter all bevillningsbeskattning skall ske, böra upptaga något stadgande i ena eller andra afseendet rörande nämnda penningeförvaltande inrättningar.

Vexiö i Landskontoret den 31 Januari 1882.

På Landshöfdingeembetets vägnar:

C. A. Holmberg. *E. J. Hagman.*

8:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kalmar län.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remiss den 7 nästlidne Oktober, som genom Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätts skrifvelse den 28 i samma månad blifvit Länsstyrelsen meddelad, får Länsstyrelsen afgifva underdånigt utlåtande öfver den s. k. Skattereglerings komiténs den 17 nästförutgångne Augusti daterade förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Länsstyrelsen tillåter sig härvid underdånigst till en början åberopa hvad i dess den 19 Juli 1877 afgifna underdåniga utlåtande öfver den Förberedande Skattejemkningskomiténs förslag i fråga om bevillningstaxeringen är anfördt beträffande angelägen-

heten deraf, att icke, samtidigt med försök att genom förändrade stadganden rörande ordningen och sättet för taxeringsmyndigheternas verksamhet åstadkomma en mera jemlik och rättvis taxering än hittills uppnåtts, tillika och innan någon erfarenhet vunnits om framgången af dessa försök, företaga sig att flerdubbla det skattebelopp, som utgår i form af allmän bevillning. En sådan betänksamhet synes emellertid Skattereglerings-komitén icke anse nödig, enär komitén i främsta rummet förutsatt, att grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesväret skola afskrifvas, utan att dervid ens uppgifvits, i hvilken mån statsverkets förlust genom sådan afskrifning skulle kunna ersättas på annat sätt än genom ökad allmän bevillning. Väl antager komitén, att någon del af nämnda onera — huru stor del, är icke utredt — skulle komma att kompenseras genom den ökade bevillning, som enligt komiténs förslag borde erläggas af egare och innehafvare af jordbruksfastigheter; men upplysning saknas, till hvilken grad andra bevillningsskyldiga skatteföremål komme att betungas med godtgörelse af statens förlust genom afskrifningen. Att bygga en sådan beräkning på grundvalen af de nuvarande förhållandena torde för öfrigt vara desto mera vanskligt, som ringa utsigt synes förefinnas, att enligt komiténs förslag en jemnare och rigtigare taxering än hittills må vara att påräkna, helst nämnda förslag icke mer än den gällande bevillningsförordningen gifver taxeringsmyndigheterna medel i händer till vinnande af ett rättvisare resultat. Så länge den allmänna bevillningen förblifver endast en måttlig fyllnadsskatt, må densamma, ehuru hvilande på bristfälliga grunder och ofta orättvis i tillämpningen, anses dräglig; annorlunda blir förhållandet i samma mån som denna beskattning göres mera intensiv.

Om man än, i fråga om beredande åt taxeringsmyndigheterna af uppgifter och handlingar för taxeringens behöriga verkställande, tvekar, beträffande uppskattningen af inkomst af kapital eller rörelse, att påbjuda s. k. sjelfdeklaration, synes dock, hvad angår fast egendom, icke något likartadt hinder af grannlagenhet skä-

ligen kunna förefinnas mot ett stadgande om skyldighet för hvarje egare af fastighet, som icke användes till jordbruksrörelse, att skriftligen hos bevillningsberedningen uppgifva den hyresinkomst han enligt uppgjorda aftal deraf hemtar, och för egare eller innehafvare af jordbruksfastighet att likaledes meddela uppgift å ungefärliga ytinnehållet af de till fastigheten hörande egor af åker, äng, betes- och skogsmark. Det stora flertalet af jordbrukare bör lätteligen kunna vinna härför erforderliga upplysningar af egokartor och beskrifningar; de öfriga känna i allmänhet temligen väl vidden af sina egor, åtminstone åker och äng. För åstadkommande af kontroll borde derjemte dessa arealuppgifter socknevis granskas i kommunalstämmorna, då socknemännen vore i tillfälle att framställa sina anmärkningar. På sådant sätt skulle ett ganska värdefullt material vinnas för taxeringsmyndigheternas arbeten, icke minst afsevärdt, då fråga är att låta jordbruksfastigheterna öfvertaga större andel i allmänna bevillningen än hittills.

Inom komitén hafva förslag att införa för jordbruksnäringen »en ren inkomstskatt» blifvit afböjda, och komitén har låtit bevillningen behålla »sin dubbelkarakter af blandad fastighets- och inkomstskatt», på skäl som komiténs motiv utvisa. Det är efter Länsstyrelsens förmenande just denna »dubbelkarakter», som utgör systemets svagaste sida, hvilken svaghet Länsstyrelsen ingalunda anser förminskas genom komiténs förslag om särskild inkomstskatt å jordbruket utöfver fastighetsbevillningen, ett förslag, hvarom Länsstyrelsen för öfrigt, med erfarenhet af bevillningstaxeringens historia, tror sig kunna förutse, att det i tillämpningen skall blifva fullkomligt illusoriskt. Då komitén anser jordbruket böra och kunna beskattas delvis för inkomst, såsom vinst af arrende, af skogsafverkning, af torfmosse m. m., synes det Länsstyrelsen, som om det vore principielt rigtigare och mera praktiskt utförbart, att, med borttagande af omförmälda »dubbelkarakter», jordbruksrörelsen beskattades uteslutande efter inkomsttitel, sålunda att, med ledning af förutnämnda arealuppgifter samt öfriga tillgängliga officiela handlingar jemte taxeringsmännens

egen personliga kännedom, hvarje brukningsdel vid periodiskt, t. ex. hvart femte år, återkommande allmänna uppskattningar ansågs lemna egaren årlig inkomst, motsvarande arrendevärdet efter ortens förhållanden af brukningsdelen, derest den vore upplåten på arrende för en tid af t. ex. 20 år under samma vilkor, som för kronans utarrenderade hemman äro gällande; samt att bevillning för den på nämnda sätt beräknade inkomsten, ökad med den inkomst derutöfver, som en arrendator till äfventyrs kunde, hvart år för sig, beräknas hafva i vinst å sin jordbruksnäring, erlades efter stadgad grund. Emellertid, i valet allenast mellan komiténs förslag rörande bevillning för jordbruksfastighet och den af komiténs ordförande derutinnan yttrade särskilda mening, tvekar Länsstyrelsen icke att obetingadt föredraga den senare, under förutsättning att behöriga arealuppgifter ställas till taxeringsmyndigheternas förfogande — fastän Länsstyrelsen befarar, att äfven i det senare fallet stor svårighet skall uppstå att någorlunda afvärja de bemödanden att nedtrycka taxeringsvärdena, som icke lära från de skattskyldiges sida uteblifva.

Den åsigt komitén — vid förslagets 7 § — uttalat, att det vore ogörligt att, såsom nu gällande bevillningsstadga, särskilja inkomst af kapital och inkomst af arbete, kan Länsstyrelsen icke biträda, utan anser ett sådant särskiljande lika möjligt och utförbart, som det må anses möjligt och utförbart, öfver hufvud taget, att beräkna den samfälda inkomsten af kapital *och* arbete, enär dervid, om taxeringen skall blifva rättvis, begge dessa faktorer ju måste hvar för sig beräknas, och inkomst af arbete i allt fall bör uppskattas såsom skälig lön för arbetets värde. Dessutom finner Länsstyrelsen åtskiljandet af dessa begge inkomstkällor vara desto mera behöfligt, som, enligt Länsstyrelsens redan i förutnämnda underdåniga utlåtande åberopade mening, all billighet kräfver, att inkomst af arbete lindrigare beskattas än inkomst af kapital.

Icke heller kan Länsstyrelsen inse, att den ringa jemkning komitén föreslagit i afseende på det s. k. existensminimum är

med afseende å de egentliga kroppsarbetarnes lefnadskostnader, företrädesvis i de större städerna, nöjaktig, sedan nämnda kostnader numera i förhållande till penningvärdet undergått så betydlig förhöjning. I detta hänseende synes för öfrigt den åsigt, som vid sistlidna års riksdag framställdes och af Första Kammaren godkändes, i fråga om nedsättning af bevillningsafgiften för lägre inkomstbelopp, vara förtjent att komma i tillämpning i synnerhet beträffande inkomst af arbete, d. v. s. till förmån för dem, hvilka icke hafva annan inkomstkälla än sin personliga arbetskraft.

De tidrymder, som enligt nu gällande stadganden äro anslagna åt taxeringsmyndigheternas förrättningar, har komitén icke obetydligt förkortat. Sålunda skulle bevillningsberedningarne hafva afslutat sina arbeten redan den 15 Maj i stället för den 31 Maj, taxeringsnämnderna i Juni, i stället för Juli månad, och pröfningsnämnden sammanträda i Augusti månad eller, eventuelt, 1 ½ månad tidigare än för närvarande; hvarjemte tiden för klagan öfver pröfningsnämndens åtgärder, hvilken nu är utsträckt till Mars månads slut, blifvit inskränkt till den 15 November. Till stöd för förslaget härutinnan har åberopats syftet att dels i allmänhet åt ärendena bereda skyndsam behandling och dels befordra slutbehandling af frågorna från en taxeringsperiod, innan en ny sådan inträder. Äfven om sistberörda ändamål vore möjligt att uppnå genom den af komitén ifrågasatta tidsanordningen — hvilket Länsstyrelsen för sin del anser oantagligt — synes dock den fördel, som derigenom vunnes, vara allt för oväsentlig i jemförelse med faran att genom inskränkning i den redan knappa tiden för taxeringsmyndigheternas verksamhet och de densamma förberedande arbeten föranleda dertill, att resultatet af dessa myndigheters grannlaga göromål varder ett hastverk, som icke är »med ärendenas sorgfälliga utredning förenligt». Länsstyrelsen tillåter sig i sådant afseende erinra, huru som bevillningsberedningarnes ordförande, hvilkas uppgift och ansvar enligt komiténs förslag betydligt ökats, väl behöfva den arbetstid, som nu är dem tillmätt, om deras göromål skola kunna utföras med tillbörlig

noggrannhet och omsorg; att kronofogdarne, hvilka ej kunna undandraga sig att fungera såsom ordförande i beredningarne, om de dertill förordnas, äro af samtidigt pågående kronouppbörd och redogörelsen derför, hvilken senare skall ske just den 15 Maj, förutom andra embetsgöromål, så upptagne, att desse med ortens förhållanden företrädesvis förtrogne män svårligen kunna, derest de skola medhinna sina tjensteåligganden, anlitas att vara ordförande i bevillningsberedningarne, så framt tiden för dessas arbeten inskränkes på sätt som komitén föreslagit; att samma förhållande inträffar jemväl med häradsskrifvarne och kronolänsmännen, hvilkas biträde vid beredningarne är af väsentligt gagn; samt att de jemkningar i taxeringen, som kunna göras efter pröfningsnämndens sammanvaro, i allt fall, särdeles om endast en högre instans i bevillningsmål kommer att finnas, torde i allmänhet hinna till nästa års taxeringsnämnders eller åtminstone pröfningsnämnders kännedom och sålunda kunna, der så erfordras, till rättelse iakttagas. På dessa skäl får Länsstyrelsen underdånigst afstyrka de förändringar i afseende å tider, som äro af komitén föreslagna i §§ 24, 33, 48 och 56.

I sammanhang härmed torde deremot Länsstyrelsen underdånigst få tillkännagifva sin mening, att hinder synes icke böra möta för inskränkning i den tid, som nu är fastställd för klagan öfver pröfningskomités beslut; i hvilket hänseende synes vara vederbörande tillräckligt rådrum lemnadt, om besvärstidens utgång bestämdes till den 1 Februari. (Förslagets § 61.)

Komiténs förslag i 25 § att i en handling sammanföra mantalslängden och taxeringslängden kan Länsstyrelsen icke understödja, enär en sådan åtgärd, äfven om den kunde antagas medföra någon afsevärd lättnad i besväret med längdernas upprättande, å andra sidan lärer hafva till följd, att den sammanslagna längden, som då komme att upptaga både bevillningsskyldige och från bevillning befriade personer, dels erhölle en vidlyftighet, hvilken vore obeqväm för begagnandet, särskildt i de flera fall, då allenast den ena af längderna eljest skulle behöfva anlitas,

och dels förlorade i öfverskådlighet, en egenskap hos dylika handlingar, hvarå bör sättas desto större värde, som densammas frånvaro lätt föranleder oreda och misstag.

I 47 § har komitén hemstält, att förslag till ledamöter i pröfningsnämnden skulle af taxeringsnämnden upprättas medelst sluten omröstning, hvarmed, enligt motiven, åsyftats »att åt de väljande bereda största möjliga oberoende». Länsstyrelsen, hvars erfarenhet icke gifver stöd för det antagandet, att den nu brukliga formen för förslagets uppgörande skulle förorsaka intrång i de väljandes oberoende, anser sig så mycket mindre hafva skäl att förorda denna nya bestämmelse, som dels densamma angår allenast upprättande af ett förslag, icke ett definitivt val, och dels, med afseende å de i förslagets 49 § bibehållna föreskrifterna angående de särskilda qvalifikationerna hos pröfningsnämndens ledamöter, det synes vara icke allenast lämpligt, utan äfven behöfligt, att ifrågavarande förslag uppgöres genom samrådsval, hvarförutan behörig hänsyn till nämnda föreskrifter näppeligen lärer kunna förväntas. Då för öfrigt, enligt hvad erfarenheten bekräftat, angeläget är, att antalet af de män, bland hvilka skola utses ledamöter i pröfningsnämnden, icke inskränkes, så att svårighet möter att inom länets alla orter bland de föreslagne finna personer med de egenskaper, som göra dem företrädesvis lämpliga för ett så grannlaga uppdrag, anser Länsstyrelsen sig böra afstyrka äfven den förändringen, att taxeringsnämndens ifrågavarande förslag skulle upptaga allenast tre i stället för, såsom nu, fyra personer.

Enligt förslagets 52 § skulle det nu gällande stadgandet upphäfvas, att, i händelse af förfall för landshöfdingen, Kongl. Maj:t egde förordna ordförande i pröfningskomitén. Länsstyrelsen har icke något skäl att biträda denna mening, desto mindre som det icke kan antagas, att bland pröfningskomiténs ledamöter alltid skall finnas att tillgå någon person, hvilken med öfriga erforderliga egenskaper förenar vana och insigt att leda så beskaffade förhandlingar.

Då pröfningsnämndens sammanvaro i sin helhet understundom måste utsträckas till längre tidrymd, än som åtgår för en hvar af de för upplysningars meddelande dit inkallade, i förslagets 54 och 58 §§ omförmälde personers erforderliga vistelse å sammanträdesorten, synes nämnda stadgande, som, förutom beträffande traktamentsersättningens belopp, är hufvudsakligen öfverensstämmande med gällande bevillningsstadgas föreskrift härutinnan, böra förtydligas i den syftning, att dagtraktamentet icke må utgå för längre tid, än hvars och ens vistelse å sammanträdesorten kräfver.

Bland de skäl, som anförts till stöd för förslaget om inrättande af en öfverskattenämnd, synes icke något förtjena synnerligt afseende, förutom det — hvarvid Länsstyrelsen för sin del fäster en afgörande vigt — att endast derigenom torde kunna beredas utsigt att genomföra en bevillningstaxering af fast egendom, som någorlunda tillfredsställer anspråken på jemlikhet derutinnan mellan rikets särskilda delar. Men om ett sådant ändamål skall kunna vinnas, erfordras ock att nämnden utrustas med större befogenhet, än den förslagets 62 § i sådant syfte åt nämnden inrymmer, eller att »förordna om ny uppskattning af den fasta egendomen inom taxeringsområdet», ett förordnande, som, enligt Länsstyrelsens åsigt, är i de flesta fall att anse föga för mer än såsom ett opraktiskt och ofruktbart palliativ, hvars imponerande inverkan på orternas taxeringsmyndigheter icke bör öfverskattas. Vill man i det hänseendet gifva öfverskattenämnden något verkligt inflytande, lärer detta ej kunna ske annorlunda, än att nämnden tillika bemyndigas att omedelbart, vare sig med anledning af besvär eller ex nobili officio, i taxeringen göra de rättelser och jemkningar, som nämnden pröfvar vara af omständigheterna påkallade.

Men skall en sådan vidsträckt myndighet kunna åt öfverskattenämnden anförtros — och i annat fall anser Länsstyrelsen nämndens tillvaro onödig — måste nämnden ock genom sin sammansättning erhålla naturen af en *skattedomstol*, från hvilken följaktligen all karakter af tillfällighet och obehöflig vexling bör

aflägsnas, så mycket möjligt är. Nämndens ordförande och ledamöter böra derföre utgöras af män med insigt och erfarenhet i beskattningsfrågor och tillämpningen af derutinnan gällande stadganden samt med kännedom om olika orters förhållanden. För vinnande af garanti härför vore tvifvels utan ändamålsenligast, att nämnden i sin helhet tillsattes af Kongl. Maj:t, som är i tillfälle att säkrast bedöma de derför nödiga egenskaperna. Men ehuru jemväl, enligt Länsstyrelsens förmenande, frågor om tillämpning af beskattningslagar, såsom tillhörande den finansiela administrationen, icke ligga inom Riksdagens grundlagsenliga verksamhetssfer, anser dock Länsstyrelsen att, då det måste för Riksdagen såsom finanslagstiftare vara af vigt och intresse att genom delegerade på nära håll iakttaga, huru beskattningslagarne i tillämpningen taga sig ut, synes komiténs förslag, så vidt det i fråga om Riksdagens rätt att utse ledamöter i öfverskattenämnden icke sträcker sig utöfver det för vinnande af sådan erfarenhet nödiga mått, vara antagligt.

Enligt Länsstyrelsens åsigt bör alltså öfverskattenämnden bestå af ordförande och fyra ledamöter: ordföranden och två ledamöter förordnade af Kongl. Maj:t, samt två ledamöter utsedde af Riksdagen, en af hvardera Kammaren, icke samfäldt, på det att icke åt ett majoritetsvälde må lemnas allt för stort inflytande på ett val af ifrågavarande beskaffenhet. För vinnande af nödig stadga och kontinuitet i nämndens arbeten synes dess funktionärers tjenstgöringstid böra bestämmas någorlunda rymlig, i hvilket afseende Länsstyrelsen anser ett lämpligt mått finnas i den tidrymd, som är bestämd för uppdraget att vara ledamot af Riksdagens Första Kammare, eller nio år. Vigten och beskaffenheten af öfverskattenämndens uppgift synes oeftergifligen kräfva, att dess ordförande och ledamöter skola gå domareed, om de ej sådan förut aflagt.

För ärendenas beredning, föredragning och expedierande bör utses nödigt antal föredragande. Att åt dem lemna säte och stämma i nämnden torde vara hvarken lämpligt i fråga om en myn-

dighet i högsta instans eller behöfligt i anseende till det antal ledamöter, hvaraf nämnden enligt Länsstyrelsens mening skulle utgöras.

Det är emellertid uppenbart, att de upplysningar från de särskilda orterna, som kunna erhållas genom derifrån utgångne förtroendemän, måste vara för nämndens arbeten af stort värde; och att dessutom genom dem hvarje orts invånare varda i tillfälle att hos nämnden föra sin talan i frågor, som röra ortens allmänna beskattningsförhållanden, anser Länsstyrelsen jemväl vara i sin ordning. Till följd häraf har Länsstyrelsen icke något att erinra mot förslaget, att hvarje pröfningsnämnd skulle ega att för deltagande i behandlingen hos öfverskattenämnden af ortens taxeringsfrågor utse två förtroendemän; men då redan den omständigheten, att desse äro endast tillfällige deltagare i nämndens arbeten, gör det olämpligt, att de skulle ega beslutanderätt vid ärendenas afgörande, samt häremot jemväl gör sig gällande den betänkligheten, att de derigenom komme att döma, så att säga, i egen sak, anser Länsstyrelsen annat inflytande på ärendenas behandling ej böra dem tillerkännas än genom votum deliberativum.

Slutligen synes det Länsstyrelsen, med afseende jemväl på den ordning, hvari pröfningsnämnden utses, lämpligt och skäligt, att nämnden egde till sådana förtroendemän utse äfven andra personer i orten än sådane, som blifvit till ledamöter i pröfningsnämnden kallade, enär ju understundom kan inträffa, att ett bättre val kunde ske, om den af komitén föreslagna restriktionen försvunne, så att valbarheten finge utsträckas utöfver de gränser, som äro fastställda för pröfningsnämndens sammansättning.

Med djupaste vördnad, nit och trohet framhärdar,
Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts
underdånigste, tropligtigste
undersåte och tjenare
G. J. EDELSTAM.
N. Larsson.

Kalmar i Landskontoret den 23 Januari 1882.

9:o Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gotlands län.

Underdånigste memorial.

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätts remiss den 28 Oktober sistlidet år, hvilken kommit Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till handa den 10 påföljande November, åligger det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva infordradt underdånigt utlåtande öfver Skattereglerings-komiténs underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Då Eders Kongl. Majts Befallningshafvande nu går att fullgöra nämnda åliggande, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra först göra underdånig erinran mot den grund, hvarpå komitén förklarat sig hafva stödt sitt förslag, nemligen på förutsättningen derom, att grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, de der viss jord för närvarande åligga, skulle varda afskrifna. Som emellertid den nu gällande bevillningslagstiftningen till sina hufvudgrunder allmänt måste erkännas vara i högsta grad orättvis, torde densamma, oberoende af ofvan omförmälda förutsättning, vara af beskaffenhet att böra förändras så, att bevillningsbeskattningen, så vidt görligt är, blifver lika och rättvist fördelad mellan alla skattskyldige; och då all bevillning bör åsättas efter beskattningsföremålets verkliga värde, vare sig att detta utgöres af fast egendom eller af kapital eller af inkomst af arbete, lärer desto mindre vara erforderligt eller rättvist att taga förutsättningen om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifvande i beräkning, som det förhållande att dessa hvila på viss jord vållar, att denna jord vid dess uppskattning till bevillning torde erhålla lägre värde och således äfven lägre bevillning än den jord, som icke af dessa grundskatter besväras. Skulle åter bevillningslagstiftningen

blifva förmånligare för jordbruksfastigheter i allmänhet än för annat skatteföremål derföre, att grundskatter vidlåda viss sådan jord, skulle derigenom den orättfärdigheten uppstå, att de jordbruksfastigheter, som äro befriade från grundskatter, blifva befriade äfven från viss del af den bevillning, som eljest borde dem åligga att utgöra.

Af dessa skäl finner Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande komiténs förutsättning vara alldeles obehörig. Finna sig statsmagterna befogade i en framtid besluta angående grundskatternas afskrifvande och derigenom efterskänka till vissa jordegare denna från ålder viss fast egendom pålagda tunga, bör en sådan afskrifning icke leda till ändring i bevillningslagen och icke föranleda annat, än att fastigheterna derigenom få ett högre bevillningsvärde, motsvarande den årliga skatt eller tunga, som kan varda efterskänkt.

Väl har komitén äfven antagit, att »det samband, som nu förefinnes mellan bevillningen och den kommunala beskattningen, icke torde kunna undvikas»; men enär det uppgjorda författningsförslaget ingenstädes uppställer bevillningen såsom utgörande grund för kommunalbeskattningen, såsom följd hvaraf statsmagterna böra vara oförhindrade att, oberoende af bevillningslagstiftningen, besluta om annan grund än den nu gällande för kommunalbeskattningen, torde detta antagande icke för närvarande erfordra vidare yttrande eller vederläggning

Då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nu går att yttra sig öfver sjelfva författningsförslaget, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet i första rummet erinra, att, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, för att komma till ett fullkomligt rättvist förslag till beskattning af bevillning, *inkomsten* torde böra anses vara det enda rätta skatteobjektet, hvilken så mycket mindre lärer vara omöjlig att utröna, som komiterade sjelfve antagit, att inkomsten måste bedömas, då fråga uppstår, om inkomst eller förmån af fastighet enligt 7 § mom. c särskildt skall beskattas. Emellertid, för den händelse denna vigtiga och ensamt rättvisa princip icke kan godkännas,

torde böra emot författningsförslaget, sådant det nu föreligger, anmärkas:

vid § 1.

Stödjande sig på de skäl, hvilka uti komiténs ordförandes af andra komitéledamöter biträdda reservation äro anförda, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra underdånigst förorda, att bevillning för *jordbruksfastighet*, der sådan bör utgå, skall utgöras med sex öre för hvarje hundra kronor af taxeringsvärdet utan rättighet till afdrag för skuld, och att följaktligen ej annan inkomst från jordbruksfastighet skulle blifva föremål för särskild beskattning än den, som vinnes genom försäljning från skog eller torfmosse, äfvensom att arrendator af statens egendomar borde påföras två öre i bevillning för hvarje hundra kronor af egendomens taxeringsvärde.

vid § 2.

Redaktionen af denna paragraf synes ingalunda lyckad, såsom i synnerlig grad otydlig och vilseledande. Dessutom torde vissa beskattningsföremål, för hvilka innehafvaren skulle vara pligtig utgöra bevillningen, uteslutas. Vill man inrycka Hvitfeldtska donationsgodsen, Visingsö gymnasiehemman och dylika såsom sådan egendom, för hvilken innehafvaren bör utgöra bevillning, så torde derom meddelas tydliga bestämmelser, men i öfrigt bibehållas de stadganden, som finnas uti nu gällande bevillningsförordnings 2 § om den egendom, för hvilken bevillning skall af innehafvaren utgöras, och icke dit hänföras enskild fastighetsdel, som kan vara till besittning på viss tid eller på lifstid från egendom afsöndrad, och för hvilken egaren bör erlägga bevillning, enär innehafvaren i allmänhet utgör naturaprestationer eller betalar afgäld till egaren. Den lifstidsstädja, som såsom beskattningsföremål är omrörd i mom. a, kan vara samma lifstidsstädja, som omförmäles i mom. c., enär i förra momentet icke är angifvet, att sådan lifstidsstädja, som deri omförmäles, skall omfatta hel sjelfbestående jordegendom eller endast sådan, som derifrån

blifvit afsöndrad. Uttrycket i mom. b är ock sväfvande och svårbegripligt, så att om *hel* »annan» fastighet till boställe eller lön blifvit anslagen åt flera andra personer än egaren, dessa skulle för sådan förmån vara befriade från bevillning. Motiveringen utreder icke heller något närmare angående afsigten och ordaförståndet i detta stadgande.

vid § 3 mom. 3.

Tiden mellan de allmänna fastighetstaxeringarne synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara för kort med de föreslagna tre åren, ett stadgande, som är bibehållet från nu gällande bevillningslagstiftning. Någon väsentlig värdeförändring kan icke rimligen antagas ega rum för fastighet under denna korta tid. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig derföre böra föreslå en längre tidrymd emellan dessa värdetaxeringar, t. ex. hvart femte år.

Hänvisningen till 62 § torde vara beroende af det förhållande, huru vida förslaget angående tillsättande af en »öfverskattenämnd» skall varda godkändt.

vid § 7.

Lika med ena komitéledamoten Herr Hedin och på af honom anförda skäl, torde rättvisligen skilnad göras i beskattningen af inkomst för kapital och i den af annan inkomst, enär beskattadt kapital, liksom fastighet, är i behåll, men något kapital icke finnes i behåll, sedan annan inkomst ej längre är att påräkna. Af sådan anledning torde anses både rättvist och billigt, att en procent beräknades å inkomstbeloppet för kapital, men endast t. ex. $^3/_4$ procent af annat inkomstbelopp.

Vid mom. c hänför sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till det yttrande, som här ofvan vid § 1 är vordet angifvet.

vid § 9 mom. 2.

Äfven härvid åberopas den vid § 1 uttalade mening.

vid § 10 mom. 1.

Derest förslagets 7 § mom. c skulle godkännas, uppstode det orimliga förhållande, att, om stadgandet i denna paragraf finge förblifva oförändradt, en egare af jordbruksfastighet, utöfver det belopp, som ansåges vara genom fastighetsbevillning beskattadt, skulle njuta afdrag å beskattningsbar inkomst af fastigheten, om denna inkomst uppginge till ett belopp, understigande 2,000 kronor. För att undanrödja en sådan orimlighet, torde vara nödigt att vid detta moment intaga särskild bestämmelse, att afdrag i omförmälda hänseende ej borde ifrågakomma i det fall, att den skattskyldige vore beskattad äfven för sådant skatteobjekt, hvarom i 1 och 2 §§ förmäles.

vid § 14 punkt 2 mom. a.

Uti detta moment är förelagdt styrelserna öfver brandförsäkringsinrättningar m. fl. ett åliggande, som dessa styrelser eller deras agenter i de flesta fall icke förmå att fullgöra, nemligen att uppgifva de försäkrade hus och byggnader, hvilka äro af beskaffenhet att hänföras till sådana, som icke begagnas till jordbruket och dess binäringar; och, om dessa styrelser eller agenter icke göra sådant, kunna de efter föreläggande af vite dömas till ansvar för försummelse härutinnan. Som det i allmänhet torde vara svårt, om ens möjligt, för dem att bedöma, huru vida en byggnad är af beskaffenhet att böra hänföras till en sådan, som af egaren icke begagnas till jordbruk eller dess binäringar, torde sagda stadgande ur ifrågavarande moment uteslutas.

I mom. c af denna paragrafs 2:dra punkt är förelagdt Länsstyrelserna och andra administrativa myndigheter att ingifva till beredningarne uppgifter »angående beloppet af hvarje fabriks- eller näringsidkares tillverkningar i enlighet med de hos dessa myndigheter tillgängliga uppgifter.»

Genom nådigt bref den 22 December 1846 har blifvit påbjudet, att uppgifter för upprättande af statistiska tabeller rörande handeln, fabrikerna och handtverkerierna årligen skulle uppgifvas,

och att Eders Kongl. Maj:ts Kommersekollegium skulle meddela närmare föreskrifter i berörda hänseende. Såsom följd deraf och af bemälda kollegii föreskrifter afgifvas af ofvan omförmälda myndigheter sagda uppgifter i enlighet med tryckta tabeller, hvilka genom kollegierna myndigheterna tillhandahållas. Enligt dessa tabeller skola uppgifter icke meddelas angående andra fabriks- och näringsidkares tillverkningar än sådanes, som drifva fabriker eller manufakturinrättningar. Således ifrågakommer icke att aflemna uppgifter angående andra näringsidkares tillverkningar. Visserligen är det uti 14 §, 2:dra punkten, mom. c icke ifrågasatt annat, än att myndigheterna till beredningarne skola aflemna de uppgifter, som i omförmälda hänseenden till dem inkommit; men som dessa uppgifter i afseende å fabriks- och manufakturinrättningarnes tillverkningar grunda sig uteslutande på idkares egna uppgifter till kronobetjeningen, som dem insamlar, torde någon ledning för beskattningen icke kunna hemtas af dessa tabeller. Af sådan anledning hemställes, att hela detta moment och deri meddelade föreskrifter utgå ur författningsförslaget, helst bevillningsberedningarnes ledamöter sannolikt, oberoende af omförmälda ofullständiga och otillförlitliga tabeller, bäst kunna bedöma de olika näringsidkarnes inom distriktet rörelse och inkomst.

§ 27.

Föreskriften i denna paragraf om tiden för bevillningsberedningens förslags och protokolls aflemnande till taxeringsnämnden vidlådes af samma felaktighet, som den nu gällande bevillningsförordning derom innehåller. Genom omförmälda föreskrift är kronoombudet, derest detta icke varit ordförande i beredningen, vid taxeringsförrättningens början okunnigt om de åtgärder, som af beredningen blifvit vidtagna, enär omförmälda förslag och protokoll först behöfva vid taxeringsnämndens sammanträde aflemnas. Emellertid, då kronoombudet har sig ålagdt att vid detta sammanträde tillse, att beskattningsfrågorna blifva rätt bedömda, är det nödvändigt för honom, om han skall kunna fullgöra sin pligt, att

någon kort tid före taxeringsnämndens sammanträde hafva tillgång till nämnda förslag och protokoll för att desamma granska och på förhand bereda sig till de anmärkningar, hvartill den af beredningen föreslagna beskattningen kan föranleda. Eljest skall hans uppträdande vid taxeringen, i brist af beredelse, i allmänhet föranleda till antingen å ena sidan uraktlåtenhet att rätt beakta det allmännas rätt eller ock å andra sidan förhastade och på stundens ingifvelser beroende anmärkningar och yrkanden. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser derföre af största vigt, att denna paragraf erhåller sådan förändrad lydelse, att kommunalordförande eller andra vederbörande måtte åligga att minst åtta dagar före taxeringsnämndens sammanträde till kronoombudet aflemna eller insända beredningens till vederbörande skattskyldiges kännedom kungjorda förslag och protokoll.

§ 38.

Som författningsförslaget i denna paragraf, i likhet med hvad nu gällande bevillningslag äfven innehåller, uppdragit åt kronofogden att vid taxeringarne på landet föra protokollet, men kronofogden såsom kronoombud lämpligen bör vara befriad från detta bestyr och uteslutande sysselsätta sig med bevakande af det allmännas rätt, och den vid dessa taxeringar närvarande häradsskrifvaren, hvars bestyr dervid äro af ringa omfattning, följaktligen har bättre tillfälle än kronofogden att föra protokollet, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande böra underdånigst föreslå, att denna protokollsförning varder åt häradsskrifvaren anförtrodd, och att fogden, om han ej är ordförande, skall vara pligtig att protokollets rigtighet efter detsammas justerande, jemte ordföranden och två af nämndens ledamöter, bestyrka.

§ 47.

Som någon påföljd icke finnes föreskrifven för det fall, att taxeringsnämnd icke ställer sig till efterrättelse stadgandet i denna paragraf, men emellertid ofta händer, att nämnden, utan afseende å detta stadgande, till ledamöter i pröfningsnämnden föreslår en-

dast landtbrukare eller ock landtbrukare och en ledamot, som väl är beskattad för inkomst, men har jordbruk till hufvudnäring, torde ett tilläggsstadgande vid denna paragraf vara nödigt af sådan lydelse, att, derest så skulle ske, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande varder berättigad att, utan afseende å förslaget, förordna annan ledamot i pröfningsnämnden af sådan qvalifikation, att andra näringar kunna varda i nämnden behörigen representerade.

§ 58.

I stället för föreslagna skjutsersättningen, tre kronor för milen, torde lämpligen böra bestämmas skjuts efter två hästar samt vagnslega för det fall, att denna ersättning skall efter skjuts utgå.

§ 57 och §§ 60—67.

Den i dessa paragrafer omförmälda »öfverskattenämnd» är en nyhet, om hvars behof och lämplighet många rättmätiga tvifvel kunna uppstå. Många äro de motiv, som komiténs pluralitet för sitt förslags lämplighet angifvit. Bland annat anföres uti motiven, *att* en för hela landet likformig tolkning och tillämpning af bevillningsförordningens föreskrifter hittills ingalunda varit uppnådd; *att* missnöje derföre uttalats; *att* Kammarrätten, som skulle sakna »lokalkännedom och sakkunskap» och vore hänvisad att döma efter »bevis och trånga former», alltså icke vore så lämplig att afgöra frågor af förekommande beskaffenhet, som en öfverskattenämnd eller jury, så sammansatt som komiterade föreslagit, och af hvilken kunde påräknas större förmåga att taga »initiativ» och kraftigare utvägar att åvägabringa jemlikhet och rättvisa i landets beskattning, än ett dömande embetsverk; *samt att* öfverskattenämnden, som icke behöfde eller borde, på sätt hittills skett, hos Kammarrätten, inskränka sig till afgörande af endast besvär, utan jemväl, oberoende af besvären, pröfva och, i den mån origtigheter förelupit, besluta om förändringar uti beskattningen i sin helhet, blefve »nära nog nödvändig», för den händelse inkomst af jordbruksfastighet komme att beskattas.

Hvad först beträffar komiterades antagande, att olikformighet i tillämpningen af hittills gällande bevillningslagar egt rum och att sådant vållat missnöje, så, för den händelse komitén menat, att Kammarrätten hittills gjort sig skyldig till sådan olikformighet i tillämpningen, vet Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke de källor, från hvilka komiterade hemtat sådant. Ett stöd för slikt antagande torde dock rimligtvis icke kunna vara enskilda parters uttalade missnöje öfver utgången af deras besvär i beskattningsfrågor, ty det lärer vara temligen väl kändt, att de flesta parter blifva missbelåtna med den myndighet eller domstol, hvars domslut gått dem emot; och till sådant tal torde väl icke komiterade hafva lyssnat. Då emellertid, äfven om Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle vara befogad ingå i bedömande af omförmälda antagandes rigtighet, ringaste anledning till sådant antagande saknas, kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke deri instämma. Skulle deremot komiténs förutnämnda antagande uteslutande hänsyfta derpå, att beskattningsnämnderna hittills låtit komma sig anmärkta olikformiga lagtillämpning till last, så torde ett korrektiv derför åstadkommas lika väl af Kammarrätten, om den dertill får befogenhet, som genom öfverskattenämnden.

Vidkommande dernäst det olämpliga deri, att en myndighet, sådan som Kammarrätten, skulle döma i beskattningsfrågor af ifrågavarande beskaffenhet, och lämpligheten att dessa frågors afgörande borde öfverlemnas till en folkvald jury, så kan Eders Kongl. Maj:ts Befalningshafvande icke finna annat, än att det skall medföra vida större trygghet både för det allmänna och för den enskilde, att en myndighet, som för sina domslut är ansvarig, såsom öfverdomstol pröfvar äfven beskattningsfrågor, hvilka då säkerligen blifva opartiskt och efter lag samt laga former afgjorda, än om slutliga afgörandets magt skall läggas i händerna på en jury, som icke för sina domslut kan tilltalas. Det torde väl kunna med fullt fog antagas, att, äfven om Kammarrätten icke egde den »lokalkännedom,» som komitén vill tillerkänna de folkvalde leda-

möterna i nämnden, den förras »sakkunskap» likväl i synnerlig mån skulle i allmänhet vara större än de senares, om med sakkunskap, hvad den rätteligen här bör vara, skall menas att förstå och rätt bedöma den sak, hvarom man skall döma, och att dervid rigtigt tillämpa lag och laga former; och att döma äfven i en beskattningsfråga utan att taga hänsyn till de »bevis», som den klagande förebringat, skulle utmärka, att beslutet uteslutande skulle byggas på de uti öfverskattenämnden invalda pröfningsnämndsledamöternas »lokalkännedom», hvilken dock icke torde vara större, då de sitta i öfverskattenämnden, än den varit, då de deltogo i samma ärendes behandling uti pröfningsnämnden; och, i motsats till hvad komitén antagit, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med fullgoda skäl kunna påstå, att likformighet uti bevillningslagens tolkning och tillämpning bättre skulle skyddas af Kammarrätten, med dess mera ständiga och i författningskunskap mera bildade ledamöter, än hvad som skäligen kunde påräknas af de i öfverskattenämnden folkvalde och i de flesta fall under olika år vexlande ledamöterna. I hvad mån desse ledamöter skulle förstå att, bättre än Kammarrätten, taga nödiga «initiativ» i beskattningsfrågor och ega »kraftigare utvägar» att åvägabringa jemlikhet och rättvisa i landets beskattning, kan icke Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inse, helst Kammarrätten har, lika väl som öfverskattenämnden skulle få, lika mycken inblick i landets skatteförhållanden i allmänhet som denna, och i allt fall blefve bådaderas befogenhet att taga initiativ och att åvägabringa jemlikhet och rättvisa i landets beskattning helt och hållet beroende af hvad beskattningslagen i ty fall åt dem uppdragit och stadgat. Genom en ny bevillningslag kan nemligen lika befogenhet lemnas åt Kammarrätten, som den, hvilken komiterade föreslagit för öfverskattenämnden.

I hvad mån en öfverskattenämnd skulle blifva »nära nog nödvändig», för den händelse inkomst af jordbruksfastighet komme att beskattas, kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke heller inse, ty, på sätt förut är antydt, torde de uti ärendena

deltagande pröfningsnämndsledamöterna icke veta mer om sådan inkomst än de visste, då de bedömde frågan i pröfningskomitén, och i allt fall lärer deras kännedom om ett helt läns jordegendomar och dessas inkomstgifvande förmåga icke sträcka sig utöfver en i allmänhet temligen inskränkt omkrets, till hvilken deras lokalkännedom alltså skulle i de allra flesta fall inskränka sig.

Emot den föreslagna öfverskattenämnden, såsom utgörande en slags domstol *uti sista instans*, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande dessutom böra erinra, att intet land, så vidt af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kändt är, vågat åt en jury uppdraga rättigheten och magten att i sista hand döma. Detta förhållande och den vigtiga omständigheten, att en jurys ledamöter icke äro för sina domslut ansvarige inför lag, torde derföre ensamt för sig vara tillräckligt skäl för ogillande af komiterades förslag i detta hänseende. Till dessa skäl torde, utom hvad ofvan blifvit emot förslaget anmärkt, läggas det ingalunda ovigtiga förhållandet, att denna öfverskattenämnds aflönande skulle blifva ganska kostsamt, enär de många ledamöternas reseersättning och arfvode eller dagtraktamente icke kunde sättas lägre, än hvad ledamot i Riksdagens Andra Kammare åtnjuter — en kostnad, som ingalunda torde anses motsvaras af några fördelar, som kunde genom förändringen vinnas.

Hufvudsyftet med förslaget om inrättande af denna öfverskattenämnd torde ligga deri, att beskattningsärendena blefve hastigare afgjorda, än nu är förhållandet. Enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande ligger derpå icke så synnerligt stor vigt, som komiterade påpekat, helst ärendena ändock icke skulle hinna att afgöras i nämnden förr än den öfverklagade skatten skulle vara gulden, ty äfven med den kortare tid, som blifvit för besvärs anförande föreslagen, torde ärendena icke hinna att, efter deras beredande, föredragas förr än under påföljande året, under hvars första och andra månad skatterna ingå. Emellertid torde böra skäligen ifrågasättas, om sagda föreslagna besvärstid, den 15 November, är lämplig. Väl kan längre tid icke

vara behöflig för kronoombud, som vill öfverklaga pröfningsnämnds beslut, ty dem känner han redan så snart de äro fattade, och skäligt torde jemväl vara, att fatalietiden för honom icke utsträcktes längre, helst derigenom kunde beredas längre tid för besvärens kommunicerande med de ofta många vederbörande, hvilka deröfver skulle höras; men för den skattskyldige, som ofta kan hafva svårighet att annorlunda än medelst debetsedeln erhålla kunskap om sin beskattning, torde vara vigtigare att få behålla nu gällande besvärstid, inom utgången af Mars månad, än den ringa olägenheten att få afvakta några månaders längre tid för besvärens afgörande, helst i allt fall skatten dessförinnan skulle vara gulden.

Såsom följd af hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda ansett sig böra erinra emot komiténs förslag om inrättande af en öfverskattenämnd, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt fortfarande såsom hittills måtte såsom öfverdomstol få befattning med bevillningsfrågors afgörande och dervid erhålla den utsträckta myndighet i afseende å åvägabringande af jemlikhet och rättvisa i landets beskattning, som kan finnas skälig för densamma bestämma, samt att, för den händelse det skulle finnas nödigt att, för ärendenas snara afgörande och vidtagande af åtgärder för beskattningsförhållandenas ordnande till likstämmighet inom landet, Kammarrätten för kortare eller längre tid blefve förstärkt, nödiga åtgärder för åstadkommande af sådant förhållande måtte varda i nåder vidtagna.

I öfrigt har Eders Kongl Maj:ts Befallningshafvande icke att i hufvudsak i underdånighet erinra mot föreliggande lagförslagen.

Undertecknad Gardell åberopar underdånigst sin, i bilagdt protokoll uttalade, särskilda mening.

Visby Landskontor den 20 Januari 1882.

RUD. HORN.

Johan Gardell.

(Bilaga.)

Utdrag af protokollet, hållet å Landskontoret i Visby, den 20 Januari 1882.

Föredrogs Kongl. Kammarrättens remiss den 28 sistlidne Oktober, angående infordradt underdånigt utlåtande i anledning af Skattereglerings komiténs underdåniga förslag till förordning om bevillning af fast egendom samt af inkomst; dervid Kongl. Maj:ts Befallningshafvande beslöt afgifva följande underdåniga utlåtande: (se brefboken N:o 51)

I anledning af några uti detta underdåniga utlåtande uttalade åsigter, anmälde undertecknad sin följande, emot Herr Landshöfdingens beslut afvikande mening:

Äfven om, hvad uti det underdåniga utlåtandet af Herr Landshöfdingen antages, det uppdrag, komitén erhållit, icke varit grundadt på förutsättningen derom, att grundskatter och rustnings- samt roteringsbesvär varda afskrifna, är dock af komiténs förslag till ny bevillningsförordning likasom af dess underdåniga skrifvelse af den 17 nästlidne Augusti oförtydbart, att komitén sjelf uppgjort sitt förslag på en dylik grund.

Af sådan anledning har undertecknad ansett, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, vid afgifvande af anbefaldt underdånigt utlåtande öfver ifrågavarande förslag, äfven bort utgå från samma förutsättning, helst, om så ej sker och nämnda komiténs förutsättning *varit* rigtig, det underdåniga utlåtandet i så fall komme, som nu skett, att förbigå några af förslagets väsentligaste delar.

Så saknas i förslaget en af komitén uppgjord beräkning öfver så väl den statsbrist, hvilken grundskatternas afskrifning skall komma att medföra, som öfver det belopp, hvilket på föreslaget sätt skall genom ökad bevillning uppstå, och hvilket belopp bör ersätta förenämnda brist.

Af Herr Professor Rydins förslaget åtföljande reservation framgår dock oemotsägligt, att de ökade nya inkomster, som genom

inkomstbevillning af fastighet komma att statsverket tillflyta, skola, efter de föreslagna grunderna, blifva helt illusoriska och på långt när ej förslå att täcka den skilnad i inkomster, som genom grundskatternas afskrifning uppkommer, hvarigenom uppenbart är att, då staten för sina utgifter ej kan undvara skilnadsbeloppet, detta måste läggas på andra samhällsklassers skuldror, hvarigenom, om så sker, helt visst skall uppstå en orättvisa, långt mer berättigad och af vida allvarligare slag än den, som nu öfverklagas.

Rörande förslaget om en öfverskattenämnd, delar undertecknad Herr Landshöfdingens uppfattning, men anser att det skäl, som väsentligast talar för afstyrkandet af en dylik nämnd, är det som Herr Professor Rydin i sin reservation emot förslaget anför, att nemligen *upp*skattning af inkomst och dennas *be*skattande äro från hvarandra helt åtskilda förrättningar, i det att den förra icke *kan* af Riksdagen utöfvas och *bör* af statens funktionärer verkställas, då deremot Riksdagen eger att öfver den senare *ensam* besluta.

Undertecknad, som vidare delar det underdåniga utlåtandet i det hänseende, att inkomst af fastighet bör sättas i viss procent af taxeringsvärdet, och att olika beskattning bör åsättas olika slag af inkomster, kan deremot ej instämma i den mening, att för jordbruksfastighet endast fastighetsbevillning bör utgå; likaså delar jag ej heller den uppfattning, som i det underdåniga utlåtandet uttalas emot 10 § 1 mom. och §§ 57 och 60—67, i hvad på senare stället talas om komiténs åsigt rörande olikformighet vid tolkning och tillämpning af författningens föreskrifter — en åsigt som, i hvad rör vederbörande beredning- och taxeringskomitéer, är allmänt erkänd.

Slutligen anser undertecknad, att skattskyldig bör tillförbindas att sjelf uppgifva sina inkomster; att förrättningsmän för beredningarne böra förordnas för flera distrikt inom länet, och att samtlige desse förrättningsmän böra inom länen beredas tillfälle att, i och för åstadkommande af enhet vid tillämpningen af för-

fattningens föreskrifter, på förhand konferera med hvarandra, samt att de uppstälda formulären till mantals- och taxeringslängder ej äro lämpliga; af hvilka alla skäl, utom de öfriga som i det underdåniga utlåtandet upptagas, undertecknad velat underdånigst afstyrka förslagets antagande.

In fidem
Johan Gardell.

10:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Blekinge län.

Underdånigt memorial.

Sedan till följd af nådig remiss Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt uti skrifvelse af den 28 sistlidne Oktober anmodat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att senast den 1 instundande Februari till Kongl. Kammarrätten inkomma med underdånigt utlåtande öfver Skattereglerings komiténs underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, så får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, till fullgörande af nämnda föreskrift, i underdånighet anföra följande.

§§ 1, 7 och 25.

Då uppskattningen af inkomst å jordbruksrörelse måste anses förenad med snart sagdt oöfvervinneliga svårigheter, samt en bestämmelse om sådan uppskattning sålunda i de flesta fall torde föranleda dertill, att någon bevillning för inkomst af jordbruksrörelse ej komme att utgå, hvarigenom egare eller innehafvare af jordbruksfastighet skulle fortfarande, såsom nu är förhållandet, gå fri från erläggande af bevillning för sitt arbete samt för de i inventarier och driftkapital nedlagda belopp, anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande det af Grefve De la Gardie i hans reservation framstälda förslag till bevillning för jordbruksfastighet och för jordbruksrörelse vara att föredraga framför bestämmelserna härom i komiténs förslag. Om bevillning för jordbruksfastighet

komme att utgå i enlighet med Grefve De la Gardies reservation, kunde den ifrågasatta kombinationen af mantals- och taxeringslängderna ej heller blifva nödig, samt den oreda och det mångskrifveri, som häraf skulle blifva en följd, kunna undvikas.

§§ 60—67.

På de af Professor Rydin i hans reservation anförda skäl får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afstyrka förslaget att till en så kallad öfverskattenämnd öfverlemna pröfningen af besvär i bevillningsmål; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hemställer, att ordningen för pröfning af sådana ärenden bibehålles utan annan förändring, än att tiden för anförande af besvär öfver pröfningsnämnds beslut inskränkes till utgången af Januari månad påföljande året. I sammanhang med förslaget om inrättande af en öfverskattenämnd har komitén bestämt tiden för anförande af besvär hos denna nämnd till den 15 November; men om besvären fortfarande skulle upptagas af administrativ domstol, hvars beslut måste grundas på laga skäl och ej på godtycke, torde besvärstiden ovilkorligen böra utsträckas utöfver beskattningsåret, hvarigenom den skattskyldige kunde sättas i tillfälle styrka beloppet af sina inkomster.

I öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande visserligen icke några hufvudsakliga anmärkningar att framställa emot förslaget, men anser sig dock böra i underdånighet erinra att, då genom detsamma knappast några ökade inkomster af bevillningen torde för statsverket vara att påräkna, komitén med sitt nu föreliggande förslag ej i någon mån löst frågan om anskaffande af de medel, som för statsbehofvens fyllande erfordras, i händelse den ifrågasatta afskrifningen af grundräntor samt rustnings- och roteringsbesvären skulle komma till stånd.

Karlskrona i Landskontoret den 9 Januari 1882.

H. WACHTMEISTER.

A. Holmquist.

11:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kristianstads län.

Underdånigste memorial.

Ofver det af Skattereglerings komitén upprättade förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst får, till följd af erhållet föreläggande, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande.

Svårligen torde kunna förnekas, att nu gällande bevillningslag är behäftad med brister, som länge gjort en grundlig omarbetning af densamma till en angelägenhet af framstående vigt, men Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vågar uttala den åsigt att, derest det af Skattereglerings komitén nu afgifna förslag varder upphöjdt till lag, någon synnerlig förbättring i samma lag icke vore bragt till stånd. Att åstadkomma en lag, på grund af hviken en fullt jemlik och rättvis fördelning af allmänna bevillningen kan verkställas, torde höra till de önskningsmål, som aldrig kunna uppnås, men då komitén vid uppgörande af nu föreliggande förslag ansett sig böra utgå från den förutsättning, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvären varda afskrifna, samt allmänna bevillningen efter genomförandet af denna reform sannolikt ofta kommer att för fyllande af uppkommande statsbrist utgå med två à tre gånger det belopp, som enligt förslaget är afsedt att hos de skattskyldige uttagas, torde, för ernåendet af likställighet skatteföremålen emellan, erfordras mera genomgripande förändringar i hittills gällande grunder för bevillningens uttaxering än dem, förslaget innehåller.

De af komitén föreslagna bestämmelser, som innefatta egentliga förändringar i nu gällande bevillningsförordning, äro: *dels* att jordbruksfastighetsegare skulle förlora den undantagsställning, de hittills intagit, och att bevillningen af deras fastigheter skulle utgå efter samma måttstock, som hittills varit tillämpad för all

annan fastighet; *dels* ock att jordbruksidkaren i samma mån som alla öfriga näringsidkare skulle beskattas för sin genom yrkets utöfning förvärfvade behållna inkomst; hvilket, enligt komiténs åsigt, vore detsamma som det belopp, hvarmed egendomens afkastning möjligen öfverskjuter hvad som redan genom fastighetsbevillning blifvit beskattadt, *dels* slutligen, att högsta pröfningsrätten i taxeringsfrågor skulle öfverlåtas åt en öfverskattenämnd.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som fullkomligt delar de åsigter, som i afseende å beskattningen af jordbruksfastighet och inkomst af jordbruksrörelse blifvit uttalade af komiténs ordförande, anser sig böra tillstyrka det af nämnde ordförande framstälda förslag, för den händelse att den af komitén förutsatta ändring af nu bestående förhållanden skulle göra en ändring i bevillningsförordningens föreskrifter rörande bevillning af jordbruket nödig, och detta desto hellre, som komitén sjelf synes icke hysa stora förhoppningar om resultatet af den föreslagna bevillningen för inkomst af jordbruksrörelse.

Framför nu gällande bevillningsförordning har förslaget ett afgjordt företräde deruti, att uppställningen blifvit mera systematiskt ordnad.

Vidare har komitén föreslagit någon förhöjning af det skattefria existensminimum och ändring i bestämmelserna om rätt till afdrag vid beräkning af beskattningsbar inkomst, hvarigenom en väl behöflig lindring vid bevillnings påförande skulle komma den mindre bemedlade till godo.

Men då bristfälligheterna i nuvarande bevillningsförordning med afseende å beräkning och uppskattning af inkomst i öfrigt blifvit bibehållna och komitén vid fullgörande af det densamma i nåder gifna uppdrag, såsom ofvan är nämndt, ansett sig böra grunda sitt förslag uteslutande på förutsättningen af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, och sålunda gjort en för det närvarande nödig ansedd förbättring af vårt beskattningsväsende beroende af en reform, om hvars möjlighet åsigterna ännu torde vara och länge förblifva lika skilj-

aktiga som om sättet för dess genomförande, utan att derjemte hafva afgifvit något förslag om, huru förhållas bör intill dess den af komitén förutsatta reformen blifvit till lag antagen, så anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningsshafvande, som, hvad särskildt beträffar den af komitén föreslagna öfverskattenämnden, hyser de åsigter, som uttalats i den af Professor Rydin afgifna reservationen, sig icke kunna tillstyrka antagandet af komiténs förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Kristianstad i Landskontoret den 23 Januari 1882.

TROLLE-WACHTMEISTER.

E. Andersson.

12:o. **Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus län.**

Underdånigste memorial.

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utaf Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt den 28 Oktober 1881 meddelad föreskrift, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver Skattereglerings-komiténs underdåniga förslag af den 17 Augusti nästlidet år, angående bevillning af fastighet och af inkomst.

Uti förevarande förslag har komitén uttryckligen gjort den förutsättning, att för den dermed besvärade jorden grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda afskrifne; hvarmed man också, om än indirekt, sagt, att den ökade bevillning, som skulle komma att drabba jordbruket i allmänhet — utgörande 5 öre i stället för nu 3 öre af fastighetsvärdet, samt derutöfver, såsom inkomstbevillning, för bedrifvande af jordbruksrörelse så stor del af inkomsten, som öfverstiger ett belopp af fem för hundradet af

taxeringsvärdet — icke blott skulle utgöra en ersättning till statsverket för ofvannämnda upphörande skatter och onera, utan ock att ersättningen positivt och främst skulle drabba den jordegendom, som nu i mer eller mindre mån är fri derifrån, helst man måste taga i betraktande att, (såsom i och för sig må vara rigtigt) såsom instruktionen för taxeringsförrättningarne tydligen föreskrifver, vid egendomsvärde afseende bör fästas å grundskatter och öfriga utskylder, utom allmänna bevillningen, som af samma egendom utgöras, hvarigenom, i förhållande till annan med samma naturliga godhet, den så kallade oprivilegierade jorden får ett ringare taxeringsvärde. Att genom denna i form af bevillning ökade skatt på jordegendomen i allmänhet någon ersättning af betydenhet för grundskatter samt rustning och rotering icke kan uppstå, torde vara tydligt, helst då i betraktande tages, att *inkomstbevillningen* af sjelfva jordbruksrörelsen, sådan den föreslagits, i många fall torde blifva obetydlig. Men mera betänkligt är, att den blefve besvärlig ej allenast för de skattdragande, i hvilkas föreställning om rätt och billighet den sent torde slå rot, utan synnerligast för taxeringsmyndigheterna, som svårligen, för att icke säga omöjligen, med rättvisa kunde utöfva denna beskattning. En reservant, komiténs ordförande, har öfvertygande ådagalagt detta; otvifvelaktigt är, att om en rörelsebeskattning för utöfvande af jordbruk skall ega rum, det af bemälde reservant gjorda förslag i detta afseende, såsom både billigt och praktiskt utförbart, förtjenar synnerlig uppmärksamhet.

Innan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfvergår till en mera speciel granskning af författningsförslaget, sådant det föreligger, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande velat göra dessa erinringar, efter som de beröra förslagets grundprinciper; och i sådan allmännare syftning synes jemväl en annan anmärkning böra framställas. Den är, att man nu, då ny bevillningsförordning är i fråga, kunnat vänta sig, att bevillningsprocenten icke för all slags inkomst föreslagits lika, utan att till exempel inkomsten af *kapital* fått draga en högre bevillnings-

procent än inkomst af *arbete*. Skälen härför äro icke nya, och de hafva med eftertryck utvecklats af en reservant inom komitén.

---

§ 2.

Vid indragning till *statsverket* utaf militieboställena och hospitalsegendomarne yppade sig tvekan, huru vida innehafvaren af dessa, dädanefter såsom tillförne, skulle erlägga bevillning för egendomarnes taxeringsvärden eller ej. Enligt förslaget anses det väl fullt tydligt, att dessa egendomer äro fria från bevillning, efter som egaren (staten) är fri från fastighetsbevillning, och det ej heller i ty fall nu är föreskrifvet, att innehafvaren skall erlägga sådan.

§ 7.

Här hänvisas till hvad i ingressen blifvit anfördt.

Det torde icke blifva lätt att rigtigt beskatta kyrkorna och särskildt domkyrkan i Lund efter denna paragraf. Tionden och hemmansräntorna skola efter mom. b beskattas till den del de icke åtgå till löner eller andra bestämda ordinarie utgifter, och arrendeafgifterna efter mom. c för hvad som öfverstiger 5 procent af taxeringsvärdet å egendomarne. Nu tagas väl *alla* utgifterna — vare sig de äro mer eller mindre på förhand bestämda eller kunna hänföras till ordinarie utgifter eller ej, derom i många fall skäligen kan tvistas — af summan utaf *alla* inkomsterna, och huru skall man då komma till rätta med beskattningen. Svaret härå torde blifva, att beskattningen efter mom. c är gifven och klar för sig, och att någon kyrkornas beskattning efter mom. b icke bör ifrågakomma, än för så vidt värdet af tionde och hemmansräntor *öfverskjuter* löne- och arfvodesbelopp samt alla andra *bestämda ordinarie* utgifter tillsammantagna. Fullt klart synes det dock icke vara, om förslagets mening är sådan.

§ 8.

Det torde vara rigtigt att beskatta äfven svenska medborgare, som icke äro i riket bosatta, för härifrån åtnjuten inkomst lika-

som utländingar, som här bo eller någon tid sig uppehålla. Detta går lätt för sig, om de äro löntagare eller pensionärer, men icke så i flera andra fall. Då de förstnämnde flyttat ur riket och således uttagit prestattest, hvar skola de här blifva skattskrifna och bevillningstaxerade? Och de sistnämnde, hvilka åtminstone såsom resande svårligen kunna och efter nu gällande författning ej heller böra här skattskrifvas, af hvem och hvarest skola de taxeras? Och om de möjligen skulle blifva beskattade, hvar söka och få exekution af dem? Något borde må hända i dessa afseenden stadgas.

§ 11.

Med hänvisning till yttrandet angående § 8, erinras i afseende å det föreslagna stadgandet i slutmeningen af denna paragraf, att det åtminstone skulle bero på en tillfällighet, om den, som bor eller hufvudsakligen vistas i riket *utan att vara der skattskrifven*, kunde komma att bevillningstaxeras för inkomst af visst slag.

För öfrigt, och då fjerde punkten i denna paragraf ständigt efter de nya kommunallagarnes införande, med hvilka den mycket sammanhänger, varit föremål för olika meningar i bevillningstaxeringshänseende, samt det lilla tillägg, som nu blifvit föreslaget, på det hela icka reder saken, torde det kunna anses lämpligt, att för de här uppräknade personer — likasom i afseende å »annat bolag» enligt tredje punkten — enahanda grundsats blefve följd, som rörande bank-, jernvägs- och kanalbolag i samma punkt stadgas, så att hufvud-, afdelnings- eller kommissionskontor i vederbörande ort der de finnas blefve beskattade för den vinst, de hvar för sig pröfvades lemna, helst kommunernas anspråk i alla händelserna äro lika grundade på skattebidrag; hvilka anspråk, så länge bevillning ligger till grund för kommunalskatt, i en bevillningsförordning icke lära böra lemnas obeaktade mer i det ena afseendet än i det andra. Ett sådant stadgande skulle ej heller försvåra beskattningen, utan tvärtom, ty, oafsedt uppgifter, känner

hvarje ort bäst till den rörelse, som der bedrifves. Ordet »hufvudsakligen» har ofta gifvit anledning till tvist och konfusion antingen så, att dubbel beskattning, eller möjligen alls ingen, sker.

§ 17.

Om man skall fullständigt uppnå det mål, som åsyftas, torde det vara nödigt att införa obligatorisk sjelfdeklaration såsom ett vilkor för att träffa och i möjligaste mån rätt uppmäta inkomstkällorna. Det synes ej heller böra anses vara mera förhatligt för *en* enskild person än för flere enskilde (ett bolag) att lemna uppgift om sin beskattningsbara inkomst. En sådan deklaration sker ju dessutom ständigt i besvärsmål rörande bevillningstaxering, och för statens ändamål är den just för de enskilda personerna mest af behofvet påkallad, enär bolags vinst å deras rörelse vanligen bekantgöres genom tryckta revisionsberättelser, som för hvem som helst äro lätt tillgängliga. I hufvudsaklig öfverensstämmelse med denna åsigt anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att 18 och 19 paragraferna böra fullständigas eller ändras.

§§ 20 och 21.

Här vill Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, än mer än komiterade, fästa uppmärksamheten på vigten af bevillningsberedningarne. På dem och hufvudsakligen deras ordförande kan man nästan säga, att hela taxeringen beror, ty verkställes icke ett så omfattande och grannlaga arbete som taxeringen *från början* med nit, oveld och sakkännedom, så beror det sedan å mer eller mindre tillfälliga omständigheter, om rättelse skall kunna vinnas, först och främst derföre, att fältet med hvarje instans så betydligt vidgas, under det att den kollektiva person- och sakkännedomen allt mera minskas, hvarigenom den tid, som kan tillmätas dessa högre ortinstanser och särskildt pröfningsnämnden, knappast medgifver annan granskning än att pröfva anförda besvär eller framstälda anmärkningar, och sedermera äfven derföre, att de uppgifter, som enligt § 19 godvilligt varda beredningen meddelade,

icke få företes hos taxerings- eller pröfningsnämnd, så framt icke den skattskyldige dertill samtycker. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser derföre, att bevillningsberedningsordförandena böra vara väl aflönade, hvilket kan ske, om bevillningsprocenten i hvarje län finge utgå på annat sätt än nu och jemväl i förslaget är stadgadt, och hvarigenom nitiske, erfarne och villige personer inom distrikten skulle framlockas. De borde ock för af hvad dem åtgjordes eller underläts vara underkastade embetsmannaansvar, helst de äro utsedde, icke af det skattdragande folket, utan af Konungens embetsmyndighet.

§ 29.

Länsman, hvilkens tjenst mindre upptager hans tid, än hvad fallet är med kronofogden, och som understundom kan befinnas mycket lämplig till beredningsordförande, torde äfven böra förpligtas att mottaga ett sådant uppdrag. I öfrigt anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att ingen enskild person bör tvingas dertill mot sin vilja, utan afsägelse kunna ega rum, såsom för närvarande ofta sker, men säkerligen högst sällan skulle ega rum, om skälig ersättning för arbetet erhölles. Man bör härvid besinna, att det för Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vore vida obehagligare att tvinga en person, än att någon gång få emottaga en afsägelseskrift; och hvad nit kunde man vänta af den till slikt uppdrag tvungne, helst om han, såsom nu, vore alldeles ansvarsfri för allt hvad han gjorde eller underlät.

§ 31.

Mellansatsen här: »eller såsom vald ledamot af taxeringsnämnden», torde böra utgå, emedan man bör göra allt för att öka, ej minska beredningsordförandens godtgörelse. Om han också är vald ledamot af taxeringsnämnden, fungerar han dock der på ett betydligt olika sätt mot öfrige valde.

§ 51.

Att besvären, då de insändas med allmänna posten, äro af klaganden egenhändigt undertecknade, eller att besvärsskriften

på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt, torde icke behöfva något bestyrkande. Denna föreskrift hafva skattskyldige mycket ofta icke stält sig till efterrättelse, och pröfningskomitén har dock mången gång ansett sig pröfva och afgöra besvären. Stadgandet synes ej heller ega någon betydelse, ty om en besvärsskrift af en okänd person ingifves å landskontoret, har man ju alldeles ingen större säkerhet för dess äkthet, än om den till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med posten ankommer. Då man genom medgifvande för den enskilde i förevarande fall att korrespondera med Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande velat underlätta tillfället för en skattskyldig att få sin sak anhängiggjord, bör man ej på samma gång göra en onödig inskränkning eller fästa ett vilkor, som på landsbygden kan förorsaka besvär och derföre lätt åsidosättes.

§ 56.

Inventionen att kombinera mantals- och taxeringslängder synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande mycket berömvärd.

§§ 60 med 67.

Under förutsättning att åtskilliga erinringar kunna framställas emot inrättande af den så kallade öfverskattenämnden samt de deraf följaktiga, tvifvels utan mycket betydliga utgifter, vill Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande såsom sin åsigt uttala, att någon våda för den skattskyldige icke förefinnes, derest någon klagan öfver pröfningsnämnds beslut icke får ega rum i andra fall, än då den skattskyldige förmenar, att de i bevillningsförordningen stadgade *grunder* icke rätt tillämpats, såsom till exempel om han anser sig beskattad för inkomst, hvilken enligt bevillningsstadgan är från bevillning fri; och i dessa fall torde det just vara lämpligt, att frågan afgöres utaf administrativ myndighet.

§ 71.

Då bevillningsprocenten nedsattes gradvis till allt ringare belopp, ju större länets bevillningssumma utgjorde, torde man dock icke hafva tagit tillbörlig hänsyn till förhållandena inom rikets

största och folkrikaste län. Ju större bevillningssumma, desto större qvantitativt omfång och äfven qvalitativt bemödande för beskattningen; desto flere personer att dela procenten emellan, och följaktligen, ju mera arbete desto mindre godtgörelse. I Malmöhus län hade det den verkan, att landsstatstjenstemännen och städernas uppbördsmän, i hvilka förstnämndes löner då för tiden procent af allmänna bevillningen var beräknad, fingo åtnöja sig med betydlig minskning mot tillförne, och likväl kunde beredningsordförandena icke tilldelas mer än nio kronor på landet och likaså jemförelsevis orimligt litet i städerna. Visserligen hafva landsstatstjenstemännen numera mistat sin rätt; men högst angeläget är, att beredningsordförandena blifva *väl* godtgjorde, och det är fara värdt, att så icke kan blifva förhållandet i detta län enligt föreslagna stadganden. *Om* det kan ligga någon rättvisa uti att gradvis minska procenten, måste det ske mycket varsamt.

I afseende på instruktionen för taxeringsnämnderna har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inga andra erinringar att framställa än dem, som må anses blifva en följd af hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid de särskilda författningsparagraferna i underdånighet anfört.

Malmö Landskontor den 28 Januari 1882.

GOTTH. WACHTMEISTER.

H. Cavalli.

13:o. **Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Hallands län.**

Underdånigste memorial.

Jemlikt Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätts skrifvelse den 28 Oktober nästlidet år får Eders Kongl. Maj:ts

Befallningshafvande i underdånighet härmed afgifva yttrande öfver Skattereglerings komiténs underdåniga förslag till »förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst».

Redan då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hade tillfälle att yttra sig öfver den s. k. Förberedande Skattejemkningskomiténs förslag till ny bevillningsförordning, uttryckte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande såsom sin åsigt, att det dermed afsedda ändamålet, en jemnare och rättvisare beskattning, säkrast skulle vinnas genom antagande till väsentliga delar af det utaf Professor H. L. Rydin i form af reservation afgifna särskilda förslag i ämnet.

Skattereglerings komitén har emellertid, enligt uttrycket i dess till förslaget lemnade »allmänna motivering», ansett betänkligt att i betydligare mån, än af ändrade förhållanden oundgängligen kräfts, rubba bestående bestämmelser. Under antagande att med uttrycket »ändrade förhållanden» afses hvad komitén såsom förutsättning för sitt arbete antagit, eller afskrifning af grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär, torde det böra tillses, huru vida statens genom en dylik afskrifning uppstående kraf på nya och, om möjligt, ökade inkomstkällor blifvit behörigen tillgodosedda.

Medan Professor Rydin förordat införandet af en särskild fastighetsskatt och en särskild inkomstskatt, beggedera genom särskild lag gjorda till ständiga ordinarie inkomster och vid behof understödda af en särskild bevillning, har komitén fasthållit grundsatsen om en allmän bevillning, utgörande en blandad fastighets- och inkomstskatt.

Olikheten med nu gällande bevillningsförordning består deruti, att komitén dels beräknat enahanda bevillning för jordbruksfastighet som för annan fastighet, dels ock infört jordbruksnäringen bland de yrken, för hvilkas behållna afkastning en inkomstbevillning skall erläggas.

Genom detta förfaringssätt skulle komitén således hafva nått ej mindre sitt ofvan angifna mål, en jemnare och rättvisare be-

skattning, än äfven, hvad som ur praktisk synpunkt torde vara lika beaktansvärdt, en säker utväg för åstadkommande af de summor, som dels i följd af omförmälda afskrifningsåtgärden måste anskaffas för fyllande af statens behof och dels böra vid möjligen inträffande felslående af de indirekta skatterna genom direkt beskattning tillvägabringas.

Innan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande yttrar sig, om och i hvad mån dessa mål kunna af komitén anses nådda, torde en granskning icke vara ur vägen af de förändringar, som, utom förslagets båda hufvudnyheter, blifvit i den afdelning af bevillningsförordningen, som angår sjelfva skatterna, af komitén vidtagna.

Utom de redaktionsändringar och förtydliganden, mot hvilka redan Professor Rydin i sin reservation framstält anmärkningar, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hufvudsakligen fäst sig vid följande, af komitén vidtagna tillägg och ändringar:

I § 3 mom. 1 har komitén föreskrifvit, att, vid uppskattning af fast egendom, torfmosse och växande skog skola tagas i betraktande endast i den mån de anses erforderliga till husbehof.

Denna föreskrift, som sammanhänger med bestämmelsen i § 7 c, att försäljning af skog beskattas såsom annan inkomst af jordbruksfastighet, motiveras af komitén sålunda, att en fullt tillfredsställande uppskattning af växande skogs och torfmosses kapitalvärde är lika svår, som uppskattningen af deras afkastning är lätt.

Utan att närmare yttra sig öfver, huru vida svårigheten vid en dylik uppskattning bort utgöra tillräckligt skäl för dess underlåtande, vill Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande endast framhålla det orättvisa deri, att ett hemman, försedt med rik tillgång på skog och torfmosse, i följd af en under längre tid på grund af dåliga kommunikationer, svåra konjunkturer och dylikt uraktlåten försäljning af skogsprodukter skulle drabbas af en betydligt mindre skatt än ett annat hemman till lika värde, som vore i saknad af dylika förmåner. Det korrektiv mot den lägre fastig-

hetsbevillningen, som komitén trott sig finna i beskattningens rigtande mot den vid skogs- och torfmosseprodukternas försäljning uppkomna inkomsten, torde vid sådant förhållande under längre tider kunna blifva temligen illusoriskt.

De uti § 8 mom. c intagna bestämmelser synas dels svåra att tillämpa och dels orättvisa. Det torde t. ex. möta åtskilliga svårigheter att erhålla noggranna uppgifter, huru vida en främling såsom resande uppehållit sig här »större delen af tre på hvarandra följande år», hvarförutan det synes mindre lämpligt att affordra en dylik resande, som antagligen redan är i sitt hemland för sin inkomst derifrån beskattad, ytterligare skatt för den del deraf, som af honom här kan komma att användas.

Då mom. b i samma § i afseende på svensk medborgare, som icke är i riket bosatt, föreskrifver, att han i Sverige skall utgöra inkomstbevillning för den inkomst, han härifrån åtnjuter, tyckes billigheten fordra, att utländing åtnjuter motsvarande rätt. Lämpligast torde dock vara att, som Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt i dess underdåniga yttrande öfver Förberedande Skattejemkningskomiténs förslag till ny bevillningsförordning föreslagit, åt Eders Kongl. Maj:t öfverlemnas att bestämma, om och i hvad mån beskattning för sådan utländing bör ega rum.

Beträffande det i 10 § föreskrifna höjandet af det s. k. existensminimum kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med afseende å de förutsättningar, komitén haft vid förslagets uppgörande, icke annat än uttrycka den åsigt, att komitén genom en dylik höjning, huru berättigad den än må vara, än ytterligare försvårat uppnåendet af ett utaf de mål, densamma föresatt sig, eller ersättande genom bevillning af de statsinkomster, som genom grundskatternas antagna afskrifning gått förlorade.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande torde nu, sedan anmärkningar framstälts mot några af de utaf komitén vidtagna förändringar i nu gällande bevillningsförordning, få återgå till

besvarande af frågan, huru vida komitén lyckats nå något af sina ofvan angifna två hufvudmål.

Komitén sjelf, i motiveringen till 71 § i förslaget, synes icke göra sig några större förhoppningar, att allmänna bevillningens afkastning, under tillämpning af de i förordningen föreslagna nya bestämmelser, skulle i någon betydligare mån ökas.

På de af reservanterna, Herrar Professor Rydin och Grefve De la Gardie anförda skäl tror Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig, åtminstone beträffande den påräknade intägten af inkomst utaf jordbruksrörelse, kunna uttrycka sin åsigt, att den härigenom uppkommande ersättningen för de borttagna grundskatterna blir skäligen obetydlig.

Bemälde reservanter hafva ock, i Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes tanke, med klara och tydliga skäl påvisat det origtiga uti att beräkna jordbruksfastighets taxeringsvärde så högt som till fem procent af saluvärdet, äfvensom det opraktiska i komiténs förslag om en specifik uppskattning af behållen inkomst af jordbruksnäringen. De grunder deremot, hvarpå Grefve De la Gardie stödt sina beräkningar om den procent å egendoms saluvärde, som vid jordbruksrörelse såsom inkomst kan antagas, synes deremot vara öfverensstämmande med faktiska förhållanden.

Med anledning häraf anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig antingen böra förorda Professor Rydins ofvan anmärkta förslag, om införande af bestämda fastighets- och inkomstskatter, eller, om detta skulle anses olämpligt, tillstyrka antagandet af det i Grefve De la Gardies reservation framstälda förslag om fastighetsbevillningens höjning till sex öre för hvarje etthundra kronors taxeringsvärde.

Beträffande härefter förslagets *föreskrifter angående allmänna bevillningens påförande*, äro de i hufvudsak öfverensstämmmande med dem, som innehållas i nu gällande bevillningsförordning.

De förändringar, som blifvit vidtagna, afse dels ernående af större noggrannhet i uppskattningen af sjelfva beskattningsföremålen och dels »ernående af en för hela landet likformig tolkning och tillämpning af bevillningsförordningens föreskrifter», bland annat genom införande af en s. k. öfverskattenämnd.

De åtgärder, komitén i förstberörda hänseende vidtagit, bestå hufvudsakligen *dels* i utsträckande af föreskriften i nuvarande bevillningsstadgas 26 § derhän, att agent för utländskt försäkringsbolag skall på enahanda sätt, som för i bemälda § afsedt bolag föreskrifvet är, lemna uppgift angående omfånget af bolagets verksamhet, *dels* i åläggande för styrelse för bolag, hvars lotter eller aktier äro stälda på viss man, att meddela uppgifter om sina delegare och deras delaktighetsbelopp och erhållna vinstutdelningar, *dels ock* uti föreläggande för såväl bolag som enskild arbetsgifvare att, på anfordran af bevillningsberedningens ordförande, aflemna uppgifter om sina tjenstemäns och arbetares aflöning och andra förmåner.

Samtliga dessa föreskrifter, om ock icke tillfyllestgörande för åsyftade ändamålets uppnående, synas dock användbara och lämpliga. En annan, sannolikt i samma syftemål, i förslaget inryckt ändring förefaller deremot Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, lindrigast sagdt, olämplig.

Komitén har nemligen stadgat, dels i § 28, att skattskyldig, som är missnöjd med beredningens förslag, i hvad det angår honom sjelf eller *annan skattskyldig*, eger deröfver klaga hos taxeringsnämnden, dels ock i § 51, att skattskyldig, som finner sig föranlåten att *framställa anmärkningar i anledning af taxeringsnämnds vidtagna åtgärder och beslut*, har att inom viss tid hos pröfningsnämnd deröfver besvära sig.

Dessa stadganden, af komitén på en gång knapphändigt och egendomligt motiverade, kunna af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icka annat än på det högsta ogillas.

En dylik uppmaning att blanda sig i andras angelägenheter torde nemligen snarare medföra oreda och krångel än bidraga att

öfver de skattskyldiges verkliga inkomster kasta större belysning. En dylik torde då lämpligare kunna vinnas genom återupptagande af förslaget om åläggande för skattskyldig att sjelf, vid verkande påföljd, meddela uppgift om sin inkomst.

Afser en dylik uppgift året näst före skatteåret och kan på den grund tjena endast till ledning, ej till ovilkorlig grund för beskattningen, bortfalla, såsom Kongl. Kammarrätten i sitt ofvan anmärkta utlåtande påpekat, de hufvudskäl, som blifvit anförda mot en dylik sjelfdeklaration.

Utgående från den ostridigt rigtiga grundsatsen, att endast genom iakttagande af den största noggrannhet vid bevillningsberedningen likformighet och rättvisa vid skattläggningen kunna vinnas, har komitén sökt skärpa de fordringar, som hittills varit stälda på nämnda beredningsordförande. De bestämmelser, som i sådant syfte blifvit af komitén utfärdade, äro i motiven till 20 och följande §§ af komitén närmare utvecklade. Komitén har dock sjelf icke ansett dessa bestämmelser tillfyllestgörande, utan, såsom redan sagdt är, för uppnående af jemlikhet i taxeringen inom olika orter, ansett införandet af en s. k. öfverskattenämnd nödvändigt.

De skäl, komitén härför andragit, synas dock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke fullt tillfredsställande.

Godkännande behofvet af en öfverordnad myndighet vid beskattningsfrågors afgörande, har dock komitén ansett Kongl. Kammarrätten icke tillfyllestgörande, bland annat, derföre att Kammarrätten, såsom embetsverk, måste grunda sitt beslut hufvudsakligen på den bevisning, som blifvit åstadkommen. Detta, förmenar komitén, skulle t. ex. omöjliggöra klagomål från jordbrukare öfver den föreslagna bevillningen af inkomst af jordbruksrörelse, enär desse vanligen icke bokföra inkomster och utgifter. Detta skäl förefaller dock något sökt, då äfven öfverskattenämnden måste hafva något, hvarpå den skulle stöda sitt utlåtande, och densamma, äfven med karakter af jury, bör grunda sin öfvertygelse på fakta.

Grefve De la Gardie har för öfrigt i sin reservation påvisat de brister, som vidlåda komiténs förslag om en öfverskattenämnd, så väl med afseende på området och befogenheten af dess verksamhet som sättet för dess sammansättning.

Vidhålles tanken på en dylik nämnd, torde Grefve De la Gardies förslag obetingadt hafva företräde framför det af komitén framstälda.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan dock icke för sin del anse införande af en öfverskattenämnd erforderligt. En dylik nämnd kan, enligt sakens natur, aldrig sammansättas så, att ledamöterna i densamma kunna ega kännedom om hvarje egendoms värde, om hvarje skattskyldigs inkomst. En bevisning måste ovedersägligen förebringas, och pröfvandet af denna torde i de flesta fall, såsom Kongl. Kammarrätten i sitt yttrande öfver detta ämne påvisat, komma att ligga å de af Eders Kongl. Maj:t förordnade, i dylika frågor förfarne ledamöterna.

När en fullt kompetent myndighet redan i Kongl. Kammarrätten förefinnes, synes det obehöfligt att vid sidan af denna ställa en annan, hvars förmåga i hithörande ämnen sannolikt blefve åtminstone icke större.

För att sammanfatta sina yttranden i ett slutomdöme om förslaget, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafande såsom sin åsigt uttrycka, att detsamma, oberäknadt åtskilliga redaktionsförbättringar, framför nu gällande bevillningsstadga eger ett bestämdt företräde uti den uttalade grundsatsen, att jordbruksfastighet bör beskattas lika med annan fastighet, äfvensom uti förändring af bestämmelserna angående det skattefria existensminimum, men att i öfrigt de brister, som öfverklagats i nu gällande bevillningsstadga, icke kunna på något tillfredsställande sätt genom förslaget anses lösta.

Halmstads slott i Landskontoret den 28 Januari 1882.

Landshöfdingeembetet:

K. N. Godehmius. *Gustaf Lindgren.*

14:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län.

Underdånigste memorial.

Öfver det underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, som den af Eders Kongl. Maj:t i nåder tillsatta Skatteregleringskomitén den 17 Augusti sistlidet år afgifvit, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på grund af derom lemnad föreskrift, afgifva följande underdåniga utlåtande, hvilket den knappt tillmätta tiden ingalunda medgifvit att göra så fullständigt, som ärendets vigt och förslagets beskaffenhet visserligen kräfde.

Komitén har, utgående från den förutsättning, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda afskrifna, uppstält såsom allmän grundsats för den beskattning, som, enligt komiténs åsigt, borde träda i stället för nu utgående bevillning enligt art. II i bevillningsstadgan, att bevillning skall utgöras för fast egendom med 5 öre för hvarje fulla 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde samt för all inkomst med 1 procent å behållna inkomstbeloppet, dervid dock i fråga om den inkomst, som härflyter från fastighet, endast den del deraf, som öfverstiger ett belopp af 5 för hundra af fastighetens taxeringsvärde, hvilket belopp genom fastighetsbevillningen anses vara beskattadt, skall utgöra föremål för beskattning.

De allmänna grunder, som sålunda, enligt det underdåniga förslaget, borde följas vid fastighetsbeskattningen, skulle väl, derest de kunde konseqvent genomföras, kunna åstadkomma en förändring till det bättre; men vid tillämpningen af dessa grunder å jordbruksfastighetsbeskattningen, skulle snart sagdt oöfvervinneliga svårigheter möta med afseende å beräkningen af den inkomst, som af fastigheten, i synnerhet den mindre fastigheten,

borde anses flyta, och blefve, såsom komiterade underdånigst föreslagit, tillika den bestämmelse gällande, att vid nämnda beräkning afdrag finge göras för ränta å upplånt rörelsekapital intill ett belopp, motsvarande 20 procent af egendomens taxeringsvärde, utan att skuldens tillvaro på något sätt behöfde styrkas, så torde med skäl kunna påstås, att beskattning af jordbruksinkomst högst sällan skulle ifrågakomma. I likhet med komiténs ordförande finner derföre Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande det underdåniga förslaget, i hvad det afser beskattning af jordbruksfastighet och jordbruksrörelse, vara fullkomligt opraktiskt och i hög grad illusoriskt. Långt bättre synas då rättvisa och jemlikhet kunna tillgodoses genom de bestämmelser, som innefattas i det af honom inom komitén i denna del väckta och i hans emot komiterades underdåniga förslag afgifna reservation om nämnda yrkande; och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande alltså, under åberopande af de utaf honom anförda skälen, underdånigst tillstyrka, att samma yrkande måtte vinna nådigt afseende, så att, i stället för den af komiterade föreslagna bevillningen af jordbruksfastighet och af jordbruksinkomst, en enda bevillningsafgift komme att för dessa båda beskattningsföremål gemensamt utgå såsom bevillning för jordbruksfastighet med 6 öre för hvarje 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde, utan att dervid rättighet till något afdrag för skuld finge ega rum; delande Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande jemväl ordförandens i komitén åsigter i fråga om de bestämmelser, som af detta hans förslag, enligt hans förmenande, måste blifva en naturlig följd.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan icke heller gilla den uppstälda beskattningsgrundsatsen, i hvad han eger tillämpning på inkomstbeskattningen i öfrigt. Visserligen innehåller förslaget, i likhet med nu gällande bevillningsstadga, särskilda bestämmelser, som modifiera den allmänna beskattningsregeln, dels angående bevillningsfritt existensminimum och dels angående rättighet för den skattskyldige att, då inkomsten öfverstiger det belopp, som blifvit bestämdt såsom existensminimum,

men dock icke uppgår till ett visst högre belopp, få åtnjuta bevillningsfritt afdrag, men genom dessa bestämmelser har endast i viss mån tillgodosetts det kraf, som staten, allt efter den i afseende å inkomstens belopp större eller mindre skatteförmågan, har rätt att ställa på den skattskyldige, hvaremot det inflytande, som olika slags inkomstkällor på beskattningen böra ega, icke kommit till sin rätt. Detta synes emellertid vara alldeles nödvändigt för åstadkommandet af jemlik och rättvis beskattning. Till stöd för denna sin mening får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst hänvisa till de skäl, som en af komitéledamöterna, A. Hedin, för samma åsigt uti sin emot det underdåniga förslaget afgifna reservation andragit. Åtminstone torde skilnad böra göras emellan ren kapitalinkomst, å ena sidan, och all annan inkomst, å den andra, och skilnaden borde kunna sålunda genomföras, att inkomst af arbete visserligen, såsom nu, beskattades efter inkomstens verkliga storlek, men kapitalinkomst efter ett med viss, t. ex. 25, procent af inkomsten förhöjdt belopp.

Det underdåniga förslagets bestämmelse angående bevillningsfritt existensminimum innehåller, att bevillning för inkomst icke eger rum, när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster, hustruns deri inbegripna, understiga 500 kronor. Emot denna bestämmelse, i hvad den afser storleken af existensminimum, har nyss bemälde komitéledamot i sin reservation rigtat anmärkningar, som synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande väl grundade. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser derföre också, i likhet med honom, att bevillningsfrihet bör medgifvas för högre inkomstbelopp än det föreslagna, åtminstone i landets större städer, och, för att särskildt beträffande Göteborgs stad stärka de skäl, Hedin för denna mening framstält, torde det tillåtas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst få meddela: att jemväl i fråga om Göteborg större delen af den bevillning, som blifvit påförd för inkomst understigande 600 kronor, måst afkortas på grund af medellöshet och således icke kunnat till statsverket inflyta; att samma förhållande egt rum med omkring $^1/_4$ af den för

600 kronors inkomst påförda bevillningen och med en icke obetydlig del af den bevillning, som påförts för 700 kronors inkomst, så att t. ex. den bevillning, hvilken för år 1880 blifvit påförd för inkomst, som uppskattats till det förra beloppet, gäldats af 602 personer, men deremot för 197 personer blifvit afkortad till följd af bristande tillgång till bevillningens erläggande, under det att samma års bevillning för 700 kronors inkomst inbetalts af 53 personer, men afkortats för 5; att, så vidt genom de vid sista mantalsskrifningen härstädes aflemnade uppgifter kunnat utrönas, årliga hyresbeloppen för tarfliga arbetarebostäder i stadens utkanter eller de s. k. förstäderna vexla sålunda, att för ett rum med kök betalas från 200 till 240 kronor och för ett enda s. k. spisrum från 120 till 144 kronor; samt att lefnadskostnaderna här kunna anses vara fullt ut lika höga som i Stockholm. Betydelsen af den första af nu nämnda omständigheter beror naturligtvis dock derpå, huru vida taxeringsmännen lyckats träffa inkomstens rätta beskattningsbara belopp eller icke — en fråga, hvarom Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke tilltror sig kunna fälla något bestämdt omdöme. Att de icke förfarit strängare än vederbort, torde väl emellertid få antagas.

Skulle höjning af existensminimibeloppet, på sätt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst föreslagit, icke kunna medgifvas, torde väl åtminstone högt hyresbelopp böra få gälla såsom en af de i det underdåniga förslagets 10 § 1 mom. angifna, »särdeles ömmande omständigheter», och således kunna medföra den förmån vid bestämmandet af bevillningsfritt afdrag, som med afseende å sådana omständigheter blifvit föreslagen.

Genom de i det underdåniga förslaget intagna bestämmelserna om bevillningsfritt afdrag för inkomst, som öfverstiger det såsom existensminimum fastställda beloppet, men dock icke uppgår till 2,000 kronor, har det progressiva systemet af komitén vunnit erkännande i fråga om inkomstbeskattningen, dock endast i viss mån, alldenstund dessa bestämmelser icke sträcka sina verkningar till den inkomst, som uppgår till 2,000 kronor eller derutöfver.

Af all sådan högre inkomst skulle, oberoende af dess större eller mindre belopp, enligt det underdåniga förslaget, utgå 1 procent såsom bevillning. För uppnående af större rättvisa och jemlikhet, än som genom en på detta sätt ordnad beskattning af högre inkomst skulle kunna förverkligas, borde väl äfven vid den högre inkomstens beskattning det progressiva systemet, eller rättare, då detta system ju innebär en orimlighet, såsom i sina yttersta verkningar ledande till konfiskation af all inkomst, en degression vinna tillämpning, i all synnerhet som i statsekonomiskt afseende den fördel derigenom jemväl vunnes, att den minskning i inkomst för staten, som orsakas genom den för den lägre inkomsten medgifna lindring i beskattningen, antagligen fullt ut skulle blifva ersatt. Saknaden af bestämmelser härom är derföre, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande, en brist i det underdåniga förslaget.

De afdrag, som, enligt det underdåniga förslaget, skulle få göras, synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke vara afmätta efter alla de förhållanden, som derå böra ega inverkan. Tvenne af komiténs ledamöter, H. L. Rydin och förbemälde Hedin, hafva också i sina reservationer framhållit detta, och särskildt det orimliga deri, att den, som eger en större ränteinkomst af ett till inemot 40,000 kronor uppgående kapital, skulle, i likhet med hvad enligt gällande bevillningsstadga är händelsen, få åtnjuta samma lindring i beskattningen, som den, hvars inkomst till motsvarande belopp härrör från den vanskliga och opåräkneliga källa, som nämnes arbete, eller, med andra ord, att tillbörligt afseende icke heller vid bestämmandet af dessa afdrags storlek blifvit fäst vid de olika slagen af inkomstkällor. Antalet personer, som skattskyldig (utom sin hustru) har att försörja, borde väl också vid bestämmandet af rätt till afdrag hafva tillmätts större betydelse, än i förslaget egt rum, på det att de skattskyldige, som hårdare drabbas af de indirekta skatterna, i regel måtte beredas en motsvarande lindring i inkomstbeskattningen. Vid beskattning af ren kapitalinkomst torde följaktligen det bevillnings-

fria afdraget böra vara mindre, och gränsen för upphörandet af rättigheten till dylikt afdrag böra sättas lägre å inkomstskalan än vid beskattning af annan inkomst.

Derest de skattskyldige, för ernåendet af den omnämnda lindringen i beskattningen, efter norskt mönster indelades i 4 klasser sålunda, att 1:a klassen omfattade dem som endast hade sig sjelfve att försörja, 2:a klassen dem som dessutom hade 1—3 personer att försörja, 3:e klassen dem som hade 4—6, och den 4:e dem som hade minst 7 personer, utom sig sjelfve, att försörja, så borde möjligen vid kapitalbeskattning icke något afdrag alls få tillgodonjutas af dem, som tillhörde 1:a klassen. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig derjemte vid det underdåniga förslagets bestämmelser om bevillningsfritt afdrag böra göra den anmärkning, att det största inkomstbelopp, vid hvilket nämnda förmån blifvit fästad, synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara väl lågt, då det gäller inkomst af arbete.

Vidkommande härefter det underdåniga förslagets bestämmelser angående beräkningen af den beskattningsbara inkomsten, så har hvad som emot denna del deraf torde böra anmärkas, med hänsyn till dels stadgandet i 9 § om afdrag för skuld och dels beskattningsföremålet, samt angående saknaden af föreskrift, som påbjuder, att samtliga en skattskyldigs inkomster vid uppskattningen skola sammanföras till ett helt, redan blifvit i ledamoten Rydins reservation utförligt behandladt; och instämmer Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till alla delar i hvad som i nämnda afseenden der blifvit anfördt.

Enahanda är ock förhållandet i fråga om de anmärkningar, som kunna rigtas emot den del af det underdåniga förslaget, som handlar om de uppgifter, hvilka i och för beskattningen skola aflemnas dels af vissa officiela myndigheter, dels af bolag och dels af enskilde personer; och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande alltså förorda införandet af den så mycket omtvistade sjelfdeklarationsskyldigheten, åtminstone i de fall, då möjlighet för taxeringsmännen att efter objektiva grunder bilda sig

en öfvertygelse om förhållanden, som, enligt det underdåniga förslagets bestämmelser, borde och jemväl böra inverka på uppskattning af vare sig fastighetstaxeringsvärde eller beskattningsbar inkomst, icke, så vidt samma förslag derom lemnar anvisning, på annat sätt skulle stå att vinna. I sammanhang med sjelfdeklarationens införande borde naturligen också stadgas påföljder för uraktlåtenhet att fullgöra i sådant afseende gifna föreskrifter.

Den del af det underdåniga förslaget, som bär till öfverskrift: taxeringsmyndigheternas sammansättning och befogenhet, innehåller bestämmelser, som ganska väsentligt afvika från nu gällande bevillningsstadgas föreskrifter i motsvarande ämnen.

Emot dem af dessa bestämmelser, som afse bevillningsberedningens, taxeringsnämndens och pröfningsnämndens sammansättning och ordföranden i bevillningsberedningen, synes icke något vara att invända. Dock föreställer sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att det icke vore olämpligt, att taxeringsnämndens ordförande på förhand utsåges af offentlig myndighet och förpligtades att bereda ärendena, innan de i taxeringsnämnden skulle förekomma till afgörande.

Hvad åter vidkommer inrättandet af en öfverskattenämnd, såsom sista instans i bevillningsfrågor, så tror Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig hafva funnit, att en af ofvanbemälde komitéledamöter, Rydin, i sin reservation lyckats ådagalägga, ej mindre att hvarken vår svenska konstitutions anda eller sjelfstyrelseprincipen fordrar, att den taxering, som skall ega rum i och för bevillningsafgifternas bestämmande, bör verkställas af endast folkvalde män, än äfven vådan deraf att åt den föreslagna öfverskattenämnden anförtro den slutliga pröfningsrätten i bevillningsmål; och tillåter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig, i likhet med honom, att betvifla, det denna nämnd skulle kunna lösa den uppgift, som henne enligt det underdåniga förslaget skulle varda gifven. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser således att, derest det underdåniga förslaget i öfrigt skulle vinna fastställelse, öfverskattenämnden dock icke borde komma

till stånd, utan att öfver pröfningsnämnden fortfarande borde stå samma myndigheter som nu. För beredandet af skyndsammare handläggning af bevillningsfrågor hos Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt blefve det emellertid nödvändigt, att densamma särskildt för detta ändamål förstärktes till personalen, derför kostnaden dock sannolikt icke skulle komma att öfverstiga de utgifter, som den af komitén föreslagna öfverskattenämnden komme att draga med sig. Blefve åter sjelfdeklaration påbjuden, så skulle en öfverskattenämnd kunna vara på sin plats; och vill det synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som om, i sådant fall, det af komiténs ordförande, enligt hvad hans reservation utvisar, framstälda förslaget i fråga om öfverskattenämndens befogenhet borde vara förtjent af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall. Skall en öfverskattenämnd inrättas, torde i hvad fall som helst de i samma förslag gifna bestämmelserna angående öfverskattenämndens sammansättning vara att föredraga framför komiténs derom meddelade stadganden.

De förändringar, som föreslagits med hänsyn till de tider, då taxeringsförrättningarne böra verkställas, synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara egnade att väcka tvifvelsmål, huru vida den skyndsamhet i ärendenas behandling, som af dem blefve en följd, verkligen skulle kunna låta förena sig med den sorgfällighet och noggrannhet, som vid denna behandling äro af nöden. Hvad särskildt detta län beträffar, tror Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig, med kännedom om den tid, som bevillningsberedningens och taxeringsnämndens arbeten, med tillämpning af nu gällande bevillningsstadga, kräfva, kunna våga påstå, att, äfven om beskattning af jordbruksinkomst icke varder införd, bevillningsberedningen och taxeringsnämnden icke kunna fullborda sina arbeten inom de tider, som föreslagits. Detta gäller dock i synnerhet om Göteborgs stad. Bevillningsberedningarne lära icke före Maj månads utgång, och taxeringsnämnderna icke före medlet af Juli kunna afsluta sina förrättningar. Pröfningsnämndens sammanträde åter torde under sådana förhållanden icke

kunna ega rum förr än i September månad. Taxeringsprotokoll och längder behöfva nemligen, enligt det underdåniga förslagets bestämmelser, icke insändas till länsstyrelsen förr än inom tre veckor efter det taxeringsförrättningarne inom fögderi eller stad afslutats, och förarbetena å landskontoret till pröfningskomitén taga redan nu i anspråk flera veckors tid och komma naturligtvis att kräfva ännu längre tid, om de jemväl skola omfatta beskattning af fastighetsinkomst. Derest en särskild pröfningsnämnd bildades för staden Göteborg, derför många skäl tala, skulle likväl pröfningsnämnden för länets öfriga delar möjligen kunna sammanträda i senare hälften af Augusti månad; men enär pröfningsnämnden för Göteborg väl icke kunde börja sin förrättning, innan de arbeten, som länets andra pröfningsnämnd lemnade efter sig, blifvit afslutade, i hvad det på kronoombudet vid nämnderna ankomme, skulle förstberörda nämnd icke kunna sammanträda förr än i slutet af September. I fråga åter om tiden för besvärs anförande öfver pröfningsnämndens beslut, så synes af hvad nu underdånigst blifvit anfördt böra följa, att jemväl denna tid bör framflyttas. Härvid torde dock möjligen särskildt böra tagas i betraktande, att en del skattskyldige med afseende på vissa förhållanden icke äro i tillfälle att förr än efter årets slut säkert kunna bedöma, huru vida de af den medgifna besvärsrätten böra sig begagna, samt att de först derefter ega tillgång till de för ändrings vinnande nödiga bevisningsmedlen; och, med fästadt afseende härå, synes besvärstiden böra utsträckas till åtminstone den 15 Januari eller Januari månads slut det påföljande året. Härigenom omöjliggöres väl ernåendet af det önskningsmål, som komiterade föresatt sig, att nemligen få frågorna från en taxeringsperiod slutbehandlade, innan en ny sådan inträder, men det vill synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som om det vore mindre lämpligt att söka vinna detta mål på bekostnad af de skattskyldiges bästa. Skulle den myndighet, som det tillkomme att upptaga besvär öfver pröfningsnämndens beslut, blifva en öfverskattenämnd, torde alltså dess sammanträde icke böra ega rum

förr än i Februari eller Mars månad. Härigenom kunde också ett annat intresse tillgodoses. Häradsskrifvaren och vederbörande tjensteman i stad behöfde nemligen då icke, på sätt § 57 af det underdåniga förslaget bestämmer, redan före den 10 Januari till länsstyrelsen insända de i nämnda § omförmälda, för öfverskattenämnden afsedda afskrifterna, ett åliggande, som, åtminstone så vidt det angår häradsskrifvaren, skulle blifva svårt, kanske till och med omöjligt, enär hans vigtigaste och mest tidsödande tjenstegöromål, såsom mantals- och skattskrifningarnes förrättande, debiteringen af kronouppbörden och kontrollen deraf vid uppbördsstämmorna samt upprättandet af beväringsrullorna, infalla under årets två sista och två första månader, och det tillfälliga biträde, hvaraf han derföre skulle hafva behof för att kunna fullgöra detta åliggande, säkerligen icke alltid skulle kunna vara att påräkna.

Vid uttalandet af sina åsigter angående nu omförmälda tidsbestämmelser har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande emellertid utgått från den förutsättning, att mantals- och taxeringslängden öfverlemnas till bevillningsberedningens ordförande senast inom medlet af *April* månad, såsom gällande bevillningsstadga föreskrifver angående mantalslängden, och icke, såsom komiterade underdånigst föreslagit, inom *Mars* månads utgång. Komiterades bestämmelse i detta hänseende skulle nemligen påkalla en förändring af 10 § 2 mom. i Eders Kongl. Maj:ts nådiga Förordning den 20 Juli 1861, angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande, hvarest det stadgas, att å landet granskningen af mantalslängden skall verkställas senast under förra hälften af *April* månad, och en sådan förändring synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke lämplig. I sammanhang härmed tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst erinra, att, enligt nyssnämnda nådiga förordning, kronofogden skall hålla bevillningsberedningen mantalslängden till handa, men att denna skyldighet i komiterades underdåniga förslag ålägges häradsskrifvaren; och på samma gång torde Eders Kongl. Maj:ts Befallnings-

hafvande underdånigst få framhålla den inkonseqvens, som synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ligga deri, att någon förändring icke föreslagits i afseende å tiden för aflemnandet af de i § 16 mom. 1 af det underdåniga förslaget omförmälda uppgifter, fastän komiterade ansett sig böra föreslå, att tiden för afslutandet af bevillningsberedningens arbeten bör förkortas med hela fjorton dagar.

Tidsbestämmelsen i § 56 mom. 3 af det underdåniga förslaget anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke heller kunna gilla. Skall afskriften af mantals- och taxeringslängden, med deri beslutade ändringar, endast tjena till det ändamål, hvilket i nämnda § och moment omförmäles och som synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara det enda, som i förevarande hänseende bör tagas i betraktande, är det naturligtvis ej nödigt att ålägga häradsskrifvaren att senast den 15 November till kommunalstämmans ordförande öfverlemna densamma, utan kan i sådant fall tiden härför betydligt framflyttas. Men äfven om berörda afskrift skulle anses böra få tagas i anspråk jemväl för enskilda, kommunala syften, torde tiden för aflemnandet deraf kunna och böra framflyttas till den 1 December, alldenstund dessa syften väl ändå skulle kunna vinnas, och häradsskrifvaren har behof af de ytterligare fjorton dagar, som sålunda skulle komma honom till godo, för att blifva i tillfälle att ordentligt och noggrant utföra det skrifarbete, som afskriften erfordrar.

Den kombination af mantals- och taxeringslängd, som komiterade trott sig kunna förorda såsom ledande till lättnad i besväret med upprättandet af taxeringslängderna, synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara i hög grad opraktisk, och väl torde det kunna ifrågasättas, huru vida det åsyftade ändamålet derigenom skulle kunna ernås. Då emellertid Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vågar hysa den förhoppning, att den orsak, som föranledt komiterade att föreslå en förändring af våra nu brukliga taxeringslängder, icke kommer att förverkligas, torde Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke behöfva närmare utveckla skälen

för denna sin åsigt. Dock torde det tillåtas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att underdånigst få meddela, att mantalslängderna för år 1881 inom Göteborgs fögderi af detta län omfatta tillhopa 382 ark, under det att bevillningstaxeringslängderna öfver fast egendom för samma år och fögderi omfatta 159, och taxeringslängderna öfver inkomstbevillningen *endast 90 ark.* De^{t} förhållande, som således inom nämnda fögderi i afseende å arkantalet eger rum emellan mantals- och taxeringslängderna, beror likväl till en del på omständigheter, som äro för vissa socknar deraf särskildt utmärkande, nemligen der belägna fabriker, vid hvilka äro anstälde en mängd arbetare, som väl äro mantalsskrifne, men deremot icke uppförde till bevillning för fastighet eller inkomst. Att detta förhållande äfven inom socknar, som icke befinna sig i en sådan undantagsställning, i allmänhet är rådande, är emellertid Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes öfvertygelse, och såsom bevis härför torde den omständighet få tjena, att de af ofvannämnda längder, som gälla exempelvis Säfve socken, hvarest icke finnas några fabriksanläggningar eller andra undantagsförhållanden, omfatta respektive 18, 9 och 2 ark.

Några mindre oegentligheter, hvilka Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid den granskning af det underdåniga förslagets detaljbestämmelser, som tiden tillåtit, i öfrigt funnit vidlåda detsamma, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst jemväl framhålla.

Af bestämmelsen i § 4 mom. d synes väl otvetydigt böra framgå, att jemväl egare af kanal, enligt komiterades åsigt, bör njuta frihet från bevillnings utgörande för deri uppräknade byggnader, och denna åsigt bör naturligtvis anses vara rigtig. Då densamma emellertid icke fått något uttryck i nu gällande bevillningsförordning, utan der tvärtom bestämdt stadgas, att nämnda frihet endast i fråga om jernvägar får tillgodonjutas, vill det synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som om ordalagen i den till nämnda § och moment hörande del af motiven till det under-

dåniga förslaget blifvit mindre väl valda, och som en förändring deraf borde ega rum.

Den förändring af § 4 i nu gällande bevillningsstadga, som skett genom bestämmelserna i § 5 af det underdåniga förslaget, synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke innebära ett förtydligande, snarare motsatsen, och lärer således icke böra ifrågakomma.

Då en bevillningsberednings distrikt, enligt § 20, kan utgöras af endast en del af en kommun, vare sig stads- eller landskommun, borde väl i § 26 bestämmelse i der omnämnda afseende hafva meddelats jemväl för dylik bevillningsberedning, t. ex. genom införandet af orden »eller del deraf» efter ordet »kommun» i andra raden af paragrafen.

I likhet med hvad i § 45 blifvit stadgadt med hänsyn till taxeringsnämndens protokoll och anteckningar i mantals- och taxeringslängden, torde en bestämmelse i det underdåniga förslaget böra hafva influtit om justering och underskrifvande af det hos bevillningsberedningen förda protokoll och dess anteckningar i nämnda längd.

I § 36 föreskrifves, att i Stockholm Öfverståthållareembetet, i öfriga städer magistraten och på landet kronofogden skall underrätta de till ledamöter i taxeringsnämnd valde personerna om det dem gifna uppdraget, och att dervid tillika till en hvar af de valde, som icke i beredningen deltagit, skall öfverlemnas ett exemplar af bevillningsförordningen. Öfverlemnandet skall således verkställas af Öfverståthållareembetet, magistraten eller kronofogden, men på hvad sätt de skola komma i besittning af det för sådant ändamål erforderliga antal exemplar af bevillningsförordningen, derom lemnar det underdåniga förslaget icke någon upplysning.

Då i § 71 mom. 4 meddelas föreskrifter angående utbetalning af lösen enligt expeditionsstadgan för den utskrift af mantals- och taxeringslängden (ej »taxeringslängderna»), hvilken det enligt § 56 mom. 3 åligger häradsskrifvaren att till kommunalstämmans

ordförande aflemna, vill det synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som om, för fullständighetens skull, i sistnämnda § och moment borde angifvas, att häradsskrifvaren är berättigad att för berörda utskrift erhålla sådan ersättning.

Emedan kostnaderna för tryckning af längder jemte sammandrag, enligt § 71 mom. 1, icke få ersättas af bevillningsprocenten, såsom nu, borde väl ett annat sätt hafva anvisats för gäldandet af dessa kostnader i fråga om samtliga längder jemte sammandrag eller för deras anskaffande på annat sätt. Emellertid finnes i mom. 5 af samma § bestämmelse i detta hänseende endast om mantals- och taxeringslängder, ej om sådana längder, som det åligger pröfningsnämnderna att upprätta, och ej heller om de anbefalda sammandragen. Jemväl till sådana längder och till sammandragen torde blanketter genom Statskontorets försorg böra anskaffas.

Då till sist komiterade icke ansett sig kunna ålägga någon såsom en tjenstepligt att fungera såsom kronoombud vid taxeringsnämnd i stad, vill det synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som om sådant ombud fortfarande borde få åtnjuta andel af bevillningsprocenten, hvadan alltså, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, ett tillägg härom borde göras i meranämnda § 71 mom. 1.

Slutligen kan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke underlåta att beklaga, att komiterade vid afgifvandet af sitt underdåniga förslag ansett sig såsom en förutsättning böra antaga, att det nuvarande sambandet emellan statsbevillningen och kommunalbeskattningen icke i det stora hela skulle kunna rubbas. Tvärtom vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hysa den föreställningen, att en sådan rubbning mycket väl skulle kunna ega rum, och att ett fullkomligt oberoende i detta afseende är det mål, som ytterst bör eftersträfvas. Denna komiterades åsigt har medfört intagandet uti deras underdåniga förslag af åtskilliga från nu gällande bevillningsstadga hemtade och deri, uteslutande med afseende å kommunalbeskattningen, tid efter annan införda

bestämmelser, bland hvilka Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nu endast ber att underdånigst få erinra om det alldeles principvidriga stadgandet i § 11 mom. 3 och 4, angående den ort, der bevillning bör påföras bolag, fabriksegare, handlande samt annan yrkes- eller näringsidkare, ett stadgande, hvars tillämpning vållat och kommer att vålla stor svårighet och mycken oreda.

Göteborg å Landskontoret den 31 Januari 1882.

ALB. EHRENSVÄRD.

V. Billmanson.

15:o. Kongl Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs län.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts genom Kongl. Kammarrätten meddelade befallning, får Landshöfdingeembetet öfver det af Skattereglerings-komitén upprättade förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst härmed afgifva underdånigt utlåtande.

Först och främst tillåter sig Landshöfdingeembetet fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på det af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande den 11 September 1877 afgifna underdåniga utlåtande öfver det af Förberedande Skattejemknings-komitén upprättade förslag till förordning angående grunderna och sättet för bevillningstaxeringen och företrädesvis öfver de delar af förslaget, som angingo »uppgifter till ledning vid taxeringen, taxeringsmyndigheterne och deras åligganden» samt »öfrige bestämmelser»; och får Landshöfdingeembetet uti tillämpliga delar fasthålla vid de derutinnan uttalade åsigter.

Landshöfdingeembetet kan sålunda, i likhet med en af reservanterna mot nu afgifna förslaget, icke godkänna, det komiterade uppgjort sitt förslag endast och uteslutande grundadt på den förutsättning, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär skulle komma att afskrifvas; och då komiterade icke voro ovilkorligen bundna att uppgöra sitt förslag under denna förutsättning, samt statsmagternas beslut angående dessa besvärs afskrifvande, långt ifrån att vara en verklighet, ännu en rundlig tid torde låta vänta på sig, vill det för Landshöfdingeembetet synas lämpligt, om ett förslag, *icke* grundadt på förutnämnda förutsättning, af komiterade blifvit utarbetadt vid sidan af det andra.

Hvad komiterades förslag i hufvudsak angår, får Landshöfdingeembetet helt och hållet instämma i hvad Herrar Litteratören A. Hedin och Professoren H. L. Rydin uti sina, förslaget bilagde reservationer anfört, hvilka reservationer äro så uttömmande, att föga eller intet återstår för en embetsmyndighet att tillägga; dock tillåter sig Landshöfdingeembetet att i några detaljfrågor andraga följande.

Uti § 7 mom. c föreslå komiterade inkomstbevillning af jordbruksfastighet. Ett väsentligt skäl mot en sådan beskattning, utom hvad som uti ofvan åberopade underdåniga utlåtande blifvit anfördt, torde vid den praktiska tillämpningen med fog kunna sökas i nuvarande bevillningsberedningars och taxeringskomitéers sammansättning; och då komiterade härutinnan icke föreslagit någon ändring, kommer samma skäl att qvarstå. Det heter visserligen, att, »såvidt möjligt är, såväl fastighetsegare som näringsidkare och löntagare» skola i den senare af dessa beskattningsmyndigheter ega »säte och stämma», men med den kännedom Landshöfdingeembetet eger om förhållandena i Elfsborgs län, der med högst få undantag nämnda myndigheter representeras af endast hemmansegare, kan med skäl betviflas, att några ens näminvärdt rigtiga uppgifter om behållningen af jordbruksnäringen skola kunna erhållas.

Komiterade hafva (§ 10 mom. 1) utom de afdrag, som vid ett visst inkomstmaximum få ega rum, äfven inrymt åt taxeringsmyndigheterna rättighet att, »der särdeles ömmande omständigheter förekomma», medgifva en ytterligare lindring i skattebeloppet, samt uti motiveringen ansett, att denna lindring uteslutande bör grundas på rent personliga förhållanden. Utom det grannlaga och svåra förhållande, som uppstår för nämnda myndigheter vid bedömande af dylika omständigheter, torde äfven här med rätta böra tillämpas: »ju färre undantag, desto bättre och enklare».

Till ledning vid bedömande af jordbruksfastigheternas uppskattning hafva komiterade icke föreslagit något åläggande för de skattskyldige af »sjelfdeklaration», ej heller infordrande af andra officiela uppgifter än från vederbörande domstolar och direktioner för hypoteksinrättningar.

Med anledning häraf tillåter sig Landshöfdingeembetet få fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på några förhållanden, som på flera ställen, åtminstone i Elfsborgs län, numera lära uppdagats och af hvilken anledning infordrande af andra handlingar äfven torde fullt ut lika mycket, om icke bättre, föra till det åsyftade målet.

Vid den år 1862 skedda uppskattning af fastigheterna funnos att tillgå uppgifter på lagfarna köp för de tjugu nästföregående åren, och då medelvärdet af dessa lades till grund för uppskattningen, blef äfven taxeringen i allmänhet bestämd i full öfverensstämmelse med verkliga värdet.

Sedan emellertid, enligt meddelade föreskrifter uti utkomna författningar, utgående bevillning af fastigheterna lades till grund för kommunalbeskattningen, landstingsskatten med flere dylika afgifter, och köpebref karteras efter taxeringsvärdena, der köpesumman icke öfverstiger dessa, var en gifven följd, med anledning af taxeringsmyndigheternas sammansättning, att fastighetsvärdena så småningom skulle nedgå, och ehuru, i följd af från Finansdepartementet den 15 November 1878 utgånget cirkulär

angående fastighetstaxeringen, värdena för treårsperioden 1879—1881 å nyo stigit, torde de likväl, åtminstone inom flera fögderier uti länet, långt ifrån vara satta i full öfverensstämmelse med det rigtiga förhållandet.

Af vid mantalsskrifningarne förevisade köpekontrakt kan icke sällan iakttagas ett så beskaffadt tillvägagående, att uti köpebref, som lagfaras, från köpesumman afdrages det lånebelopp, för hvilket egendomen häftar i skuld till hypoteksföreningen; och antagas kan, att köpesumman jemkas inom taxeringsvärdet.

Med anledning af sådana förhållanden kunna numera de af domstolarne lemnade uppgifter om lagfarna fastighetsköp icke uteslutande tillerkännas fullt vitsord att tjena såsom officiel grund för fastighetstaxeringen, utan torde vida säkrare och obestridligen tillförlitligare uppgifter i och för bedömande af jordbruksfastigheternas värden kunna hemtas ur laga skiftes-handlingarne, hvilka uppgifter, då numera med högst få undantag alla egendomar inom detta län äro skiftade och lagda å karta, ej vore af någon särdeles svårighet att åstadkomma, om blott egare af jordbruksfastighet ålades att vid mantalsskrifningarne för en gång förevisa af landtmätare upprättadt utdrag af skifteshandlingarne, upptagande summan för å hemmanslotten belöpande areal i åker, äng, skog m. m. jemte derå utsatt uppskattning. Dessa uppgifter intagas sedan i mantalslängden och öfverföras derifrån från år till år; och torde en lika skyldighet böra åläggas vid köp eller arf af hemmanslott, som icke särskildt vore förut intagen i längden.

Komiterade hafva vidare föreslagit (§ 48), att pröfningsnämnden skulle sammanträda under Augusti månad, samt (§ 56) att den person, som fört nämndens protokoll, borde före September månads utgång till vederbörande kommunalstämmas ordförande aflemna de vanliga protokollsutdragen. Antages nu, att pröfningsnämnden sammanträder i medio eller slutet af Augusti, måste nämnde protokollsförande, hvilken merendels tillika innehar någon tjenstebefattning vid länsstyrelsen, på en tid af cirka fem veckor, förutom skötandet af sin tjenst, tillika medhinna

uppsättandet af pröfningsnämndens protokoll och längder, expedierandet af ofvannämnda utdrag samt äfven anteckning i taxeringslängderna af alla vid pröfningsnämnden beslutade ändringar, hvilket sistnämnda göromål, i synnerhet då ny fastighetsvärdering inträffar och uti ett så stort län som Elfsborgs, der ofta vid sådana tillfällen flera fögderiers taxeringslängder måste omarbetas, kräfver ett långvarigt arbete. Hvar och en, som aldrig så litet praktiserat i dylika saker, torde inse det snart sagdt omöjliga för protokollsföranden att på så kort tid medhinna allt detta, så vida han icke kan erhålla ledighet från sin egentliga tjenstebefattning, hvilket åter igen torde för honom möta svårighet i flera fall, icke minst i pekuniärt hänseende.

Äfven häradsskrifvarens åliggande (§ 56 mom. 3), att före den 15 November i och för kommunala syften tillställa vederbörande kommunalstämmas ordförande afskrift af mantals- och taxeringslängden med deri införda ändringar, skulle för honom blifva allt för betungande så väl med afseende på det olämpliga i sjelfva tiden för arbetets fullbordan som med afseende å arbetets vidlyftighet. För dylikt ändamål kunna fullt användbara uppgifter, mycket enklare uppstälda, upprättas.

Slutligen torde mot de betänkandet åtföljande formulär till mantals- och taxeringslängd med skäl kunna anmärkas, att genom dessa längders kombinering uppstår olägenheten, att samma längd med sina många kolumner måste uppläggas till så betydlig bredd, att ett allt för stort mellanrum skulle uppstå emellan personen, som skall beskattas, och skattebeloppet, hvarigenom vid debiteringen misstag skulle lätteligen, att icke säga ovilkorligen, blifva en följd; utom det att längden vid sjelfva förrättningarne skulle blifva allt för svårhandterlig. Det skäl för en kombination, komiterade uti sin motivering framdragit, att derigenom besväret med dessa längders upprättande skulle för förrättningsmännen underlättas, uppväger visst icke de sagda olägenheterna. Skulle förslaget till ny bevillningsförordning komma att fastställas, borde ingen annan ändring af nu gällande formulär till taxeringslängder

kunna erfordras, än att uti längden öfver fast egendom införes särskild kolumn för fastighetsegares inkomst af jordbruksnäringen, och att uti samma längd hvarje år, då ny uppskattning af egendomarne sker, upptagas alla af pröfningsnämnden senast fastställda värden, till ledning för ordföranden i bevillningsberedningen.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

På Landshöfdinge embetets vägnar:

Ludv. Almqvist. *P. Zetterstedt.*

Venersborg å Landskontoret den 2 Mars 1882.

16:o. **Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Skaraborgs län.**

Underdånigste memorial.

På nådig befallning har Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt genom skrifvelse af den 28 sistlidne Oktober anmodat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att öfver det af Skattereglerings komitén den 17 förutgångne Augusti afgifna förslag till förordning angående bevillning af fast egendom och af inkomst meddela underdånigt utlåtande, hvilket senast den 1 Februari innevarande år borde vara till nämnda verk inkommet.

Vid afgifvandet af det sålunda infordrade utlåtandet har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, så väl med hänsyn till en länsstyrelses ställning inom vårt lands statsförvaltning som äfven

med fästadt afseende på den tidsbegränsning, som för ifrågavarande uppdrag lemnats, ansett sig kunna utgå från det antagande, att detta utlåtande icke bort afse, vare sig sjelfva de olika hufvudprinciper, hvilka, för utgörandet af en inkomstskatt, kunna sättas i fråga och jemväl blifvit af komitéledamöter påyrkade, eller det nu föreliggande förslaget i dess sammanhang med de af komiterade uppstälda förutsättningar för detsammas antagande, eller de af ett sådant antagande möjligen beräknade följder i politiskt eller i vidsträcktare mening statsekonomiskt hänseende, utan fast mera vara att anse såsom yttrande öfver ett från dylikt samband fristående förslag till en stadga, hvarigenom åsyftas, å ena sidan, vinnandet af en i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hittills följda grunder rättvist och följdrigtigt genomförd bevillningstaxering i och för sig och, å den andra, ett ändamålsenligt ordnande af de administrativa och kommunala myndigheternas medverkan dervid. Af sådan anledning har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke heller ansett sig böra ingå i något bedömande, hvarken af de i reservationerna uttalade meningar, då dessa i sjelfva beskattningsprinciperna afvikit från flertalets och de härtills inom riket tillämpade, eller af de föreslagna skattesatserna, för så vidt dessas förhållande till hvarandra, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uppfattning, varit beroende af ofvannämnda förutsättningar.

De erinringar, till hvilka Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande trott sig finna anledning, torde lämpligast kunna framställas i form af anmärkningar vid de särskilda paragraferna af komiterades förslag; och tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda underdånigst anföra beträffande:

3 § 3 mom. Från nu gällande bevillningsförordning har härstädes upptagits stadgandet, att fast egendoms uppskattningsvärde »må» utan förnyad uppskattning bibehållas oförändradt i 3 år, der ej vissa angifna omständigheter föranleda dess ändring; men

då önskligt är, att i en allmän författning uttryck användas, som fullt svara emot begreppen, och här i sjelfva verket lärer menas ett kategoriskt »skall», torde också detta ord här böra insättas i stället för »må».

9 § 3 mom. Första stycket af detta moment, uppställdt i enlighet med 7 § 3 punkten af nu gällande bevillningsstadga, synes innebära en oegentlighet. *All* inkomst, med undantag allenast för de i nästföljande stycke uppräknade tillfälliga inkomster, som icke hunnit blifva kända och taxerade samma år de influtit, skall taxeras för det löpande året, men, vid beräkningen af inkomst från jordbruk m. m., bör, så vidt ske kan, ledning tagas af förhållandena under nästföregående året.

15 §. Att med hvarje års taxeringslängder, då dessa till Kammarrätten ingå, insända jemväl uppgifterna angående fastighetsvärden, torde icke vara lämpligt, så vida icke ordförandena i beredningsnämnderna uttryckligen tillförbindas att förut hafva antecknat dem i längderna, samt den i 56 § 3 mom. omförmälda afskrift förklaras böra gå med nästföljande års taxeringshandlingar till taxerings- och pröfningsnämnderna. I annat fall blifva dessa sistnämnda och kronans ombud vid dem icke i tillfälle öfvervaka efterlefnaden af 3 § 3 mom., om kontinuitet i fastighetstaxeringen.

16 § 2 mom. Agents åläggande att uppgifva vinsten af ett utländskt bolags verksamhet inom hans område torde vara att begära det omöjliga; sjelfva bolaget torde näppeligen kunna lemna dylika uppgifter, då dess bokföring antagligen icke är så uppställd, att sådant kan ega rum.

16 § 3 mom. Då, efter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, all inkomst skall taxeras för det löpande året, och enligt 9 § 3 mom. till ledning dervid, i fall, såsom det här föreliggande, tagas förhållandena under det nästförutgångna året, men den utdelning, som egt rum under detta, endast utvisar förhållandet under ett ändå längre tillbaka liggande år, torde uttrycket »*under* näst föregående år» böra ändras till »*för* näst

föregående år», och uppgiften lemnas före den 15 Mars, om utdelningen derförut beslutats, men eljest inom viss kort tid efter dylikt beslut.

17 § 2 mom. Här torde till »embetsverk» ock böra läggas orden »och tjenstemän». Och då ordförande i beredningsnämnd, så vidt görligt är, bör skonas från besvär och obehag, borde honom äfven tillförsäkras handräckning af myndigheter och tjenstemän.

18 § 2 mom. Bestämmelserna om bötesbeloppet synas tarfva att närmare begränsas, möjligen sålunda: 10 procent af den inkomstbevillning, som genom laga kraft egande beslut varder bolaget påförd inom det ifrågavarande taxeringsdistriktet.

19 §. Stadgandena om uppgifters hemlighållande synas allt för sväfvande för att ej lemna rum för olika uppfattningar och deraf föranledda obehag. Den skattskyldiges skriftligen uttryckta önskan i afseende på uppgifts hemlighållande bör efterlefvas, men uppgiften eljest behandlas såsom annan officiel handling. Återställandet kan, utan vederbörandes förvållande, blifva outförbart, och om uppgiften fått gå från beredningS- till taxeringsnämnden, kan den ej heller återställas »af den, som densamma mottagit».

23 §. Det sparsamhetsskäl, som förr legat till grund för exemplarens omhänderhafvande af magistrat och ordförande i kommunalstämma, synes numera hafva bortfallit. Vid sådant förhållande torde exemplaren kunna, utan dessa myndigheters anlitande, sändas omedelbart till beredningsnämndens ordförande.

25 §. Härvid torde ej utan skäl kunna anmärkas, att den föreslagna gemensamma »mantals- och taxeringslängden» blir allt för ohandterlig och besvärlig för att ej ländа vederbörande mera till tyngd än lättnad; att denna längd vid den föreslagna tiden för dess aflemnande icke är granskad, enligt 10 § 2 mom. af mantalsskrifningsförordningen den 20 Juli 1861, och således då ännu ej kan undvaras, samt att de talrika uppgifterna m. m. till mantalsskrifningen antagligen icke tjena taxeringsmännen till synnerlig nytta.

I öfrigt bör erinras, att frågan om mantalslängdernas uppställning ju icke utgör föremål för bestämmande i bevillningsförordningen.

26 §. Särskildt protokoll vid beredningsnämnds sammanträde har hittills ej varit anbefaldt och torde i regeln jemväl hädanefter kunna undvaras. Skulle likväl ledamot anses berättigad att få sin afvikande mening i sådant antecknad, torde möjligen, till framhållande af protokolls obehöflighet i öfriga hänseenden, orden »till protokollet» kunna utbytas mot »till protokoll».

36 § 3:e stycket. Orden »eller kronans ombud vid den förestående bevillningstaxeringen» kunna härifrån utgå, enär ombud på landet alltid är den nyssnämnde kronofogden och i stad utgöres af särskildt förordnad person, som ej behöfver besväras med inkallandet af suppleant, då magistraten kan ombestyra detta, och hvilken för öfrigt ej alltid har kännedom, hvarken om ledamöterna eller suppleanterna.

Likasom ledamot torde jemväl inkallad suppleant böra plikta för utevaro, och då plikten för uteblifven ledamot i pröfningsnämnd föreslagits till 10 kronor (49 §), finner Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande intet skäl, hvarför beloppet här skulle sättas endast till hälften deraf.

37 och 47 §§. Införande af ovilkorlig föreskrift om val med slutna sedlar synes mindre påkalladt, utan torde detta valsätt endast då böra begagnas, när sådant af någon ledamot påyrkas. Det kan dessutom icke utan skäl ifrågasättas, huru vida vid det i 47 § omförmälda val sluten omröstning *kan* ega rum utan votering i flera omgångar, så vida de i samma § meddelade föreskrifter i afseende å valet skola iakttagas.

45 §. Önskligt vore, att föreskrift meddelades om protokollets justering genast eller åtminstone inom viss kort tid efter sammanträdet.

52 §. Det här framstälda förslag, att upphäfva den enligt 64 § af nu gällande bevillningsförordning Eders Kongl. Maj:t tillkommande rätt att, då landshöfding är hindrad, förordna annan

ordförande i pröfningsnämnden, är visserligen icke af så stor betydelse, men bör likväl icke godkännas. Om det ur flera synpunkter är rätt, att Eders Kongl. Maj:ts högste ombudsman i hvarje ort såsom ordförande leder pröfningsnämndens förhandlingar, så måste ock följdrigtigt ankomma på Eders Kongl. Maj:t att i hans ställe förordna annan ordförande, samt rättigheten för pröfningsnämnden att sjelf utse ordförande, såsom nu är förhållandet, endast betraktas såsom en undantagsvis anlitad nödfallsutväg. I afseende på sluten omröstnings införande hänvisas till hvad vid 37 § anförts.

Vid lika röster kan ej alltid afgörandet ligga hos »den skattskyldiges förmån» — åtminstone ej utan att denne först blifvit hörd — såsom då frågan gäller, inom hvilket distrikt han rätteligen bör taxeras för en till beloppet oomtvistad inkomst. Lottning torde här vara enda utvägen.

54 §. Med hänvisning till 58 §, torde här böra erinras om intagandet af en bestämmelse, hvarigenom länsstyrelse bemyndigas inkalla jemväl kronofogdar.

56 §. Då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nogsamt uppfattar vigten af all skyndsamhet i taxeringsärendenas behandling, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande här endast trott sig böra anmärka, att den för protokollets affattande och utskrifvande i en massa utdrag samt för längdernas upprättande tillmätta tiden blifvit så trångt begränsad, som förenligt torde vara med dessa göromåls omsorgsfulla utförande, helst protokollet på en gång icke kan användas både till utdragens skrifvande och längdernas upprättande.

57 §. Med hänsyn till stadgandet i 72 §, torde här böra inflyta någon bestämmelse angående originalprotokollets öfverlemnande till och förvarande å landskontoret, såsom en dess tjenstehandling.

60—67 §§. Det i dessa §§ framstälda förslag, att, med upphäfvande af all rätt för offentlig dömande myndighet att besluta i taxeringsfrågor, uppdraga *högsta* pröfningsrätten i sådana frågor

åt en öfverskattenämnd, är af framstående betydelse icke blott i anledning af det stora inflytande, som en sådan anordning otvifvelaktigt skulle komma att utöfva å taxeringsfrågornas behandling, utan äfven med afseende å den grundsats, som deri funnit sitt uttryck, beträffande landets regerings och dess embetsmyndigheters ställning till en bland de vigtigaste af alla förvaltningsärenden, utkräfvandet af den skatt, som blifvit af Riksdagen beviljad.

Detta förslag, hvarom endast 6 af komiténs 14 ledamöter i allo sig förenat, torde således böra med största sorgfällighet och varsamhet granskas, innan de dermed afsedda, genomgripande förändringar vidtagas.

Vid en sådan granskning, hvaråt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, till följd af andra vigtiga embetsgöromål, visserligen icke kunnat på långt när egna all den tid eller nedlägga allt det arbete, som sakens vigt kräfver, torde i främsta rummet böra pröfvas halten af de skäl, som komiterade åberopat till stöd för förslaget.

Bland dessa hafva komiterade först uppstält det påståendet, att en för hela landet likformig tolkning och tillämpning af bevillningsförordningens föreskrifter ingalunda varit uppnådd, och att det *missnöje*, som mot denna förordning uttalats, ofta *snarare gält förordningens tillämpning än dess stadganden.* Ändring härutinnan stode ej att vinna, så länge de särskilda pröfningsnämnderna, utan samband sins emellan och utan kännedom om hvarandras beslut, utfört en hufvudrol vid beskattningsoperationerna. Det behöfdes derföre en öfverordnad myndighet, som kunde tjenstgöra som regulator, men härtill vore Kammarrätten icke lämplig, enär detta embetsverk måste grunda sitt beslut på åstadkommen bevisning. Härvid framställer sig sjelfmant till besvarande den fråga, om verkligen *det sätt*, hvarpå hittills gällande bevillningsförordningar varit tillämpade, eller, med andra ord, den egentliga *uppskattningen*, varit och är föremål för så stort missnöje. Visserligen har uppskattningen, såsom allt menskligt, aldrig

varit och kan aldrig blifva ofelbar, men den i så väl tal som skrift ofta försporda klagan öfver olikhet vid skatternas utkräfvande härleder sig för visso mera från oegentligheter i sjelfva *beskattningen* eller bevillningsförordningens *stadganden* än från felaktigheter vid uppskattningen. Hvad särskildt angår uppskattningen af inkomst, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, i strid mot komiterade, hysa den föreställningen, att densamma alldeles icke i allmänhet gifvit anledning till sådant klander, att deraf böra föranledas utomordentliga lagstiftningsåtgärder. Deremot låter sig ej förnekas, att jordbruksfastigheterna, åtminstone före år 1879, varit väl lågt taxerade. Men, utom det att detta förhållande varit temligen lika öfver hela riket och således ingalunda kunnat gifva anledning till klagan öfver olikformighet, har det dessutom genom 1879 års taxeringar visat sig, att oegentligheter i detta hänseende kunnat, utan anlitande af en ytterligare uppskattningsnämnd, i ganska väsentlig mån afhjelpas. Det torde väl dessutom vara, minst sagdt, tvifvelaktigt, huru vida den öfverskattenämnden tillerkända rätt att förordna om ny uppskattning af fast egendom skulle visa sig synnerligen verksam till åstadkommande af rigtig uppskattning, om icke de lokala uppskattningsnämnderna med samvetsgrannhet och noggrannhet fullgöra sina åligganden. En fastighets värde beror uteslutande af förhållandena inom den ort, der densamma är belägen, och kan icke i någon mån påverkas af det belopp, hvartill en å annan ort belägen fastighet af samma naturbeskaffenhet kan uppskattas. Med afseende härå, och då beräkningen af en persons inkomstbelopp naturligtvis icke kan vara i någon mån beroende af taxeringen inom en annan ort än den, der han är bosatt, torde den omständighet, att pröfningsnämnderna fullgöra sina åligganden utan samband sins emellan och utan kännedom om hvarandras beslut, icke i och för sig påkalla inrättandet af ytterligare en uppskattningsnämnd. Att deremot möjlighet bör beredas till erhållande af rättelse uti de af pröfningsnämnderna i särskilda fall

begångna misstag, är ju redan i nu gällande bevillningsförordning erkändt.

Vidare hafva komiterade anfört, att, då under alla föregående skeden taxeringen egt rum under former, som snarare närma sig jurys än domstols verksamhet, med skäl kunde ifrågasättas, huru vida icke enahanda behandlingssätt vore att föredraga äfven i *högsta instans*, och är i enlighet härmed (§ 67) föreslaget, att öfverskattenämndens beslut icke skulle få öfverklagas. Origtigheten af detta påstående är uti komitéledamoten Professor Rydins reservation ådagalagd på ett sätt, som knappast synes lemna rum för någon gensaga. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan åtminstone för sin del icke annat än till alla delar instämma uti den af bemälde komitéledamot uttalade åsigt, att, huru man än må ordna uppskattningen, kommer man till en punkt, der de folkvalde, *oansvarige* nämndernas befattning med taxering upphör, och der en *ansvarig* dömande offentlig myndighet måste anlitas, så vida fortfarande som hittills den i Regeringsformen, § 16, garanterade rättssäkerhet skall utgöra en af vår författnings grundvalar. Skall det således anses nödigt att för befrämjandet af skattelagens likformiga tillämpning inrätta en, så att säga, central uppskattningsnämnd, så kan det likväl ingalunda vara öfverensstämmande med vår samhällsförfattning, att denna nämnd blifver sista och högsta instansen i sådana frågor. Öfver eller åtminstone bredvid den centrala uppskattningsnämnden måste derföre ställas en dömande myndighet. Men då sådant icke kan undvikas, så är ock gifvet, att införandet af en öfverskattenämnd icke skulle komma att befrämja skyndsamhet i taxeringsfrågornas slutliga afgörande.

Det lärer i öfrigt böra icke utan skäl betviflas, huru vida en öfverskattenämnd, med den af komiterade föreslagna organisation, skulle komma att behandla dit fullföljda besvär öfver pröfningsnämndens beslut med större skyndsamhet, än som nu af Kammarrätten iakttages. Påskyndandet af taxeringsfrågornas slutliga pröfning, genom den af komitén föreslagna välbetänkta anordning

att framflytta pröfningsnämndernas sammanträden och på samma gång väsentligen inskränka tiden för anförande af besvär mot deras beslut, är ju uppenbarligen alldeles oberoende af förslaget om inrättande af en öfverskattenämnd.

Till stöd för detta förslag hafva komiterade ytterligare anfört, att det måste inom det nu rådande systemet betraktas såsom en betänklig brist, att den högsta pröfvande myndigheten *ej eger att annorlunda än i besvärsväg* upptaga taxeringsärenden till behandling. Om nu det sålunda anmärkta förhållandet ur *principiel* synpunkt verkligen innefattar en betänklig brist, hvilket Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke vill förneka, så är väl den enklaste och närmast till hands liggande utvägen till denna brists afhjelpande att tillerkänna den högsta pröfvande myndigheten ökad befogenhet i detta hänseende. Åtminstone bör väl icke ensamt från denna brist hemtas anledning att fråntaga den dömande myndigheten all befattning med taxeringsfrågorna och i stället inrätta en alldeles ny instans. Det är visserligen en sanning, att Kammarrätten i de flesta fall må hända icke skulle inom sig ega tillgång till den lokalkännedom och »sakkunskap» (kännedom om sakförhållanden), som är erforderlig för utöfning af rättigheten att vare sig höja eller sänka bevillningsbelopp. Men deraf följer alldeles icke, att Kammarrätten, som är en administrativ myndighet, ej skulle kunna, med ledning af hvad vid berednings-, taxerings- och pröfningsnämnderna förekommit, samt inkomna besvär och utlåtanden innehålla, bilda sig ett i de flesta fall rigtigt omdöme om det belopp, hvartill bevillning bör påföras. Deremot är det otvifvelaktigt, att den föreslagna öfverskattenämnden i allmänhet skulle komma att i må hända lika hög grad som Kammarrätten inom sig sakna tillgång till den erforderliga kännedomen om sak- och lokalförhållanden. En hvar, som någon gång deltagit i en pröfningskomités förhandlingar, måste erkänna att, oaktadt ledamöterna deri inkallas från länets särskilda delar, fall ofta kunna inträffa, då ingen af komitéledamöterna, hvilkas antal uppgår till minst 20, eger någon kännedom om de sakförhållanden, på

hvilka anförda besvär grunda sig, och der pröfningskomitén således måste stödja sitt beslut endast på handlingarnes innehåll samt hvad vid beredningen och taxeringskomitén förekommit. När sådant kan inträffa redan i en pröfningsnämnd, med så inskränkt verksamhetsområde som ett län, och hvars alla ledamöter äro boende inom detta område, huru skall förhållandet då blifva i öfverskattenämnden. Måste det ej bero af en slump, om någon af dess ledamöter i ett särskildt fall skall ega sådan kännedom om sakförhållanden, att han kan grunda sitt omdöme på denna kunskap och icke på tillgängliga handlingar. Krafvet på sådan kännedom hafva komiterade sökt tillfyllestgöra genom beredande af plats i öfverskattenämnden åt två af vederbörande pröfningsnämnd föreslagne ledamöter. Det lärer likväl näppeligen kunna på allvar förutsättas, att hos två personer från ett, exempelvis, så omfattande och så folkrikt län som Skaraborgs, skulle ens närmelsevis förefinnas kännedom om alla derinom belägna fastigheter eller der boende personers förmögenhetsvilkor. Men om en sådan förutsättning icke kan förverkligas, erbjuder öfverskattenämnden icke i väsentlig mån större säkerhet för den erforderliga kännedomen om sak- och lokalförhållanden än Kammarrätten eller hvarje annan offentlig myndighet. Den öfverklagade bristen, att taxeringsärendena icke kunna annorledes än i besvärsväg till behandling upptagas af den högsta pröfvande myndigheten, torde i öfrigt, ur *praktisk* synpunkt taget, icke vara af så synnerligen stor betydenhet. Då nemligen icke blott de skattskyldige och vederbörande kommuner, utan äfven kronans ombud i orterna ega anföra besvär öfver pröfningsnämndernas beslut, bör det kunna antagas, att, om dessa ombud med nit och samvetsgrannhet fullgöra sina åligganden, alla verkliga oegentligheter i uppskattningen dragas under Kammarrättens pröfning.

Komiterade hafva ansett införandet af en öfverskattenämnd vara »nära nog nödvändigt», i händelse förslaget om beskattning å inkomst af jordbruksrörelse vunne godkännande. Hvad komiterade till stöd för detta påstående yttrat, torde redan vara veder-

lagdt genom hvad ofvan anförts i fråga om den kännedom rörande sak- och lokalförhållanden inom hvarje särskild ort, som kan vara att påräkna hos öfverskattenämnden, hvarförutan densamma icke lärer kunna fälla något omdöme angående en persons inkomst af jordbruksrörelse, huru mycket öfverskattenämnden än må befrias från skyldigheten att stöda sina beslut på laglig bevisning.

Den härmed afslutade granskningen af de skäl, komiterade åberopat till stöd för sitt förslag om inrättande af en öfverskattenämnd och hvad dermed sammanhänger, synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gifva vid handen, att intet af dessa skäl varit fullt hållbart.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måste följaktligen afstyrka antagandet af detta förslag.

Hvad åter angår organisationen af den myndighet, som, derest detta förslag förkastas, skulle, såsom pröfningsnämnderna öfverordnad, taga befattning med taxeringsfrågorna, delar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i allo den af komitéledamoten Doktor A. Hedin uttalade åsigt, att man i ett så grannlaga ämne bör gå synnerligen varsamt till väga och icke brådstörtadt taga för stora steg på förändringarnes bana. Kammarrätten har hittills, i mån af de till dess förfogande stälda arbetskrafter, kunnat nöjaktigt fullgöra sina åligganden såsom en pröfningskomitéerna öfverordnad myndighet, och det finnes ingen anledning befara, att detta förhållande skulle upphöra i följd af de utaf komiterade föreslagna förändringar i vissa delar af bevillningsförordningen. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan derföre icke finna annat, än att Kammarrätten bör bibehålla sin ställning i berörda hänseende. Skulle, i följd af tillväxt i taxeringsärendenas antal, möjligen vidgad befogenhet för Kammarrätten i afseende å sådana ärendens behandling, samt nödvändigheten af dessa måls skyndsamma handläggning, Kammarrättens ordinarie arbetskrafter finnas vara otillräckliga, bör må hända, såsom komitéledamoten Hedin antydt, under viss tid hvarje år bildas en särskild afdelning

af Kammarrätten, uteslutande afsedd för sådana måls pröfning. I afseende å sammansättningen af denna särskilda afdelning tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uttala den åsigt, att tre eller åtminstone två af Kammarrättens vanligen tjenstgörande ledamöter böra der hafva säte, samt att de öfrige böra utses och förordnas i samma ordning, som andra Kammarrättens adjungerade ledamöter; och synes denna afdelning i förhållande till Kammarrättens president samt i öfrigt böra vara i allo likställd med Kammarrättens ordinarie afdelning.

Då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hållit före, att alla de tillkallade ledamöterna å den särskilda afdelningen böra utses och förordnas på samma sätt, som andra adjungerade ledamöter i Kammarrätten, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande emellertid icke förbisett den tanke, som ligger till grund för det af sistbemälde komitéledamot framstälda förslag, att visst antal skulle utväljas bland dertill af pröfningsnämnderna föreslagne personer. Men om det må finnas nödigt, att ett, så att säga, folkvaldt element med domarena i Kammarrätten deltager i taxeringsfrågornas behandling, så synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande en sådan anordning icke lämpligen kunna åstadkommas annorlunda än att, i öfverensstämmelse med hvad komitéledamoten Grefve Sparre föreslagit, vid Kammarrättens sida ställes en såsom ett slags jury fungerande nämnd, hvars ledamöter borde af Eders Kongl. Maj:t utses bland dertill af pröfningsnämnderna föreslagne personer, och som hade att till Kammarrätten afgifva utlåtande uti frågor om bestämmande af fastighetsvärden och inkomstbelopp.

Slutligen har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, oansedt den begränsning, som ansetts böra gifvas åt detta utlåtande, icke kunnat underlåta här uttala den åsigt, att då, efter skatteregleringens genomförande, bevillningen torde blifva den enda för de ordinarie statsutgifternas bestridande afsedda inkomst, hvars belopp kan med någon grad af säkerhet beräknas, statens och således äfven folkets välförstådda intresse synes fordra, att åt-

minstone denna inkomst icke göres beroende af tillfälliga meningsskiftningar inom de årligen sammanträdande Riksdagarne. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmärker derföre såsom en brist i det nu föreliggande betänkandet, att deri icke antydts nödvändigheten af något lagstadgande derom, att den bevillning, som Riksdagen en gång fastställt, icke må utan Eders Kongl. Maj:ts medgifvande nedsättas.

Marieholm i Landskontoret den 27 Januari 1882.

C. A. SJÖCRONA.

H. Amnéus.

17:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vermlands län.

Underdånigste memorial.

Öfver det af Skatteregleringskomitén afgifna underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, enligt nådig föreskrift, härmed afgifva sitt underdåniga utlåtande.

Vid genomläsande af ifrågavarande förslag finner man, att det egentligen är uti fyra bestämmelser, som komitén afvikit från den nu gällande bevillningsförordningen: den 1:sta, att af jordbruksfastighet skall erläggas enahanda bevillning, eller fem öre för hvarje fulla etthundra kronor af fastighetens uppskattade värde, som nu utgår af annan fastighet; den 2:dra, att jordbruksidkaren jemte bevillningen för fastigheten äfven skall erlägga bevillning för den behållna inkomst, han genom yrkets utöfvande förvärfvar; den 3:dje, att det så kallade existensminimum blifvit förhöjdt; och den 4:de, att en öfverskattenämnd skall utöfva högsta pröfningsrätten uti taxeringsfrågor.

Emot bestämmelsen om lika bevillning för all fastighet lärer anmärkning icke skäligen kunna göras, då den olikhet härutinnan, som för närvarande eger rum, ansetts obillig; men i afseende å sättet, huru bevillning för inkomst af jordbruk skall beräknas och när sådan bevillning kan ifrågakomma, förefaller komiténs beslut anmärkningsvärdt till följd af det afdrag, som medgifvits dels för ränta å det till rörelsens bedrifvande upplånade kapital intill tjugu procent af egendomens taxeringsvärde, dels ock för existensminimum. Med undantag för större possessioner, der inkomstbevillning för jordbruk torde vara att påräkna, lärer således för de allra flesta jordbruksegendomar sådan inkomstbevillning icke komma i fråga, hvilket ock Professor Rydin uti sin reservation, sid. 121, tydligen visat.

I följd häraf anser Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande den åsigt mera praktisk, som komiténs ordförande i sin reservation, sid. 93, uttalat, att jordbruksfastighet i enlighet med af komitén föreslagna grunder åsättes ett taxeringsvärde, och bevillning utgöres, der sådan bör utgå, med sex öre för hvarje etthundra kronor af samma värde, utan rättighet till afdrag för skuld, samt att i följd deraf ingen annan inkomst från jordbruksfastighet blifver föremål för särskild beskattning än den, som vinnes genom försäljning från skog eller torfmosse, äfvensom att arrendatorer af statens egendomar påföras två öre för hvarje etthundra kronor af taxeringsvärdet.

I afseende å 3:dje bestämmelsen, om förhöjning af existensminimum, så, om än svårighet möter att, såsom komitén anfört, bestämma detsamma olika för olika orter, synes dock, på sätt reservanten Hedin, sid. 105, ådagalagt, orimligt att bestämma det skattefria afdraget lika för kapitalisten, som för dem, hvilkas enda inkomstkälla är arbete. Otvifvelaktigt har den förre, med en säker och lätt förvärfvad inkomst — räntan af sitt kapital — vida lättare att utgöra inkomstskatt än arbetaren, för hvilken mångfaldiga hinder kunna uppstå, innan han kan åtkomma samma inkomst som den förre, hvadan det skattefria afdraget ock synes

böra bestämmas högre för arbetaren och lägre för kapitalisten. En billig nedsättning uti beskattningen för inkomst synes äfven hafva skäl för sig och otvifvelaktigt föranleda dertill, att bevillning, som nu för oförmåga att den erlägga måste afkortas, oftare komme att utgå, om nemligen procenten å inkomstbeloppet, då det icke uppgår till det af komitén föreslagna beloppet tvåtusen kronor, nedsättes till en half procent, hvarigenom ock beloppet af existensminimum kunde nedsättas emot hvad förslaget upptager.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfvergår nu till 4:de bestämmelsen, om den föreslagna öfverskattenämnden. Med den sammansättning densamma enligt förslaget skulle hafva, och huru än densamma skulle komma att sammansättas, vågar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uttala den åsigt, att denna nämnd icke kan uppfylla det ändamål, som dermed afsetts, en rättvis och jemlik beskattning för hela riket, så i afseende å taxeringsvärden som för inkomst, enär nämnden om beskattningsföremålen inom de olika orterna omöjligen är i tillfälle att förvärfva den kännedom, som nödvändigtvis erfordras för att bedöma, om taxeringen är rigtig. Den erfarenhet, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vunnit af de årliga pröfningskomitéernas förhandlingar, gifver fullt stöd för en sådan åsigt. Dervid har visat sig, att så väl fasta egendomars beskaffenhet till areal och jordmån m. m. och deraf beroende värden, som personers näring och rörelse med deraf påräknelig inkomst, med få undantag, varit obekanta för andra ledamöter af komitén än den, som tillhört den ort, hvars förhållanden i nämnda hänseenden kommit i fråga, och på hvilkens åsigt samt de upplysningar, han kunnat meddela, komitén således måst grunda sitt omdöme. Öfverskattenämnden lärer icke hafva annan utväg för bedömande af hos den uppkommande frågor än att taga hänsyn till de upplysningar, de från pröfningskomitéerna utsedde ledamöter möjligen hafva att meddela, och, när af dem sådana ej kunna lemnas, låta bero vid beskattningskomitéernas i orterna beslut, så framt, då besvär förekomma till pröf-

ning, giltiga skäl för ändring icke kunna af de klagande förebringas.

Enligt 62 § skulle öfverskattenämnden kunna förordna om ny uppskattning af fast egendom inom taxeringsdistrikt, der uppskattning befinnes vara lägre än tillbörligt, ojemn eller i öfrigt icke med förordningen öfverensstämmande; men huru skall nämnden, i saknad af upplysning om fastigheternas beskaffenhet, kunna bedöma, om nämnda förhållanden äro för handen, eller hvarifrån skall sådan upplysning hemtas? Och om nämnden ansåge sig ega befogenhet att om ny uppskattning förordna, men taxeringskomitén i orten, hvarom fråga vore, finner sig sakna anledning att taxeringen förändra, hvad åtgärd bör då vidtagas? Derom lemnar förslaget icke någon underrättelse.

Att ändra taxeringsvärden och inkomstbelopp, utan att antingen anmärkningar deremot, som enligt mom. c i nämnde § skulle få göras i Kongl. Kammarrätten under kronoräkenskapernas granskning, blifva framstälda, eller besvär af de skattskyldige anföras och på skäl grundas, torde således för öfverskattenämnden icke blifva möjligt, och hvad som då skulle vinnas med inrättande af en sådan nämnd, är i sanning svårt att inse. Att den komme att medföra en icke oväsentlig kostnad, är ock alldeles gifvet.

Med den utsträckning i anmärkningsväg, som enligt mom. c i § 62 blifvit lemnad Kongl. Kammarrättens revisionskontor, kan derföre Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke inse, hvarföre ej pröfningsrätt af sådana anmärkningar skall kunna lemnas Kongl. Kammarrätten, som i sådant fall äfven skulle tillkomma de åligganden, som enligt mom. a, d och e ansetts nämnden tillhöra.

På grund af hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda anmärkt emot tillsättande af en öfverskattenämnd, anser sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke kunna förslaget i denna del tillstyrka.

Ehuru Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda, sin pligt likmätigt, i hufvudsakliga delar yttrat sig öfver Skatte-

regleringskomiténs förslag till bevillningsförordning, hyser dock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande den åsigt, att en rättvis och jemlik beskattning icke kan vinnas på de grunder, hvarpå detta förslag är fotadt, utan ser sig föranlåten att, efter noga öfvervägande af de åsigter Professor Rydin uti sin reservation uttalat och skälen derför, uttrycka den önskan, att tillbörligt afseende derå måtte fästas vid ny bevillningsförordnings utfärdande.

Karlstad å Landskontoret den 29 December 1881.

H. GYLLENRAM.

Axel Anderson.

18:o. **Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro län.**

Underdånigt memorial.

Genom nådig remiss den 7 Oktober nästlidet år har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Kongl. Kammarrätten att infordra Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtande öfver det underdåniga förslag till förordning, angående bevillning af fastighet och af inkomst, som den af Eders Kongl. Maj:t tillsatta Skattereglerings komitén under den 17 förutgångne Augusti till Eders Kongl. Maj:t afgifvit; och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, enligt Kongl. Kammarrättens hit aflåtna skrifvelse af den 28 i förstnämnde månad, till underdånig åtlydnad deraf underdånigst anföra: att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på det lifligaste instämmer i den reservation, som mot det underdåniga förslaget blifvit med särdeles klarhet och styrka affattad af komiténs ledamot H. L. Rydin, äfvensom uti det af komiténs ordförande, Grefve Robert De la Gardie, i sin reservation på ett öfvertygande sätt utvecklade förslag med afseende på beskattningen af jordbruksfastighet och inkomst af jordbruksrörelse, lika-

som ock i den reservation, hvaruti komiténs ledamot A. Hedin gjort i hög grad afsevärd framställning om olika beskattning af olika slags inkomst, om skattefritt afdrag vid små belopp inkomst för arbete, samt om åläggande för alla skattskyldige att afgifva sjelfdeklaration angående sina inkomsters belopp m. m. och om ansvar för underlåtenhet deruti; anseende Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att denna deklaration bör upptaga den skattskyldiges alla inkomster under det nästföregångna året samt vara på ära och tro afgifven.

Mot det afgifna förslaget i öfrigt får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande framställa följande anmärkningar:

Den uti § 9 mom. 3 omförmälda inkomst torde böra, *likasom all annan inkomst*, taxeras efter hvad den under nästföregångna året utgjort. Annan grund för inkomstens beräkning kan icke blifva pålitlig, och lära taxeringsmännen icke heller vara i tillfälle att den annorlunda bedöma. 2:dra och 3:dje punkterna af det föreslagna momentet böra i följd häraf utgå.

Stadgandet i 11 §, att fabriksidkares, handlandes samt annan yrkes- och näringsidkares bevillning för inkomst af kapital och arbete skall påföras der fabriken är belägen eller handeln, yrket eller näringen hufvudsakligen, å en eller flera orter, idkas, lemnar en högst otillfredsställande upplysning, hvarest beskattningen bör ske, enär en handelsrörelse, ett yrke eller en näring väl ej *hufvudsakligen* kan på mer än ett ställe bedrifvas. Bestämmelsen »å en eller flera orter» synes böra uteslutas.

De uti 14, 15 och 16 §§ till afgifvande föreskrifna uppgifter torde, om sjelfdeklaration anbefalles, blifva onödiga, hvadan stadgandena i dessa §§ kunna ur författningen uteslutas. Den skattskyldige kan och bör sjelf meddela uppgift om hvad i dessa §§ omförmäles.

Af sådan orsak kunna ock 17 och 18 §§ uteslutas, med undantag af sista punkten i 3 mom. af 18 §.

Det uti 19 § lemnade stadgande derom, att hvar och en skattskyldig må ega att meddela upplysning om sina inkomsters

och tillgångars verkliga belopp, torde böra förändras derhän, att hvar och en skattskyldig skall vara pligtig att en sådan uppgift aflemna, och bör stadgande om ansvar för underlåtenhet i §:en intagas.

Uti 21 § föreskrifves, att om två eller flere kommuner äro förenade till ett beredningsdistrikt, skall för hvarje kommun väljas en eller två ledamöter i beredningen, men om sockendelar, hörande till olika härad, förenas med annat beredningsdistrikt, saknas stadgande, huru i så fall bör förfaras. En föreskrift härom torde böra i §:en inflyta.

Uti 25 § stadgas, att vederbörande tjenstemän böra inom Mars månads utgång, vid bot af tre kronor för hvarje öfverskjutande dag, hafva till bevillningsberedningens ordförande aflemnat mantals- och taxeringslängden för året, sedan densamma, hvad mantalslängden angår, blifvit i föreskrifven tid och ordning granskad. Då, enligt Kongl. förordningen angående mantals- och skattskrifningars förrättande af den 20 Juli 1861, mantalslängden skall till vederbörande pastor aflemnas inom slutet af Mars månad för att uti utlysande stämma, som ovilkorligen skall hållas under förra hälften af April månad, granskas, så torde den uti §:en bestämda tid för längdens aflemnande till beredningens ordförande böra förändras.

Den i §:en omnämnda förenade mantals- och taxeringslängden, hvartill formulär blifvit förslaget bifogad, skulle nog kunna vara önskvärd med afseende på minskningen i de nu brukliga längdernas sammanlagda omfång; men om vid tryckningen af blanketterna till den nya längden icke nödig omsorg användes, likasom vid inbindningen af densamma, kunna vid begagnandet i och för debiteringsarbetet så stora svårigheter uppstå, att det i och för sig ansträngande arbetet vållas olägenheter och tidsödande omgångar, hvilka med de nu brukliga längderna undvikas.

Uti 36 § bestämmes, att vid val till ledamöter i taxeringsnämnden bör tillses att, så vidt möjligt är, så väl fastighetsegare som näringsidkare och löntagare komma att i nämnden ega säte och stämma. Om detta stadgande skall få någon verklig bety-

delse, måste detsamma vara ovilkorligt affattadt, och verksam påföljd för öfverträdandet påbjuden.

Uti 49 § stadgas, att bland ledamöterna i pröfningsnämnden minst hälften skola vara egare af fast egendom, och att nämndens ledamöter böra så utses, att nämnden, så vidt förhållandena medgifva, kommer att utgöras af ett efter beskattningens belopp och mängden af de skattskyldige skäligen lämpadt antal dels näringsidkare och dels löntagare. Något skäl, hvarför halfva antalet af nämndens ledamöter skola vara egare af fast egendom, har icke blifvit i motiven till förslaget anfördt. Nuvarande bestämmelsen synes icke vara tillfyllestgörande för att stadgandet skall qvarstå. Inom detta län utgör fastighetsbevillningen under år 1880 omkring 44,000 kronor, och inkomstbevillningen omkring 70,000 kronor. Stadgandets förändring i enlighet med 36 §, angående utväljandet af ledamöter i taxeringsnämnden, synes vara lämplig.

Uti 53 § föreskrifves såsom skyldighet för kronans vederbörande ombud att närvara vid pröfningsnämnden och, *efter sorgfällig beredning*, göra de anmärkningar och framställningar, hvartill han för iakttagande af kronans rätt finner sig ega anledning. Om, såsom förslaget i 48 § föreskrifver, pröfningsnämnden skall under Augusti månad sammanträda, kommer tid till denna kronoombudets sorgfälliga beredning att saknas, enär taxeringsnämndernas protokoll och längder först vid sista veckan af Juli månad skola, enligt förslagets 46 §, till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande aflemnas. Är granskning af taxeringshandlingarne verkligen afsedd att ske af kronans ombud, lärer pröfningsnämndens sammanträde först kunna utsättas att hållas under September månad.

Den i 56 § 1 mom. bestämda tid för aflemnande af pröfningsnämndens protokoll torde, i fall pröfningsnämndens sammanträde utsättes under September månad, utsträckas till Oktober månads utgång.

De i 56 § 3 mom. och 57 § bestämda tider, inom hvilka vederbörande tjenstemän skola till kommunalstämmas ordförande

och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande aflemna afskrifter af mantals- och taxeringslängder med deri af pröfningsnämnden beslutade ändringar samt taxeringsnämndens protokoll, måste antagas vara utsatta utan beräkning af de öfriga göromål, som under tiden tillkomma ifrågavarande tjenstemän, såsom debitering af årets utskylder, hvilka jemte mantalsskrifningsförrättningarne utan uppehåll, åtminstone i de större fögderierna, pågå under årets tre sista månader. En förändring i tidsbestämmelsen synes vara af behofvet högeligen påkallad.

61 § bestämmer, att klagan öfver pröfningsnämndens beslut skall till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ingifvas före den 15 nästa November månad. Denna besvärstid torde vara allt för kort beräknad och lärer utan olägenhet kunna utsträckas åtminstone till utgången af November månad.

Örebro slott i Landskontoret den 24 Januari 1882.

På Landshöfdingeembetets vägnar:

J. O. Högström. *Aug. Helling.*

19:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vestmanlands län.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Öfver den af Eders Kongl. Maj:t tillsatta Skattereglerings-komiténs den 17 Augusti nästlidet år afgifna förslag till förordning angående bevillning af fastighet och af inkomst får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig underdånigst utlåta.

Lika sant som det är, att nu gällande bevillningsförordning tarfvar väsentliga förbättringar till befordrande af en rättvis beskattning, lika visst är det ock, att sådana förbättringar icke kunna blifva tillfyllestgörande, derest icke alla de faktorer, som dervid

böra tagas i betraktande, kunnat varda tillgängliga, eller hunnit fullständigt utrönas och begrundas, eller alls icke vinna afseende.

Komitén har sjelf framhållit, att behandlingen af bevillningsfrågorna måst företagas, innan öfriga delar af skattesystemet hunnit utgöra föremål för komiténs beslut, och att af denna orsak komitén måst gå till det nu föreliggande förslagsarbetet under förutsättning, dels »att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda afskrifna», dels »att det samband, som nu förefinnes mellan bevillningen och den kommunala beskattningen, icke lärer kunna undvikas».

Förstnämnda förutsättning har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande funnit vara obefogad, enär den genom chefens för Kongl. Finansdepartementet skrifvelse den 8 Mars nästlidet år komitén gifna särskilda nådiga befallning gälde förbättring af nuvarande bevillningsförordning — naturligtvis med hänsyn till nuvarande förhållanden; och den andra förutsättningen förefaller Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande såsom en hämsko på komiténs åtgöranden i principielt och följdrigtigt hänseende, hvarföre ock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i fråga om beskaffenheten och befogenheten af dessa förutsättningar helt och hållet instämmer i de af reservanten Hedin derom uttalade åsigter, hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i afseende på den sistnämnda förutsättningen anser fråga väl kunna blifva, huru vida icke klokt och praktiskt vore att i första rummet bestämma grunderna för den kommunala beskattningen och derefter i andra rummet taga i tu med statsskattesystemets bestämmande och ordnande.

Emellertid har, i följd af så väl dessa förutsättningar som bristande tid och utredning, inträffat, att komitén i sitt bevillningsförordningsförslag hvarken åstadkommit något på en gång rationelt och praktiskt skattesystem eller kunnat följdrigtigt genomföra de blandade principer, som deri innefattas.

De egentliga förändringar, som af komitén föreslagits beträffande art. II i bevillningsförordningen äro, att såsom grund-

sats uttalats, att jordbruksidkaren har att utgöra bevillning ej allenast för den inkomst det i fastigheten nedlagda kapitalet antages lemna, utan äfven för den inkomst han erhåller af sitt arbete och af det kapital, som han, utom det i fastigheten nedlagda, på sjelfva jordbruket användt, hvilka båda slag af inkomster förut lemnats obeskattade, likasom att man ansett sig böra höja bevillningen af jordbruksfastighet från 3 öre till 5 öre för hvarje 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde, eller, hvilket är detsamma, förhöjt beräkningen af detta slags fastighetsafkastning till 5 procent i stället för 3 procent, hvilket, för att nyttja komiténs egna ord, innebär »jordbruksfastighets likställighet ur bevillningssynpunkt med annan fastighet och jordbruksnäringens införande i kretsen af de yrken, för hvilkas behållna afkastning en inkomstbevillning skall erläggas», samt inrättandet af en öfverskattenämnd utan appell i stället för instanserna Kammarrätten och Kongl. Maj:t.

För öfrigt utvisar komiténs förslag en så konservativ ståndpunkt, att man vore frestad anse komitén mera haft till syfte att göra ändringarne så litet känbara som möjligt än att, för vinnande af rättvisa och billighet i beskattningen, vidtaga verksamma åtgärder.

Komitén medgifver väl, att en ren inkomstskatt vunnit erkännande, om ock i praktiken förenad med svårigheter, men vill ej här i landet tillråda densammas införande, förnämligast »emedan det stora flertalet jordbruksidkare antagligen icke äro i tillfälle att på grund af en ordnad bokföring sjelfva med någorlunda säkerhet öfverskåda beloppet af sina verkliga inkomster»; och af sådana skäl har komitén i sitt förslag bibehållit den svenska bevillningens dubbelkarakter af blandad fastighets- och inkomstskatt — ett förhållande, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser innefatta ett stort misstag, grundadt på ohållbara skäl, ty lika väl som jordbruksidkare enligt komiténs förslag kan taxeras till inkomstbevillning för det belopp, hvarmed hans inkomst och förmån af jordbruksfastighet öfverstiger vissa procent å fastighetens

värde, lika väl kan sådan bevillning påföras sammanlagda beloppet af denna inkomst och afkastningsprocenten från fastighetsvärdet.

Mycket trassel och många ojemnheter hade undvikits, om komitén tagit steget fullt ut till en ren inkomstskatts införande, i stället för det inkonseqventa bibehållandet af fastighetsegarens undantagsställning i bevillningshänseende.

Då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande omfattar denna åsigt, finner sig ock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande manad att, till vinnande af trygghet både för statsinkomsternas upprätthållande och skattens rättvisa fördelning, hylla och gifva företräde åt de yrkanden, som inom komitén gjorts *om* olika beskattning af olika slags inkomst, efter de beskattades olika skatteförmåga samt inkomstens påräknelighet och varaktighet, i sammanhang hvarmed Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser sig böra lifligt tillstyrka införandet af en progressiv beskattning, ty på intet annat sätt torde rättvisa och billighet kunna uppnås; *om* de skattskyldiges förpligtande, i stället för blotta tillåtelse enligt förslagets § 19, till sjelfdeklaration angående beloppet af sina inkomster, i hvilka omständigheter reservanten Hedin synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hafva klart framstält de sundaste åsigterna, ty vill man en sak, måste man ock vilja medlen, och en obligatorisk sjelfdeklaration skall säkerligen blifva en icke mindre verksam edukation till medborgerlig dygd i beskattningsväg, än kommunallagarne varit det till medborgerligt intresse i andra hänseenden; *om* åtgärder för beredande af större ansvarighet hos taxeringsmyndigheterna, hvarom reservanten Rydins yrkanden förtjena afseende — desto vigtigare som vårdslöshet och slapphet i taxeringsförrättningarne hafva att uppbära skulden för en icke ringa del af den misstro, som råder mot bevillningsförordningens skattesystem; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, under uttalande af sitt ogillande utaf så väl komiténs motiv och förslag om öfverskattenämnden, som ordförandens och ledamoten Hedins reservationsförslag derom, anser sig i både statens och de skattskyldiges väl förstådda intresse,

samt på grunder, som af reservanten Rydin framhållits, böra underdånigst afstyrka hvarje rubbning i nu gällande instansordning uti bevillningsmål.

Sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda i underdånighet framstält sin ståndpunkt i fråga om grunderna för en rättvis direkt beskattnings åstadkommande, kan här icke vara nödigt att i detalj granska de af komitén föreslagna redaktionsförändringar, hvadan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med förbigående af dessa, inskränker sig till en underdånig hemställan, att komiténs nu föreliggande arbete måtte, såsom i högsta grad bristfälligt och omoget, lemnas utan afseende; och att den tidpunkt måtte afvaktas, då komitén till äfventyrs, efter den henne ålagda utredning af alla våra skatteförhållanden samt jemförelse af de olika skattebidragens belopp sins emellan, kan varda i tillfälle att medelst ett klart genomtänkt och fullt konseqvent bevillningsförordningsförslag inlägga slutstenen i det reformationsarbete, som blifvit henne anförtrodt.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärdar,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåte

REINHOLD CHARPENTIER.

L. W. Ahlm.

Vesterås slott i Landskontoret den 30 Januari 1882.

20:de. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Kopparbergs län.

Underdånigt memorial.

Enligt Kongl. Kammarrättens på Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning grundade och Länsstyrelsen i skrifvelse den 28 Oktober sistlidet år meddelade föreskrift, får Länsstyrelsen härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver den utaf Eders Kongl. Maj:t tillsatta Skattereglerings komités underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Till en början har Länsstyrelsen funnit det anmärkningsvärdt, att komitén hvarken uti den underdåniga skrifvelse, med hvilken komitén till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnat ofvanberörda förslag till bevillningsförordning, eller uti motiveringen till samma förslag ens antydt innehållet af Eders Kongl. Maj:ts, i öfverensstämmelse med Riksdagens underdåniga skrifvelse i ämnet den 19 Maj 1879, komitén nådigst lemnade uppdrag, än mindre närmare redogjort för komiténs uppfattning beträffande omfånget och beskaffenheten af samma uppdrag, utan i detta hänseende hufvudsakligen inskränkt sig till att uti sin förberörda skrifvelse angifva grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärets afskrifning samt bibehållandet af sambandet emellan bevillningen och den kommunala beskattningen såsom de båda förutsättningar, på hvilka komitén ansett sig böra grunda sitt arbete.

Det knapphändiga sätt, på hvilket komitén sålunda antydt sin uppfattning af den komitén förelagda uppgiften, måste medföra, bland andra, äfven den olägenheten, att man vid granskning af komiténs förslag stannar i förlägenhet om den rätta utgångspunkten, då nemligen den måttstock, efter hvilken förslaget bör bedömas, måste blifva väsentligen olika, allt efter som man tänker sig att det ingått i komiterades afsigt att bibehålla bevillningens nuvarande ställning inom skattesystemet, såsom endast

utgörande en supplementarskatt, eller ock att komitén verkligen åsyftat att ordna den nya bevillningen på en så omfattande grundval, att densamma egde både tillräcklig *fasthet* för att bereda statsverket ersättning för den förlust, som genom afskrifningen uppstår, jemte erforderliga tillgångar för åstadkommande af ett förstärkt nationalförsvar, och derjemte tillräcklig *tänjbarhet* för att under brydsamma ekonomiska och politiska förhållanden kunna till statsbehofvens fyllande mångdubblas utan att förlora sin inkomstbringande förmåga, eller ojemnt trycka på de skattskyldige. Billigheten fordrar dock det erkännande att, för så vidt innehållet af Riksdagens ofvanberörda skrifvelse bort vara normerande för komiténs uppfattning af sitt uppdrag, komitén väl kunnat ega grundad anledning till tvekan, huru samma uppdrag rätteligen borde förstås. Uti nyssnämnda skrifvelse åberopas nemligen dels Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 Maj 1873, angående åtgärder till åstadkommande af ny härordning samt afskrifning af rustnings- och roteringsbesvären jemte grundskatterna, på vilkor att jordbruksfastighet åsattes bevillning efter samma grunder, som gälla för all annan fastighet; och dels Eders Kongl. Maj:ts den 22 Juli 1875 åt den så kallade Förberedande Skattekomitén nådigst gifna uppdrag att, *såsom förberedelser för en framdeles sammanträdande komités arbeten*, »verkställa de undersökningar och uppgöra de förslag, hvilka kunde finnas behöfliga, såsom förberedelse för utredandet af frågan, på hvad sätt och i hvilken ordning, under förutsättning att de nu af fastigheter utgående rustnings- och roteringsbesvären samt grundskatter successivt minskades, för att slutligen upphöra, ersättning för de statsverket genom dem tillflytande inkomster kunde vara att säkert påräkna, på samma gång som tillgångar derutöfver bereddes för de statsutgifter, hvilka funnos erforderliga för successiva genomförandet och upprätthållandet af en härordning, byggd på grundvalen af de i nådiga propositionen till Riksdagen af den 16 Januari 1875 innefattade bestämmelser». Vidare, och beträffande omfånget och beskaffenheten af det uppdrag, som borde lemnas åt Skattereglerings-

komitén, uttalar Riksdagen den åsigt, att komitén borde dels verkställa en fullständig utredning af *alla* skatteförhållanden i riket samt jemföra de olika skattebidragens belopp sins emellan, dels ock uppgöra förslag till en derpå grundad rättvis fördelning af skattebördorna. Det kan ej förnekas, att, om också, beträffande *omfånget* af komiténs uppdrag, någon skiljaktighet i uppfattningen inom komitén svårligen kunnat göra sig gällande, efter som Riksdagen med tydliga ord angifvit, att komiténs utredning borde afse *alla* skatteförhållanden i riket samt en jemförelse af de olika skattebidragens belopp sins emellan, en sådan skiljaktighet i uppfattningen i fråga om uppdragets *beskaffenhet* så mycket lättare kan förklaras, då nemligen Riksdagen — utan att närmare antyda vare sig huru vida skattereformen borde inskränka sig till beredandet af den i 1873 års skrifvelse antydda likställighet i bevillningshänseende emellan jordbruksfastighet eller gå i den åt Förberedande Skattekomitén anvisade rigtning till åstadkommande af en omfattande finansplan för att åt statsverket bereda nya, af den ifrågasatta afskrifningen och härorganisationen påkallade tillgångar — endast i allmänna ordalag angifver, att komiterades förslag borde åsyfta »en på föregående utredning grundad rättvis fördelning af skattebördorna», en anvisning, hvilken naturligtvis kan uppfattas och, såsom det visat sig inom komitén, jemväl blifvit uppfattad på olika sätt, i det att komiténs flertal hufvudsakligen anslutit sig till den begränsning af skattereformen, som i 1873 års skrifvelse finnes antydd, under det att några reservanter, hvaribland företrädesvis ledamoten af Riksdagens Andra Kammare A. Hedin samt Professor H. L. Rydin äfvensom i viss mån Skatteregleringskomiténs ordförande synas hafva fattat komiténs uppgift i det vidsträcktare syfte, som för Förberedande Skatteregleringskomiténs verksamhet blifvit af Eders Kongl. Maj:t bestämdt.

Att den åsigt, beträffande åskådningssättet hos komiténs flertal, som Länsstyrelsen nu framhållit, måste vara rigtig, bekräftas af komiténs egna ord, pag. 72, uti den »allmänna motiveringen,»

hvarest komitén förklarar, att »jordbruksfastighets likställighet ur bevillningssynpunkt med annan fastighet, och jordbruksnäringens införande i kretsen af de yrken, för hvilkas behållna afkastning en inkomstbevillning skall erläggas, äro i den afdelning af bevillningsförordningen, som inrymmer sjelfva skattelagen, de båda hufvudsakliga förändringar, som komiténs förslag innehåller»; och förgäfves skall man vare sig i komiténs förslag eller uti motiveringen leta efter någon enda bestämmelse eller något enda yttrande, som tyder derpå att komitén — såsom reservanten Hedin likväl antagit — skulle ansett sig »genom det framlagda förslaget till bevillningsstadga hafva på de samhällsmedlemmar, som, under förutsättning af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärets efterskänkande, skola varda befriade från en skattebörda om 10,000,000 kronor, lagt en börda i annan form, den der i åtminstone nämnvärd mån motsvarar den tillämnade lättnaden och i någon grad kan mildra förhatligheten af en åtgärd, hvilken till förmån för dem, som nu utgöra grundskatter samt rustnings- och roteringsskyldighet, skulle ålägga andra samhällsklasser nya bördor». Lika litet kan Länsstyrelsen förstå, hvarifrån Professor Rydin i sin reservation, pag. 192, hemtat stödet för sitt antagande, att komiterades flertal skulle hafva varit lifvadt af »sangviniska förhoppningar» i fråga om förslagets inkomstbringande förmåga. Möjligt är visserligen, att under öfverläggningarne inom komitén nyssnämnde reservanter kunnat erhålla det intryck, att komitémajoriteten varit ledd af sådana afsigter och förhoppningar, som reservanterna antydt, men säkert är å andra sidan att, såsom Länsstyrelsen nyss anmärkt, icke ett spår deraf röjes uti komiténs förslag och betänkande. Att tillägga komitémajoriteten dylika afsigter och förhoppningar skulle, enligt Länsstyrelsens förmenande, visserligen innebära ett erkännande af dess goda vilja, men på samma gång ett förnekande af dess skarpsinnighet. Komitémajoriteten har också sjelf inlagt den kraftigaste protest emot ett sådant antagande. Ty väl är det sant, att komitén, pag. 70 i den »allmänna motiveringen», förklarar att »det

väl torde låta sig göra att äfven vid de ändrade skattesatser och öfriga stadganden, hvarigenom komiterades förslag skiljer sig från den hittills gällande bevillningsstadga, verkställa ett öfverslag af den nya bevillningsförordningens inbringande förmåga» — *men*, så vidt Länsstyrelsen förstår, i rak strid med detta antagande, yttrar sig sedermera komitén i den »speciela motiveringen» vid § 71 på följande sätt: »Det har tillsvidare för komitén varit omöjligt att med någon högre grad af sannolikhet utreda, huruvida allmänna bevillningens afkastning under tillämpning af de i denna förordning föreslagna nya bestämmelser må kunna tänkas i betydligare mån blifva ökad eller minskad»; och komitén motiverar i fortsättningen samma åsigt. Här befinner man sig visserligen i ett dilemma, i det att komitén på förra stället synes antaga, men på senare stället förneka möjligheten af ett öfverslag af den nya bevillningsförordningens inbringande förmåga, men då komiténs tvifvel i betänkandet uttalas *senare* än förhoppningen, och detta tvifvel dessutom blifvit på ett fullständigt sätt motiveradt, så måste man antaga, att komitén slutligen kommit till insigt deruti, att hvarje försök att bilda sig en öfvertygelse om förslagets inbringande förmåga måste misslyckas. Men *om* så är förhållandet, *om* komitén sålunda nödgats antaga möjligheten att bevillningens afkastning, under tillämpning af de nya bestämmelserna, kunde komma att *i betydligare mån blifva minskad*, huru är det då tänkbart att kunna tillägga komitémajoriteten den afsigten att vid förslagets utarbetande hafva åsyftat att bereda ens någon kompensation för de afskrifna grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesväret, än mindre ökade tillgångar för stärkandet af vårt nationalförsvar; och helt visst har också komitén haft goda skäl för att antaga möjligheten deraf, att bevillningens afkastning kunde, under tillämpning af komiterades förslag, blifva minskad. Detta visar sig bäst af hvad komitén anfört, pag. 86, i den »speciela motiveringen». Här framhållas nemligen åtskilliga faktorer, såsom bidragande dels till att höja och dels till att sänka bevillningens afkastning. I förra hänseendet erinras om det genom

grundskatternas och indelningsverkets aflyftande stegrade taxeringsvärdet å jordbruksfastigheten, om jordbruksfastighetens likställighet ur bevillningssynpunkt med annan fastighet, och om den nya inkomstbevillningen af jordbruksnäringen. I senare hänseendet åter fäster komitén uppmärksamheten å den sänkning i jordbruksfastighetstaxeringsvärdet, som kan uppkomma genom den särskilda uppskattningen utaf skog och torfmosse, samt på vanskligheten att afgöra, huru vida denna sänkning kan komma att till fullo uppvägas genom inkomstbevillningen för afverkningen; likasom komitén anmärker svårigheten att beräkna, hvilket inflytande det höjda existensminimum och de ökade lindringarne kunna komma att utöfva på inkomstbevillningens afkastning.

Hvad nu först angår den bebådade förhöjningen i taxeringsvärdet å jordbruksfastigheterna, hvilken förmenas blifva »högst betydlig», så synas några oöfvervinneliga svårigheter icke möta att åtminstone i detta hänseende med temlig visshet göra ett öfverslag af förslagets verkningar. Under förutsättning nemligen, att afskrifningen af grundskatterna och roterings- och rustningsbesväret *på en gång* verkställes, och således under den för fastighetsvärdets stegring förmånligaste förutsättning, så är det ju naturligt, att i alla händelser det förutvarande taxeringsvärdet å jordbruksfastigheten icke lärer kunna höjas med högre belopp än hvad som motsvarar det kapitaliserade värdet af afskrifningsbeloppet. För att ådagalägga, huru resultatet i detta hänseende och med hänsyn till nu bestående förhållanden skulle utfalla inom detta län, får Länsstyrelsen upplysa, att samtliga jordbruksfastigheter inom länet, enligt den senast verkstälda uppskattningen, innehafva ett taxeringsvärde af tillhopa 66,822,219 kronor; att den deraf utgående bevillningen utgör 20,040 kronor, samt att, enligt 1880 års jordebokssumma, den jordbruksfastigheterna åbelöpande grundräntan uppgick till 175,586 kronor, samt kronotionde till 64,222 kronor, hvadan, och då roteringskostnaderna för 1,197 rotar kunna antagas uppgå till omkring 150 kronor pr rote eller tillhopa 179,550 kronor, värdet af grundskatter och roterings-

kostnaden kan anses inom detta län utgöra 419,358 kronor årligen. Om nu detta sistnämnda belopp kapitaliseras efter fem procent, så skulle grundskatternas och indelningsverkets kapitalvärde inom länet uppgå till 8,387,160 kronor. Om vidare jordbruksfastigheternas nuvarande taxeringsvärde sammanlägges med grundskatternas och indelningsverkets nyssnämnda kapitalvärden, så uppkommer en summa af 75,209,379 kronor, hvilken, efter en beräkning af 5 öre för 100 kronor af taxeringsvärdet, skulle lemna en fastighetsbevillning, uppgående till 37,604 kronor och således öfverstigande den nuvarande fastighetsbevillningen med endast 17,564 kronor, hvilket sistnämnda belopp alltså här i länet skulle representera den »väsentliga höjning» af fastighetsbevillningen utöfver det nuvarande måttet, som i bästa fall skulle blifva en följd af komiténs förslag, under det att genom den så kallade likställighetens införande jordbruksfastigheterna skulle göra en vinst af icke mindre än 401,794 kronor årligen.

Hvad åter beträffar den ökade inkomst, som borde vinnas genom den föreslagna inkomstbevillningen af jordbruksnäringen, så har Professor Rydin uti sin reservation, pag. 121 och 122, på ett oförtydbart sätt ådagalagt, att fastighetens värde i allmänhet måste öfverstiga 16,000 kronor för att någon inkomstbevillning, vare sig af egare eller arrendator, skall komma i fråga att utgöras för inkomst af jordbruk, äfvensom att inkomstbevillningen af jordbruksnäringen i hela landet knappt torde komma att uppgå till 100,000 kronor, eller till ett belopp, »som icke ens är tillräckligt att ersätta den inkomstminskning, som blir en följd af höjning af existensminimum från 400 till 500 kronor, och det afdrag, som får ske å den lägre inkomsten intill 2,000 kronor», dervid Professor Rydin kunnat ytterligare tillägga den säkerligen ganska dryga kostnaden för den föreslagna öfverskattenämnden. För att gifva ett ungefärligt begrepp om, huru vida »jordbruksnäringens införande i kretsen af de yrken, för hvilkas behållna afkastning en inkomstbevillning skall erläggas», skulle inom detta län kunna tillföra statsverket någon inkomst af nämnvärd be-

tydelse, tillåter sig Länsstyrelsen erinra derom, att antalet sjelfständiga brukningsdelar inom länet, med ledning af de till senaste femårsberättelsen inkomna uppgifter, torde kunna antagas uppgå till omkring 29,000. Om nu man ville förutsätta, att alla dessa brukningsdelar vore jemgoda och taxerade till lika belopp, så skulle, under förutsättning tillika att sammanlagda taxeringsvärdet för alla jordbruksfastigheterna i länet uppginge till det här ofvan angifna högsta belopp, 75,209,379 kronor, medeltalet af taxeringsvärdet å hvarje brukningsdel utgöra 2,593 kronor, hvadan alltså, enligt den utaf Professor Rydin verkstälda beräkning, någon bevillningsinkomst från jordbruksnäringen icke skulle ifrågakomma. Nu är det visserligen sant, att icke alla brukningsdelar äro så små, som här ofvan blifvit förutsatt, utan en del större och en del mindre, men lika visst är också, att endast jemförelsevis få fastigheter här i länet äro taxerade så högt som till 16,000 kronor, i följd hvaraf med all säkerhet kan beräknas, att inkomstbevillningen för jordbruksnäringen skulle komma att inskränka sig till en ren obetydlighet.

I betraktande af den jemförelsevis ringa *förhöjning* uti inkomsten från bevillningen, som, efter hvad här ofvan visats, komiténs förslag erbjuder dels genom en något ökad fastighetsbevillning och dels genom en med all sannolikhet obetydlig inkomstbevillning för jordbruksnäringen, lärer man icke kunna undertrycka den farhågan att, om å andra sidan frånräknas den *nedsättning* uti inkomsten från bevillningen, som, efter hvad komitén sjelf medgifvit, kan blifva en följd dels af taxeringsvärdets sänkning genom de föreslagna stadgandena rörande särskild uppskattning af skog och torfmosse och dels af bestämmelserna om det höjda existensminimum och de ökade lindringarne, resultatet af komiténs förslag i det hela skall i finansielt hänseende utfalla så otillfredsställande, att komitén, såsom också skett, haft allt skäl att antaga möjligheten deraf, att förslaget i sin tillämpning kunde komma att gifva statsverket en *mindre* afkastning, än den som nu från bevillningen upphemtas. Men dermed är också förslagets

dom gifven, enär blott påvisandet af en sådan möjlighet lärer vara tillräckligt för att ådagalägga oantagligheten af ett förslag, som sålunda helt och hållet hvilar på den förutsättning, att den ökade beskattning, som bortskänkandet af en statsinkomst på omkring 10,000,000 årligen och förhöjda anslag till försvarsverket oundgängligen kräfva, skall uttagas på den indirekta beskattningens väg. Orättvisan, osäkerheten och den politiska vådan uti ett sådant förslag har Professor Rydin i sin reservation på ett så slående sätt framhållit, att Länsstyrelsen icke har något att derutöfver tillägga, och Länsstyrelsen ansluter sig jemväl i allo till Professor Rydins yrkande att, om grundskatter och indelningsverk skola afskrifvas, så måste i sammanhang dermed genom *lag* bestämmas, huruledes den genom den fortgående afskrifningen sig städse ökande statsbristen skall fyllas genom direkt beskattning, innefattande både *fastighetsskatt* och *inkomstskatt*, samt till beloppet så afpassad, att denna beskattning betäcker både den genom afskrifningen uppkommande statsbristen och den vanliga statsfyllnadssumman.

Men — förutom det nu anmärkta hufvudfelet — lider i Länsstyrelsens tanke komiténs förslag jemväl af flere andra väsentliga fel, hvilka mer eller mindre omedelbart hafva sin grund uti den trånga begränsning, den till sin natur likväl så omfattande reformfrågan erhållit derigenom, att komitén — utan att akta på den bjudande nödvändigheten att vid en revision af den nuvarande bevillningsförordningen söka afhjelpa dess många, allmänt öfverklagade och af reservanterna Hedin och Rydin klart framhållna brister, beträffande dels grunderna för inkomstbevillningens utgörande och för beräkning af den beskattbara inkomsten, dels beskaffenheten af sjelfva uppskattningen och de upplysningar, som till vägledning dervid erhållas, och dels beskattningsmyndigheternas sammansättning och verksamhet — inskränkt sitt åtgörande till att endast föreslå jordbruksfastighetens likställighet med annan fastighet, samt jordbruksnäringens beskattning såsom annan rörelse. Den skefva rigtning, som förslaget härigenom erhållit, har ytter-

ligare befordrats genom den för komiténs arbete bestämmande förutsättningen, att sambandet emellan bevillningen och den kommunala beskattningen borde upprätthållas, ett samband, som komitén desto hellre bort söka upplösa, som komitén sjelf medgifvit olägenheten af det nuvarande förhållandet genom förklarandet, »att, vid hvarje ifrågasatt vigtigare afsteg från nuvarande bevillningsstadgan, det snart visade sig att tanken på en tillämnad åtgärds verkningar med hänsyn till den kommunala beskattningen i någon mån utöfvade inflytande på komiténs beslut i fråga om bevillningen till staten». Visserligen uppgifver komitén sig hafva »noggrant öfvervägt möjligheten att göra nyssnämnda båda skattearter oberoende af hvarandra», men man lemnas helt och hållet i okunnighet om *skälen,* hvarföre komitén öfvergifvit ett sådant försök.

Såsom en följd af hvad Länsstyrelsen nu anfört, instämmer Länsstyrelsen i allt väsentligt uti de anmärkningar, ofvannämnde båda reservanter framstält dels i fråga om ohållbarheten af komiténs utgångspunkter vid förslagets utarbetande, dels den lika beskattningen af olika slags inkomstkällor, samt dels befrielsen från sjeldeklaration; likasom också, beträffande särskildt den föreslagna invecklade och i öfrigt opraktiska beskattningen af inkomst utaf jordbruksrörelsen, Länsstyrelsen i allo biträder hvad komiténs ordförande härom i sin reservation anfört.

Hvad vidare den föreslagna *öfverskattenämnden* angår, så följer redan af de anmärkningar emot förslaget, som Länsstyrelsen här ofvan framstält, att Länsstyrelsen icke heller i denna del kan gilla detsamma. Garantierna för en »rättvis och jemlik» beskattning genom bevillningen — för uppnående hvaraf ju öfverskattenämnden egentligen borde bildas — måste nemligen förnämligast sökas dels uti *rättvisa beskattningsgrunder*, dels uti ett hufvudsakligen *på sjelfdeklarationens princip ordnadt uppskattningssätt* och dels uti en lika mycket till skydd för statens som för den skattskyldiges berättigade intressen noga afvägd *sammansättning af de underordnade beskattningsmyndigheterna*, hvadan, då nyssnämnda förutsättningar för en god underbyggnad saknas, såsom

händelsen är med komiténs förslag, en rättvis och jemlik beskattning näppeligen lärer kunna åstadkommas genom någon som helst öfverbyggnad, vore än denna på det mest ändamålsenliga sätt inrättad, hvilket åter *icke* är händelsen med komiténs öfverskattenämnd. Ty härom gäller i främsta rummet, hvad också Professor Rydin anmärkt, att »huru man än må ordna uppskattningen, så kommer man till en punkt, der de folkvalda, oansvariga nämndernas befattning med taxering upphör och der en ansvarig dömande offentlig myndighet måste anlitas», så vida rättssäkerheten skall kunna upprätthållas. Dessutom synes i hvarje fall den invändningen hafva goda skäl för sig, att det i principielt hänseende måste vara betänkligt att låta samma representation, som stiftat bevillningslagen, genom delegerade sjelf tillämpa densamma. Allra minst lärer en dylik anordning vara tillrådlig under vårt nuvarande statsskick, då just den samhällsklass, som, efter hvad komiténs ordförande visat, genom antagandet af komiténs förslag, i trots af den proklamerade likställigheten på papperet, likväl i verkligheten så väl omedelbarligen på bevillningens, som medelbarligen och ännu mer på den kommunala beskattningens område, med all sannolikhet skulle komma att gynnas framför öfriga skattskyldiga samhällsmedlemmar — jemväl innehar en predominerande maktställning inom representationen.

Efter de anmärkningar Länsstyrelsen i det föregående framstält emot de allmänna grunder, på hvilka komiténs förslag hvilar, torde det tillåtas Länsstyrelsen att i det följande få vid en och annan af förslagets detaljbestämmelser göra några erinringar, åsyftande att ådagalägga dels obehöfligheten, dels olämpligheten och dels i vissa fall overkställbarheten af dessa bestämmelser.

Sålunda skulle, enligt stadgandet i § 25, häradsskrifvaren, vid bot af 3 kronor för hvarje öfverskjutande dag, inom Mars månads utgång hafva aflemnat mantals- och taxeringslängden för året, sedan densamma, hvad mantalsskrifningen angår, blifvit i föreskrifven tid och ordning granskad jemte dertill hörande, för mantalsskrifningen lemnade uppgifter och handlingar. I Kongl.

Maj:ts nådiga förordning af den 20 Juli 1861 § 10 mom. 2 är föreskrifvet, att mantalslängden äfven skall vid samma tid och bot vara aflemnad till pastor, hvaraf följer, att ofvannämnda granskning af mantalslängden icke kunnat försiggå, innan taxeringslängden, som helt och hållet grundas på mantalslängden, skall vara till beredningens ordförande aflemnad. Här måste alltså samstämmighet åvägabringas, enär det väl lärer vara i sin ordning, att mantalslängderna böra vara af pastor och kommunalstämma granskade och godkända, innan häradsskrifvaren går i författning om taxeringslängdens upprättande, och detta äfven om kombinerad mantals- och taxeringslängd skulle komma att användas. Till den 15 April borde alltså taxeringslängdens aflemnande kunna få anstå, då i alla fall några beredningar icke behöfva hållas förr än i senare hälften af sagde månad, och vanligtvis icke heller kunna afslutas förr än i Maj månad, enär styrelser för verk och inrättningar, bolag m. fl. enligt 16 § icke hafva skyldighet att före April månads utgång aflemna föreskrifna, för beredningen oundgängliga uppgifter. Af dessa allmänna skäl, hvartill för detta län särskildt kommer den omständighet, att uppbördsredogörelsen infaller i medlet af Juni månad, borde tiden för beredningens- och taxeringsförrättningarnes afslutande bestämmas, för de förra till slutet af Maj och för de senare till den 15 Juli. Möjligen skulle väl beredningarne kunna slutas till den 15 Maj, men att medhinna uppbördsredogörelsen och alla taxeringsförrättningarne under Juni månad, torde knappast låta sig göra.

Vidare bör, enligt Länsstyrelsens öfvertygelse, den i 28 § medgifna rättigheten för skattskyldig att hos taxeringsnämnden yrka ändring i bevillningsberednings förslag äfven beträffande annan skattskyldigs bevillning, icke ifrågakomma, enär en sådan klagan, antagligen ofta utgången från afund eller andra oädla bevekelsegrunder, säkerligen skulle alstra mycken split och missämja, under det att vinsten deraf för stat och kommun troligen skulle blifva helt ringa. Något skäl för den föreslagna bestämmelsen har komitén icke anfört, utan förklarar endast, att stadgandet afser

»att fullt tydligt uttala en rättighet, för hvars utöfvande redan den förut gällande ordalydelsen ej lagt något hinder i vägen», hvarjemte komitén förmenar, att »stadgandets befogenhet, särskildt ur synpunkten af den kommunala beskattningen, ligger i öppen dag». Utan att nu vilja tvista med komitén om rätta förståndet af bevillningsförordningens nuvarande bestämmelse i förevarande afseende, hvilket Länsstyrelsen icke anser nödigt för frågans bedömande, ehuru Länsstyrelsen äfven i denna del icke kan biträda komiténs uppfattning, måste Länsstyrelsen deremot för sin del på det bestämdaste bestrida, att stadgandets befogenhet »ligger i öppen dag». Både staten och kommunen bevaka, en hvar genom sina organer, sina af bevillningen beroende intressen, och det är derföre hvarken behöfligt eller behörigt, att den enskilde skattskyldige genom öfverklagande af annan skattskyldigs bevillning i sjelfva verket gör sig till målsman för staten och kommunen, äfven om den enskildes intresse medelbarligen skulle vara beroende af det sätt, på hvilket staten och kommunen bevaka sina intressen, äfven gent emot andra skattskyldiga. Men om sålunda det föreslagna stadgandets ohållbarhet ur principiel synpunkt är påtaglig, så äro äfven i praktiskt hänseende olägenheterna af ett dylikt stadgande icke mindre uppenbara, hvilket bäst visar sig af den orimlighet, till hvilken man måste komma, om man vill draga ut konseqvenserna af stadgandet. Ty *om* någon rättsgrund verkligen kunde åberopas till stöd för den rättighet, som komitén vill inrymma åt hvarje skattskyldig, att hos taxeringsnämnden yrka ändring uti den för annan skattskyldig föreslagna bevillning, så måste deraf följa, att denna rättighet icke bör afklippas hos taxeringsnämnden, utan bör förbehållas den skattskyldige alla instanserna igenom. Huruledes nu komitén tänkt sig den saken, är icke lätt att säga, ty visserligen omnämnes icke uti 51 §, som handlar om sättet för besvärs anförande öfver taxeringsnämndernas beslut hos pröfningsnämnden, med tydliga ord, huru vida skattskyldig skall anses berättigad att öfverklaga äfven annan skattskyldig påförd bevillning, men å andra sidan tillerkännes i samma

§ klagande rättighet att »framställa anmärkningar i anledning af taxeringsnämnds vidtagna åtgärder och beslut» — en bestämmelse, som icke återfinnes i den nu gällande bevillningsförordningen och som derföre tyder derpå, att komitén verkligen velat medgifva klaganden en utsträckt besvärsrätt, äfven beträffande annan skattskyldigs bevillning. Äfven ordalydelsen i 61 §, hvilken angår de former, som böra iakttagas vid besvärs anförande hos öfverskattenämnden, lägger icke hinder i vägen för antagandet, att komitén med sitt förslag åsyftat att bereda skattskyldig rättighet att jemväl i sista instansen fullfölja enahanda besvärstalan. Då man emellertid erinrar sig alla de lättnader vid besvärs anförande, som nu äro och, enligt komiténs förslag, jemväl fortfarande skulle blifva de skattskyldige förunnade, i det att dels besvären få med allmänna posten till vederbörande myndigheter insändas, dels erforderliga utdrag af taxeringslängderna samt beskattningsmyndigheternas protokoll äfvensom alla öfriga handlingar och expeditioner skola besväranden utan lösen tillhandahållas, och dels, i händelse af bifall till besvären, hvad som blifvit för mycket utgifvet skall till klaganden kostnadsfritt utbetalas, så är det lätt att inse, att, om en hvar skattskyldig skulle ega rättighet att genom alla instanserna öfverklaga beslut om annan skattskyldigs bevillning, det endast skulle behöfvas, att t. ex. några få skattskyldiga personer i en församling med stor folkmängd, möjligen ledda af hämdkänsla eller ovilja emot vederbörande tjenstemän och myndigheter eller af okynne och begär att få trakassera, förenade sig om att hvar för sig öfverklaga alla öfriga skattskyldiga församlingsmedlemmars bevillning, då följden deraf skulle blifva den, att först de tjenstemän, hvilka nödgades utskrifva alla de af klagandena reqvirerade utdrag af taxeringslängderna och öfriga handlingar, och sedermera de myndigheter, hvilka skulle handlägga besvären, måste blifva så öfverhopade af göromål, att till slut en fullständig stockning i ärendenas gång måste inträffa. Särskild vore den häradsskrifvare att beklaga, som hade någon ovän i fögderiet, ty denne kunde då, endast genom en enkel an-

mälan att han ämnade anföra besvär, men utan verklig afsigt att fullfölja desamma, år efter år kommendera häradsskrifvaren att tillhandahålla sig fullständiga afskrifter af samtliga taxeringshandlingarne. Det exempel, Länsstyrelsen framhållit, lider visserligen af öfverdrift, men åsyftar också endast att framhålla en öfverdrift å motsatta sidan, enär den af komitén föreslagna bestämmelsen helt visst skulle komma att förorsaka tjenstemännen och myndigheterna ett olidligt besvär, utan motsvarande gagn, vare sig för det allmänna eller den enskilde. Särskildt kunde det väl befaras, att härigenom den påräknade skyndsamheten vid bevillningsfrågornas handläggning hos öfverskattenämnden — hvilken ju utgör ett bland hufvudsyftemålen med denna nya inrättning — skulle komma att lida betydande afbräck.

I 46 § stadgas, att, tre veckor efter det taxeringsförrättningarne inom fögderiet afslutas, taxeringsprotokoll och längder jemte dithörande handlingar skola till Konungens Befallningshafvande insändas. Då nu af 44 och 45 §§ inhemtas, att kronofogden för protokolls uppsättande och justering eger att tillgodonjuta två veckor af sagde tid, återstår för häradsskrifvaren endast en vecka, derunder han skall hinna afsluta alla de vidlyftiga taxeringslängderna, en tid, som i anseende till arbetets omfattning uppenbarligen är alldeles för knappt tilltagen.

Vidare stadgas i 56 § mom. 3 och 57 § mom. 1, att af alla mantals- och taxeringslängder två afskrifter skola göras, den ena till den 15 November och den andra till den derpåföljde 10 Januari. Till belysning, huru vida dessa fordringar äro verkställbara och kunna anses rimliga, torde Länsstyrelsen endast behöfva omnämna, att, enligt vederbörande häradsskrifvares uppgift, årets mantalslängder för Kopparbergs fögderi utgöra 300 ark, hvadan, och då, jemväl enligt häradsskrifvarens antagande, blifvande taxeringslängder föga torde komma att understiga nyssnämnda arktal, det häradsskrifvaren tillämnade arbetet skulle, med tillämpning af komiténs förslag, komma att uppgå för båda exemplaren till öfver — ett tusen ark.

Slutligen får Länsstyrelsen vid 3 § uti instruktionen för taxeringsmyndigheterna anmärka, att, ehuru komitén framlagt sitt förslag endast under antagande att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär skulle komma att afskrifvas, i denna § likväl förutsättes tillvaron af både »grundskatter» och »grundränta» — antagligen ett redaktionsfel, som häntyder på oreflekterad afskrifning efter 6 § i nu gällande instruktion.

Falun i Landskontoret den 8 Mars 1882.

CURRY TREFFENBERG.

Carl Schmidt.

21:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gefleborgs län.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Uti skrifvelse den 28 Oktober nästlidet år har Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt anmodat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver Skatteregleringskomiténs, under den 17 förutgångna Augusti afgifna, underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fastighet och inkomst.

Med anledning häraf får Landshöfdingeembetet underdånigst vid berörda förslag framställa följande.

Komiténs framstälda förslag om sättet för uppskattningen af behållen inkomst af jordbruksnäringen anser Landshöfdingeembetet för sin del möta svårigheter vid tillämpningen och i allt fall icke komma att motsvara det dermed åsyftade ändamålet; och tillåter sig Landshöfdingeembetet i detta hänseende åberopa hvad Herr Grefve De la Gardie uti sin, förslaget bilagda reservation anfört.

§ 10 mom. 1. I fråga om de omständigheter, som skulle berättiga till lindring i beskattningen, torde orden »och dylikt», såsom utan allt tvifvel ledande till besvär och ständiga försök att komma i åtnjutande af sådan lindring, böra utgå.

§ 11. Bevillning af inkomst af kapital och arbete påföres:

— — — — — — — — — — — — — — — —

»hvar och en annan skattskyldig der han är mantalsskrifven.»

Erfarenheten har visat, hvad beträffar Norrland, att vid sågverken derstädes är, för timmerdrifning m. m., större delen af året anställd en stor mängd arbetare, mantalsskrifne inom andra kommuner, än der sågverken äro belägna, och hvilka arbetare vid sågverken åtnjuta en icke obetydlig inkomst. I deras mantalsskrifningsorter äro dessa inkomster, åtminstone till beloppet, okända och blifva således icke der och, på grund af ofvanberörda föreskrift, ej heller der de åtnjutas beskattade.

Till förekommande häraf synes vid denna §, eller, kanske hellre, uti instruktionen för taxeringsmyndigheterna böra införas den bestämmelsen, att om kronoombudet vid taxeringsnämnden anser, att beskattning för inkomst bör ega rum jemväl inom annan, utom distriktet belägen kommun, honom åligger att, i sådant fall, med uppgift om den skattskyldiges uppgifna inkomst och mantalsskrifningsort, anmäla förhållandet hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som torde åligga att lemna erforderligt meddelande till vederbörande beskattningsmyndighet.

§ 27. Bevillningsberedningens protokoll och längder synas böra någon tid före taxeringsnämndens sammanträde tillställas kronoombudet, för att deraf taga del. Att föra protokollet och derjemte fylla sin uppgift som kronoombud, utan förut tagen kännedom om beredningens förslag, är tydligen svårt nog.

Hvad beträffar förslaget i nedannämnde §§, nemligen:

§ 33, att taxeringsnämndernas arbeten skola vara afslutade inom Juni månads utgång;

§ 48, att pröfningsnämnderna skola sammanträda i Augusti månad;

§ 51, att besvären skola vara ingifna inom 8 dagar före nämndens sammanträde;

§ 56, att pröfningsnämndens protokoll och längder skola, inom tre veckor efter nämndens sista sammanträde, vara till vederbörande öfversända; samt

§ 61, att besvär till öfverskattenämnden skola vara till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ingifna före den 15 November, tillåter sig Landshöfdingeembetet erinra, att, äfven om taxeringsnämndernas arbeten kunna vara afslutade inom Juni månad, tidsbestämmelsen i öfrigt synes vara nog knapp, åtminstone med de arbetskrafter, som för närvarande stå till buds.

Hvad beträffar den föreslagna öfverskattenämnden, så, äfven om en sådan nämnds inrättande må anses ändamålsenligt, torde dess befogenhet, åtminstone i afseende å inkomstbevillningen, böra inskränkas derhän, att, sedan densamma blifvit af pröfningsnämnden granskad, dithörande frågor endast genom besvär må komma under denna nämnds handläggning och afgörande.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärda,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

På Landshöfdingeembetets vägnar:

M. Florman. *C. W. Lundberg.*

Gefle slott i Landskontoret den 31 Januari 1882.

22:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesternorrlands län.

Underdånigt memorial.

På anmodan af Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt, får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härmed i underdånighet afgifva utlåtande öfver det af Skattereglerings komitén afgifna underdåniga förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Komitén, som grundat sitt arbete på förutsättningen, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda afskrifna, har såsom en följd deraf föreslagit dels en förhöjning i bevillningen på jordbruksfastigheter, uppgående till 2 öre för hvarje fulla ett hundra kronor af taxeringsvärdet, dels ock bevillning på den behållna inkomsten från dylika fastigheter.

Med antagande, att jordbruksfastigheternas värde i vårt land går till 2,140,000,000 kronor, skulle likväl den föreslagna förhöjningen af bevillningen på dem ej inbringa mer än vid pass 428,000 kronor; och inkomstbevillningen af jordbruksfastigheter torde ej kunna anslås till mer än vid pass 70,000 kronor, hvarigenom således hela förhöjningen belöpte sig till ungefär 500,000 kronor; men då härtill kommer, att existensminimum är förhöjdt från 400 till 500 kronor, och att afdrag får ske för lägre inkomst än 2,000 kronor, under det att sådant afdrag nu får ega rum endast om inkomsten icke öfverstiger 1,800 kronor, så är uppenbart, att den föreslagna, här ifrågavarande förhöjningen icke skall tillföra statsverket ens en half million. Om nu detta belopp skall utgöra enda vederlaget för grundskatterna, hvilka i penningar och naturaprestationer tillföra statsverket omkring 10 millioner årligen, så torde en så betydlig eftergift uteslutande till jordbruksnäringens förmån icke kunna sägas vara med principen om billighet och rättvisa förenlig.

I fråga om sättet för utgörandet af ofvannämnda inkomstbevillning instämmer Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det af komiténs ordförande framstälda förslag om en viss procent af jordbruksfastighetens taxeringsvärde. Komiténs förslag, ehuru principielt rigtigt, torde nemligen i verkligheten vara outförbart, helst de fleste hemmansegare icke sjelfve hafva reda på den vinst, deras jord lemnar.

Med hänsyn till sjelfva grunden för beskattningens fördelning, synes likställighet vid beskattningen icke hafva blifvit genom förslaget ernådd. Skatteafgiften kan omöjligen anses lika fördelad, om den utgår med lika procent af alla, äfven de mest skiljaktiga slag af skatteföremål, lika till exempel af räntebärande kapital och af tillfällig dagsverkslön. Betydelsen af det förhållandet, att skatteförmågan icke uteslutande beror af inkomstens belopp, synes följaktligen icke hafva gjort sig tillräckligt gällande i förslaget.

Att fortfarande öfverlåta åt taxeringsmännen att efter eget godtfinnande påföra och fastställa den bevillning, som anses böra af skattskyldig utgöras, torde vara allt mindre välbetänkt, ju mera statsverkets behof skola medelst bevillningen fyllas. Derigenom komme antagligen i de flesta fall endast den bevillning att rättvist utgå, om hvilken officiela uppgifter aflemnats. Till ledning för uppskattning af inkomst utaf kapital och arbete, torde således alla skattskyldige böra åläggas att, vid stadgad påföljd för underlåtenhet deraf, till bevillningsberedningen aflemna uppgift öfver det föregående årets inkomster. Svikligt förfarande härutinnan borde naturligtvis enligt allmän lag bestraffas.

Obehöfligt synes vara, att en ny kostsam beskattningsmyndighet inrättas för att afgöra de till antalet jemförelsevis få frågor rörande bevillningen, som nu dragas under Kongl. Kammarrättens pröfning. Visserligen kan icke denna myndighet i alla frågor, som röra beloppet af den inkomst, för hvilken bevillning bör erläggas, ega erforderlig kännedom — den eger dock stöd af infordrade yttranden i hvarje fråga från vederbörande kronoombud och af den utredning, som dervid lemnats —; men enahanda brist

skulle äfven komma att vidlåda öfverskattenämnden, alldenstund ej heller de två personer, hvilka, enligt förslaget, borde af hvarje pröfningsnämnd utses att på statens bekostnad i berörda nämnd inträda under behandlingen och afgörandet af taxeringsfrågor, som förut handlagts af den pröfningsnämnd, af hvilken de vore valde, skulle kunna i alla frågor med sakkännedom yttra sig.

För öfrigt antaga beskattningsärendena, sedan de passerat beredningS-, taxerings- och pröfningsnämnderna, hvarest, i saknad af exakta uppgifter från de skattskyldige sjelfve, en viss godtycklighet icke kan undvikas, egenskapen af rättsfrågor, som slutligen böra afgöras med stöd af gällande lag och förebragt bevisning, men icke på subjektiva eller godtyckliga grunder. Öfverskattenämnden, med den sammansättning, som föreslagits, och den politiska anstrykning, den derigenom skulle erhålla, lärer icke kunna uppfylla de anspråk, man uppställer på en rättskipande myndighet, utan torde ett statens embetsverk, såsom för närvarande Kammarrätten, må hända med någon lämplig förstärkning, bättre egna sig för opartisk, lagenlig behandling af ifrågavarande ärenden.

Icke heller lära taxeringsnämnderna i orterna, hvilka »efter bästa förstånd på heder och samvete» med afseende å lokala förhållanden verkstält sina uppskattningar, anse sig skyldiga att frångå fattade beslut, äfven om öfverskattenämnden funne sig befogad att förordna om ny uppskattning af fast egendom; och om sålunda en orts taxeringsmyndigheter lemnade öfverskattenämndens beslut om ny uppskattning utan annat afseende, än att de uttalade sitt vidhållande af de förra åtgärderna, så vore ju med berörda beslut ingenting vunnet.

Uppenbart är, att fel emot bevillningsförordningens föreskrifter vid dessas tillämpning af beskattningsnämnderna böra, hvarhelst de förefinnas, rättas, äfven om de icke förr upptäckas än vid granskning af kronoräkenskaperna. Sådana felaktigheter, om hvilka nu är fråga, skola dock antagligen hädanefter icke tillväxa i antal; och med all säkerhet skall inträffa, att de fortfarande komma att angå endast obetydligheter. Lika så väl, som enligt

förslaget öfverskattenämnden skolat till pröfning upptaga och afgöra dessa af Kammarrätten vid granskning af kronoräkenskaperna påträffade och till nämnden anmälda fel, lika så väl kan anmälan från Kongl. Kammarrätten ske hos vederbörande pröfningsnämnd, hvilken då borde vara pligtig att, oberoende af sitt förra beslut i frågan, vid sitt nästa sammanträde lagligen besluta öfver anmärkta felaktigheter, hvarefter besvär deröfver kunde i vanlig ordning anföras.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förbiser ingalunda gagnet af den berättelse om taxeringen, som enligt förslaget skall af öfverskattenämnden upprättas och spridas; men synnerliga svårigheter torde icke möta att få denna berättelse i stället utarbetad i något statens embetsverk.

Hernösand i Landskontoret den 28 Januari 1882.

G. RYDING.

O. H. Wibom.

23:o. **Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län.**

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Under åberopande af Eders Kongl. Maj:ts nådiga resolution den 7 Oktober sistlidet år, har, med öfverlemnande af ett utaf Skattereglerings komitén afgifvet underdånigt förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt i skrifvelse den 28 näst derpåföljde Oktober anmodat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att med underdånigt utlåtande öfver förslaget dit inkomma.

Komiténs förslag innehåller i § 7, att för den inkomst och förmån af jordbruksfastighet, som egaren genom bedrifvande af jordbruksrörelse, försäljning af skog, utarrendering eller på annat sätt förvärfvar, så ock hyresinkomst eller hyresvärde af annan fastighet, skall erläggas bevillning med en procent, beräknad å behållna inkomstbeloppet, och § 5 i instruktionen för taxeringsmyndigheterna metoden, efter hvilken inkomstbeloppet skall utredas.

Huru overkställbar, efter den föreslagna eller i öfrigt hvilken annan metod som helst, uppskattningen af inkomst af jordbruk är, har komiténs herr ordförande uti sin reservation fullständigt ådagalagt, men om ock frågan om inkomstbevillning af all slags fastighet måste öfvergifvas, följer deraf icke, att detta beskattningsföremål allt framgent skall åtnjuta den skattefrihet, hvad bevillningen vidkommer, hvaraf detsamma för närvarande är i besittning.

I sådant afseende har samme reservant ansett, att inkomsten genom jordbruksrörelsen borde kunna till 6 procent af taxerings- eller saluvärdet uppskattas, och fastighetsbevillning utgå med 6 öre för hvarje 100 kronor af samma värde.

En sådan tillökning är icke allt hvad den rätteligen kunde vara, synnerligast nu, sedan skjutsningstungan till hufvudsakligaste delar aflyftats, men det är ett inslag på en väg, på hvilken jemlikhet i beskattningen är att söka.

Af hvad i fråga om inkomstbevillning af jordbruk är yttradt följer, att slik bevillning af skogstillgångar utöfver husbehof och torfmosse icke heller bör ega rum.

I § 14 c föreslås, att Kongl. Öfverståthållareembetet i Stockholm, magistraterna i öfriga städer och Konungens Befallningshafvande i länen skola meddela upplysningar om beloppet af hvarje fabriks- eller näringsidkares tillverkning i enlighet med de hos dessa myndigheter tillgängliga uppgifter.

Ifrågavarande uppgifter, som utgöra materialier till Kongl. Kommersekollegii embetsberättelser, torde icke förtjena synnerlig tillit, men varder det vederbörande skattskyldige kunnigt, att

sådana kunna komma att emot dem användas i beskattningsväg, sörja de nog derför, att de varda ännu mera missledande.

I ringa mån tillförlitligare torde ock varda de uppgifter, hvarom i § 16 förmäles, likasom ock inkomstuppgifter i allmänhet, med undantag likväl af de å tjenstemännens löner.

Förslaget innehåller i § 60, att högsta pröfningsrätten i taxeringsfrågor tillkommer en öfverskattenämnd, och i § 62 stadganden om nämndens åligganden.

Den fördel, införandet af slik förändring i nu gällande stadganden kan föra med sig, torde komma att visa sig hufvudsakligen bestå deri, att Kongl. Kammarrätten dermed beredes en väl behöflig lindring i dess mångahanda åligganden; men om denna ock varder den enda, och fastän de utgifter, förändringen kommer att kräfva, blifva ganska känbara, torde dock förslaget förtjena uppmärksamhet.

I fråga om nämndens organisation hafva komiténs ordförande och flere ledamöter haft från förslaget afvikande åsigter, såsom af reservationerna visas. Bland de förslag, samma reservationer innehålla, synes intet böra föredragas framför det af ledamoten A. Hedin, såsom egnadt att tillföra nämnden män med både insigter och arbetsförmåga; dock kunde deremot möjligen erinras, att folkets sjelfbeskattningsrätt icke är nog beaktad.

Med djupaste undersåtlig vördnad, nit och trohet framhärda,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar

På Landshöfdingeembetets vägnar:

Carl H. Ekberg. *P. G. Rissler.*

Östersund i Landskontoret den 25 Maj 1882.

24:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Härmed får jag i underdånighet afgifva mig affordradt utlåtande öfver det af den utaf Eders Kongl. Maj:t tillsatta Skatteregleringskomitén afgifna förslag till förordning angående bevillning af fastighet och af inkomst.

Den knappa tidrymd, som varit mig beskärd att utlåta mig uti denna högst vigtiga och i afseende på beskattningsväsendet genomgripande fråga, har icke medgifvit mig att deråt egna den noggranna omsorg, som varit önskligt, helst som tiden för utlåtandets afgifvande inträffat vid årsskiftet, då Länsstyrelsens arbetskrafter äro nästan uteslutande upptagna af en mängd dervid förekommande redogörelser och s. k. löpande göromål.

Komiterade hafva, såsom de angifvit, grundat sitt förslag på förutsättningen, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesväret skulle varda afskrifna. Huru vida sådant kan vara rätt, då statsmagterna ej ännu beslutat en sådan afskrifning, lemnas derhän. Emellertid skulle väl afsigten vara, att genom de förändringar i afseende på bevillningens utgörande af jordbruksfastighet, som blifvit föreslagna, sådan förhöjning i bevillningsafgiftens belopp af dylika fastigheter skulle uppkomma, att den ungefär motsvarade hvad som vore afsedt att från jorden afskrifvas.

Att sådant likväl ej blir händelsen i det mig nådigst anförtrodda Vesterbottens län, framgår deraf att, då endast ordinarie räntan och kronotionden i länets första och andra fögderier sistlidet år uppgått sammanlagdt i rundt tal till..... 72,500 kronor, så har bevillningen för jordbruksfastighet samma år, efter ett värde af 25,215,050 kronor, efter 3 öre per hundra utgjort..... 7,564: 51,

och skulle efter den föreslagna förhöjningen af 5 öre per hundra hafva motsvarat..... 12,607: 52
samt hvad som skulle ersätta 72,500 kronor sålunda utgöra..... 5,043: 01.

Denna enkla kalkyl, deruti roteringsbesväret ej beräknats, gifver nogsamt vid handen, huru otillräcklig den föreslagna förhöjningen är, för att derigenom en inkomst skulle beredas statsverket, någorlunda motsvarande den uppoffring, som den ifrågasatta afskrifningen skulle medföra.

Det kan väl vara sannolikt, att värdena å jordbruksfastigheterna komma att något höjas i fall grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären blifva aflyftade från jorden, men någon så betydlig förhöjning komme tvifvels utan ej att uppstå, att bevillningen skulle i någon väsentlig mån ökas, ej ens på långt när så mycket, som motsvarar rustnings- och roteringsbesväret. Komiterade hafva visserligen äfven tillstyrkt en inkomstskatt af jordbruket, men på det sätt, som den är föreslagen att ifrågakomma, skulle det väl endast blifva undantagsförhållanden, då inkomstbevillning skulle kunna åsättas jordbruksfastigheter.

Då synes mig nästan lämpligare, att all fastighetsbevillning upphörde, och egaren eller innehafvaren af fastighet beskattades för den behållna inkomst, egendomen anses gifva honom. Såsom förhållandena gestalta sig här i länet, tyckes det mig, som det ej skulle blifva särdeles mycket svårare att uppskatta behållen inkomst af jordbruk än sådan af handelsrörelse, qvarnar, jernbruk, sågverk, brännerier eller med andra ord förädlingsverk i allmänhet.

Emot förslaget anser jag i underdånighet, att i följande delar anmärkningar böra göras, äfven om de icke skulle föranleda till några ändringar.

I fall § 9 mom. 1 a

skulle komma att qvarstå oförändrad, befarar jag, att dubier vid tillämpningen deraf möjligen skulle kunna uppstå. Det finnes

nemligen många slags utdebiterade utskylder, som icke utgå enligt bevillningsförordningen eller äro på bevillning grundade, men för hvilka vid beräkning af inkomst utaf kapital och arbete afdrag icke bör ske, såsom exempelvis sjukvårdsafgift, brandstodsafgift, vägplogningspenningar, utskylder till presterskap och kyrkobetjening m. m. m. m. Jag ville föreslå, att ifrågavarande moment skulle erhålla följande lydelse: »för den skattskyldiges och hans familjs lefnadskostnader samt dertill hänförliga utgifter, äfvensom för alla slags utskylder, vare sig af allmän eller enskild beskaffenhet».

§ 10 mom. 2 g.

Jag kan ej inse skälet, hvarför den lappallmoge, som eger kapital, skulle mer än andra kapitalister vara befriad från erläggande af bevillning derför, om kändt vore, att han af kapitalet drager beskattningsbar inkomst.

§ 26.

Att protokoll, deruti afvikande meningar om de belopp, som skattskyldige böra påföras, skall vid beredningen föras, anser jag ingalunda lämpligt — tvärtom. Hvad som under beredningens sammanträde kan samtalsvis hafva förekommit bör icke yppas, enär sådant kan leda till största obehagligheter både för de beskattande och de beskattade. Jag håller före, att den tystnad, som enligt äldre författningar var genom ed ålagd en hvar, som med taxeringsgöromål hade att befatta sig, var nyttig både för den ena och andra, och derföre synes mig, att hvarken ordförande eller ledamöter böra få anteckna sina särskilda meningar till protokollet; motiven derför böra åtminstone ej få angifvas, om anteckningsrätten skall qvarstå.

§ 49.

För att bestämmelsen i denna §, att bland ledamöterna i pröfningsnämnden minst hälften skall vara egare af fast egendom, samt att nämndens ledamöter böra så utses, att nämnden, så vidt

förhållandena sådant medgifva, kommer att utgöras af ett efter beskattningens belopp och mängden af de skattskyldige skäligen lämpadt antal dels näringsidkare och dels löntagare, skall kunna tillämpas, bör i § 47 göras ett tillägg i sådant syfte, att af de tre personer, som taxeringsnämnden har att föreslå till ledamöter i pröfningsnämnden, två böra vara egare af fast egendom, och en antingen näringsidkare eller löntagare.

§ 56.

Då den i denna § mom. 3 omförmälda afskrift af mantals- och taxeringslängden blott afser bevillningen, torde endast ett transsumt deraf rörande allt och alla, som kunna ifrågakomma att bevillningstaxeras, vara erforderligt. En onödig vidlyftighet skulle derigenom undvikas, och häradsskrifvarnes göromål, hvilka nog ändock äro betungande, kunna i någon mån minskas. Denna afskrift eller detta transsumt af längden bör af bevillningsberedningens ordförande aflemnas till taxeringskomitén jemte öfriga i 31 § omförmälda handlingar och vidare åtfölja de handlingar, som enligt 46 § skola af häradsskrifvaren insändas till Konungens Befallningshafvande för att vara för landskamreraren tillgängliga vid den honom jemlikt 53 § åliggande beredning. Ifrågavarande exemplar af mantals- och taxeringslängden bör derefter qvarstanna å landskontoret, för att verificera dervarande exemplar af fögderiräkenskapen, och dessutom finnas att å landskontoret tillgå för de derstädes mycket ofta förekommande behof af sådan längd.

Emot mantals- och taxeringslängdernas sammanförande i ett kan med skäl anmärkas, att längderna blifva till sitt format allt för stora och ohandterliga, synnerligast vid debitering af bevillningen, dervid misstag lätteligen kunna göras, då ögat har en stor yta att öfverfara.

§ 60.

Förslagets innehåll med afseende på den tilltänkta öfverskattenämnden vill jag helt och hållet motsätta mig, emedan

jag anser dels det i hög grad betänkligt att lägga en dömande myndighets magt äfven i sista instansen i händerna på en korporation utan ansvar för sina handlingar och uppenbarligen med politisk karakter, dels att, då nämnden, sådan den skulle blifva sammansatt, naturligtvis icke i sin helhet hade kännedom om ortförhållandena, den i de allra flesta fall nödgades rätta sig efter de af pröfningsnämnderna utsedde tvenne ledamöternas subjektiva uppfattning af de frågor, som från dessas respektive hemorter komme under öfverskattenämndens pröfning, och det oegentliga sålunda skulle inträffa, att många och vigtiga beslut till sist blefve beroende af tvenne personers omdöme i beskattningsfrågor, hvilka förut, att jag så må säga, genomgått skärselden hos beredning samt taxerings- och pröfningsnämnd, och dels att jag drager i tvifvelsmål, huru vida de kostnader, som komma att uppstå genom ledamöternas i nämnden resor och traktamenten, kunna fullt uppvägas af resultaten utaf deras arbeten. I afseende på öfverskattenämnden ansluter jag mig i öfrigt till de åsigter, som uttalas af Herr S. A. Hedin uti hans reservation.

I fall ifrågavarande förslag till ny bevillningsförordning skulle vinna fastställelse, blifva af nöden åtskilliga förändringar uti gällande förordningar om mantalsskrifningarne.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärdar,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåte

AXEL WÄSTFELT.

B. Ljungberg.

Landskontoret i Umeå den 21 Januari 1882.

25:o. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län.

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Genom embetsskrifvelse af den 28 Oktober sistlidet år har Eders Kongl. Maj:ts och rikets Kammarrätt anmodat Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver det af Skattereglerings-komitén upprättade förslag till förordning angående bevillning af fastighet och inkomst.

Med anledning häraf får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet anföra följande.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande lärer icke vilja neka dertill, att det förslag till ny bevillningsförordning, som af komitén framlagts, gent emot den nuvarande innebär en förbättring derutinnan, att bevillningen för jordbruksfastighet blifvit höjd till 5 öre, och att inkomst, härledd af jordbruksnäring och fastighet, skall påföras bevillning utöfver den, som genom fastighetsbevillningen beskattas.

Då emellertid dessa förändringar äro föreslagna blott under förutsättning af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, hade vid förslagets uppgörande vederbörlig hänsyn bort tagas till den förlust, staten genom en sådan afskrifning kommer att göra, samt den ersättning, som genom en ökning af den allmänna bevillningen bort staten för denna förlust beredas.

Af bestämmelserna i det framlagda förslaget torde emellertid icke med någon sannolikhet låta sig beräkna, huru vida en sådan ökning af den allmänna bevillningen må genom de vidtagna förändringarne komma att ega rum; och om ock denna ökning kunde antagas, så torde densamma, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande, blott i ringa mån kunna bidraga till ersättande af de behof, en ny och tidsenligare arméorganisation skulle kräfva, samt af de tio millioner, hvartill grundskatterna beräknas uppgå.

Då sålunda förslaget, uppgjordt under förutsättning af grundskatters och indelningsverkets afskrifning, icke lemnar några garantier för den ökning af statsinkomsten, som en ny och bättrad arméorganisation erfordrar, saknar Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det outredda skick, hvari ärendet sig sålunda befinner, skäl att till detsamma tillstyrka bifall.

Och får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som i hufvudsaken instämmer i de reservationer, som af Herrar Hedin och Rydin afgifvits, rörande förslaget i öfrigt, så vidt detsamma till följd af ofvannämnda dess ofullständiga och sväfvande bestämmelser och den korta tid, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kunnat åt granskningen egna, kan blifva föremål för bedömande, framställa några få anmärkningar, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke ansett sig böra uraktlåta att framställa.

De föreslagna grunderna för uppskattning af inkomst af jordbruk äro dels omöjliga att följa, emedan uppskattningsnämnderna ej kunna hafva om dem noggrann kännedom, dels opålitliga, enär en jordbrukare kan hafva dubbelt så stor afkastning af samma areal åker och lika stor ladugårdsbesättning, som hans grannar. Ultima ratio för beredningen blifver dock att beskatta jordbrukaren efter hans sannolika lefnadskostnader, och den uppskattningsgrunden kunde ju lika väl först som sist införas för att praktiskt visa, huru orimligt komiténs antagande är, att »skatteförmågan är proportionel till inkomstbeloppen och lika stor för all inkomst af hvad art den än vara må». Ett förslag, som vill mäta skatteförmågan blott efter en del af de många faktorer, som bestämma densamma, kan enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande icke vara antagligt.

Föreskriften i förslagets 7 § om bevillning med en procent å behållna inkomstbeloppet är icke tillfyllestgörande och för öfrigt vilseledande, ty då icke ens nu på flera år en procent varit tillräcklig, huru skall den kunna varda det, när grundskatter och indelningsverk kommit bort?

§ 10 mom. 1. talar om den »skattskyldiges årsinkomster, deri inbegripna äfven hustruns». Hvad skall förstås med hustruns inkomster? Inkomst af kapital och arbete för andra är lätt beräknelig; men huru beräkna inkomsten af hustruns arbete i hemmet, som ofta är af långt större värde?

§ 10 mom. 2. Ifrågasättas kan, om det är billigt, att en lapp, som förvärfvat så stort kapital, att han deraf har årsinkomst till tusentals kronor, skall vara fri från bevillning till stat och kommun. I Jukkasjärvi och Enontekis socknar är det lapparne, som hafva den bästa ekonomiska ställningen. Uti de öfriga lappmarkssocknarne i länet finnes ett flertal lappar, som hafva 1,000 à 2,000 renar, en lös egendom, som skaffar dem en rätt betydlig inkomst; och torde det omdömet kunna försvaras, att den renegande nomaden, som håller rigtig vård om sin hjord, är i ekonomiskt hänseende lyckligare lottad, än hemmans- och nybyggesinnehafvaren i lappmarken.

Med anledning af förslagets 56 och 57 §§ får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet påpeka den ganska betydliga tillökning i göromål, som genom bestämmelserna i dessa paragrafer blifvit lagd å häradsskrifvarne, och detta under en tid af året, då deras arbetskrafter måste tagas i anspråk för stundande mantalsskrifnings- och debiteringsgöromål. I de flesta fögderier torde med säkerhet häradsskrifvarne i följd af nämnda bestämmelser vara tvungne att till sitt biträde antaga med de å häradsskrifvarekontoren förefallande göromålen vane personer, hvilka dock ej alltid torde stå häradsskrifvarne till buds, och till hvilkas aflönande den i 71 § föreslagna ersättning till fullo torde åtgå.

Den föreslagna öfverskattenämnden är en institution, som, dömande utan appell, icke torde komma att lemna några garantier för uppskattningsfrågornas rätta bedömande vare sig med hänsyn till statens eller den skattskyldiges rätt, hvadan, och då Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måste hålla fast vid, att för den ändringssökande till sist gifves en instans, som under

domareansvar pröfvar hans rätt, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke kan finna skäl att tillstyrka förslaget, i hvad det angår nu omordade öfverskattenämnden.

Till sist, och då röster höjts för afskaffande af de personela skatterna, tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet framhålla såsom sin åsigt, att ett sådant förfarande vore olämpligt och olyckligt. I Norrbottens län, såsom ock antagligen på andra orter, finnes en mängd personer, som med lätthet kunna utgöra de personela utskylderna, men icke heller andra. Skulle de nu helt och hållet befrias från de förstnämnda, komma de att betrakta sig såsom friherrar, hvilka gent emot stat och kommun hafva blott rättigheter, men inga skyldigheter. Talet om att de personela afgifterna äro de orättvisaste, om de svenska kapitations-afgifternas barbari, torde icke förtjena så mycket afseende, som derpå i allmänhet fästes. Då de icke kunna utgöras, blifva de vid mantalsskrifningarne till hufvudsaklig del afförda, och äro eljest så ringa, att, om de kunna utgöras, de icke äro synnerligen betungande. Anser man det nödigt, må de nedsättas, men ingalunda helt och hållet borttagas. Månne det ligger någon orättvisa häri? Hafva icke äfven de obemedlade lif och egendom, som staten skall beskydda, och är det då orättvist, att de för detta skydd erlägga en ringa afgift! Orättvisan skulle väl ligga deruti, att den obemedlade får utgöra de personela skatterna lika stora, som den bemedlade, men då dessa skatter äro de enda direkta, som de obemedlade betala, utgöra de ju en ringa bråkdel af den bemedlades direkta pålagor.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärdar,

Stormägtigste, Allernådigste Konung,

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåte

H. A. WIDMARK.

E. R. Waldenström.

Landskontoret i Luleå den 25 Januari 1882.